

ADANA İLİ MERKEZİNDEKİ İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRENCİLERİNİN SÜREKLİ DEVAMSIZLIK NEDENLERİ

Zeynep KADI

98894

İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav
Yönergesi'nin

Eğitim Bilimleri
Anabilim Dalı İçin Öngördüğü
BİLİM UZMANLIĞI TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.

MALATYA
Ocak, 2000

İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne

Bu çalışma , jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Arabilim Dalı (Eğitim Yönetimi, Denetimi, Ekonomisi ve Planlaması)'nda BİLİM UZMANLIĞI TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : _____

Üye : _____

Üye : _____

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../ 2000

ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

**Değerli Eğitimci,
Sevgili Babam, Şahin BOZTEPE'ye**

ÖNSÖZ

Eğitimde demokratik ilkelerin benimsenmesi, toplumun bütün kesimlerine eğitim hizmeti götürülmesini gerekli kılmaktadır. Sekiz yıllık temel eğitim sayılan ilköğretim okullarındaki öğrencilerin devamlarının sağlanması zorunlu öğrenimin bir gereğidir. Anayasada ifade edilen ilköğretimin, parasız ve zorunlu olması gereklilikten öte bir haktır.

Bu nedenle okul çağı çocuklarının ilköğretimden yararlandırılması gerekmektedir. Öğrencilerin devamsızlığı demek, yapılan eğitimin kesintiye uğraması ve hedeflenen amaçlara ulaşamaması demektir. Bu bağlamda öğrencilerin okula devam etmelerinin önemi büyüktür. Öğrenci devamını sağlamanın en güzel yolu da devamsızlık nedenlerini ortadan kaldırmaktır.

Çevresel şartlar içinde aile ve okul, bireyin yaşamını etkileme bakımından kuşkusuz en önemli yere sahiptir. Okul niteliğinin ve eğitim kalitesinin yüksek olması sorunun çözümüne yetmeyecektir. Ailelerin eğitimi ve sosyo-ekonomik durumlarının düzeltilmesi çağın gereği haline gelmiştir.

Eğitimin ülke genelinde yaygınlaşması, çocuk, genç ve ailelerin eğitim kapsamına alınması hem bireysel hem de toplumsal kalkınmanın gerçekleşmesine katkı sağlayacaktır. Aileler tarafından işgücü olarak görülen ve okuluna devam edemeyen çocuklar için yeni yasal düzenlemelere gitmek kaçınılmazdır. Ancak, yasal önlemler eğitim aracılığıyla çözümler getirse bile, ekonomik sorunlar çözülmedikçe ve yaygın eğitim kapsamındaki ana-baba eğitimi dikkate alınmadıkça problem çözülmeyecek, yeni problemleri birlikte getirecektir.

Bu araştırma, ilköğretim okullarındaki sürekli devamsızlık yapan öğrencilerin devamsızlık nedenlerini bulma, bu nedenleri önleyecek etkili yöntemleri önerme ve eğitimin yönetim kadrosunda olan yöneticilere, bu sorunun önemini gösterme hedeflerini taşımaktadır.

Konuya ilişkin olarak Türkiye’de yapılmış başka bir çalışmaya rastlanamaması ve kaynak azlığı dikkat çekicidir. Bu bakımdan böyle bir problemin ortaya konabilmesi, konuya olan duyarlılığın artırılması ve çözümü yönünde, bu araştırma öncü olma şansını taşımaktadır.

Bu çalışmanın yürütülmesi ve raporun hazırlanmasında birçok kişinin katkısı olmuş ve emeği geçmiştir. Onları burada anmak ve teşekkür etmek istiyorum.

Öncelikle yüksek lisans öğrenimim boyunca derslerini almaktan gurur ve mutluluk duyduğum, öğrencilik hayatımın en verimli sürecini yaşatan, sevgi, saygı ve güzelliğin eğitimsel boyutunu görmemi sağlayan, kelimelerle ifade edemeyeceğim kadar çok sevdiğim ve saydığım hocam Prof.Dr.Mustafa AYDIN’a teşekkür ediyorum.

Araştırmanın planlanmasından sonuçlandırılmasına kadar her aşamada görüş, eleştiri ve yönlendirmeleri ile katkıda bulunan değerli hocam, tez danışmanım Doç.Dr. Müfit GÖMLEKSİZ'e en içten saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Yine yüksek lisans derslerini alma şansını yakaladığım çok değerli hocalarım Yrd. Doç Dr. Mahire ASLAN'a, Yrd.Doç.Dr. Necdet KONAN'a, ve Yrd.Doç.Dr. Burhanettin DÖNMEZ'e teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Lisans derslerimi aldığım Ankara Gazi Üniversitesi'nde hayata hoşgörü ile bakıp, daha fazla üretkenliği öğreten hocam Prof.Dr.Battal ASLAN'a ve Adana'ya tayin olmam nedeniyle Malatya'ya gidip gelemediğim, bu nedenle de tez danışmanım olarak yararlanamadığım hocam Doç.Dr.Mualla Bilgin AKSU'ya, gösterdiği anlayış ve yardım çabaları için çok teşekkür ediyorum.

Yüksek lisans eğitimi ve araştırma yapmamda beni teşvik eden ve yönlendiren sevgili anneme ve babama teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Araştırmamda kullanılan ingilizce çeviriler için bana yardımcı olan kız kardeşim Neşe GUENDELSBERGER'e, kaynak bulma aşamalarında yardımını gördüğüm kız kardeşim Arş.Gör. Gonca İNCE'ye, esprileriyle benim daha iyi çalışmamı sağlayan erkek kardeşim Seyhan BOZTEPE'ye teşekkür ediyorum.

Araştırma verilerindeki matematiksel işlemlerde yardımını aldığım oğlum Ufuk Can'a ve desteğini esirgemeyen eşim Gazi'ye teşekkür ediyorum.

Araştırma konusunu öneren, İl Milli Eğitim Müdür.V.görevi sırasında bürokratik işlemlerde yardımlarını esirgemeyen İlköğ.Müf. Veli CUMA'ya, bilgi ve görüşlerinden yararlandığım A.P.K grubu İlköğ.Müfettişleri Osman TEKİN ve Tülin ÖZCAN'a, araştırmamı yürütmemde kolaylık sağlayan Grup Başkanım.İlköğ.Müf. Hüseyin GÜRSOY'a ve İlköğ.Müf. Mustafa ÖZEN'e, öğretmen Fuat İL'e ve araştırma verilerini almamda katkısı bulunan diğer tüm eğitimcilere teşekkür ediyorum.

Bütün katkılara karşın, bu araştırmanın tüm sorumluluğu araştırmacıya aittir.

Adana, Ocak 2000

Zeynep KADI

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY.....	II
İTHAF.....	III
ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	VI
TABLolar LİSTESİ.....	VIII
BÖLÜM	
I. GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	1
Problem Cümlesi.....	12
Alt Problemler.....	12
Sayıtlar.....	12
Sınırlılıklar.....	13
Tanımlar.....	13
II. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	14
III. YÖNTEM.....	20
Araştırma Modeli.....	20
Evren ve Örneklem.....	20
Veri Toplama Araçları.....	30
Öğrenci Devam Devamsızlık Formu.....	30
Anket Formu.....	31
Görüşme Formu.....	32
Verilerin Toplanması.....	33
Öğrenci Devam Devamsızlık Formunun Uygulanması.....	33
Anket Formunun Uygulanması.....	33
Görüşme Formunun Uygulanması.....	34
Verilerin Analizi.....	34
IV. BULGULAR VE YORUMLAR.....	35
Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	35

Öğrencilerin Okulundan Kaynaklanan Nedenler.....	35
Öğrencilerin Ailesinden Kaynaklanan Nedenler.....	39
Öğrencilerin Kendi Kişisel Problemlerinden Kaynaklanan Nedenler.....	44
Öğrencilerin Arkadaş Grubu ve Çevresinden Kaynaklanan Nedenler.....	46
Öğrencilerin Cinsiyet Farkından Kaynaklanan Nedenler.....	49
Öğrencilerin Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Başka Nedenler.....	50
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	52
İlköğretim Müfettişlerinin Önerileri.....	52
Yöneticilerin Önerileri.....	54
Öğretmenlerin Önerileri.....	55
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	59
Görüşülen Kişiler İle İlgili Bilgiler.....	59
Devamsız Öğrenci ve Ailesi İle İlgili Bilgiler.....	61
Öğrencinin Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Nedenlerle İlgili Bilgiler.....	77
Görüşme Formundan Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi.....	79
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	83
Adana İli Merkez İlköğretim Okullarının Sosyo-Ekonomik Durumu.....	83
Adana İli Merkez İlköğretim Okullarında Sürekli Devamsız Öğrenci Mevcudu.....	84
Sürekli Devamsız Öğrencilerin Sınıflara ve Cinsiyete Göre Dağılımları.....	85
V. ÖZET YARGI VE ÖNERİLER.....	86
Özet ve Yargılar.....	86
Uygulamacılar İçin Öneriler.....	91
Araştırmacılar İçin Öneriler.....	92
KAYNAKÇA.....	93
EKLER.....	95

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: 1998-1999 Öğretim Yılı İçinde Adana Merkez İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Sürekli Devamsızlık Durumları	21
Tablo 2: Seyhan ve Yüreğir İlçelerinde Örnekleme Alınan Okulların Sürekli Devamsızlık Oranları İle Okul Yönetici ve Öğretmen Sayıları, Ankete Katılan Yönetici ve Öğretmen Sayıları	28
Tablo 3: Müfettiş, Yönetici ve Öğretmenlerin, Öğrencilerin Okulundan Kaynaklanan ve Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Nedenlere İlişkin Görüşleriyle İlgili Ortalama, Standart Sapma, F ve P değerleri	36
Tablo 4: Müfettiş, Yönetici ve Öğretmenlerin, Öğrencilerin Ailesinden Kaynaklanan ve Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Nedenlere İlişkin Görüşleriyle İlgili Ortalama, Standart Sapma, F ve P değerleri	39
Tablo 5: Müfettiş, Yönetici ve Öğretmenlerin ,Öğrencilerin Kendi Kişisel Problemlerinden Kaynaklanan ve Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Nedenlere İlişkin Görüşleriyle İlgili Ortalama, Standart Sapma F ve P değerleri	44
Tablo 6: Müfettiş, Yönetici ve Öğretmenlerin, Öğrencilerin Arkadaş Grubu ve Çevresinden Kaynaklanan ve Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Nedenlere İlişkin Görüşleriyle İlgili Ortalama, Standart Sapma, F ve P değerleri	46
Tablo 7: Müfettiş, Yönetici ve Öğretmenlerin, Öğrencilerin Cinsiyet Farkından Kaynaklanan ve Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Nedenlere İlişkin Görüşleriyle İlgili Ortalama, Standart Sapma, F ve P değerleri	49
Tablo 8: Müfettiş, Yönetici ve Öğretmenlerin, Öğrencilerin Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Başka Nedenlere İlişkin Görüşleriyle İlgili Ortalama, Standart Sapma, F ve P değerleri	50
Tablo 9: Görüşmeye Katılan Kişilerin Cinsiyetine Göre Dağılımı	59
Tablo 10: Görüşmeye Katılan Kişilerin Doğum Tarihlerine Göre Dağılımı	60

Tablo 11:	Görüşülen Kişilerin Devamsız Olan Öğrenciye Yakınlığına İlişkin Dağılım	60
Tablo 12 :	Devamsız Öğrencinin Devamsız Olduğu Sınıfına Göre Dağılımı	61
Tablo 13 :	Devamsız Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmadığına Göre Dağılımı	62
Tablo 14 :	Devamsız Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmadığına Göre Dağılımı	62
Tablo 15 :	Devamsız Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmadığına Göre Dağılımı	63
Tablo 16 :	Devamsız Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmadığına Göre Dağılımı	63
Tablo 17 :	Öğrencinin Anne ve Babasının Birlikte Yaşayıp Yaşamadığına Göre Dağılımı	63
Tablo 18 :	Öğrencinin Anne ve Babasının Evli Olup Olmadığına Göre Dağılımı	64
Tablo 19 :	Ailelerde Çok Eşliliğin Olup Olmadığına İlişkin Dağılım	64
Tablo 20:	Devamsız Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Dağılımı	65
Tablo 21:	Devamsız Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımı	65
Tablo 22 :	Devamsız Öğrencinin Kaç Kız Kardeşinin Olduğuna İlişkin Dağılım	66
Tablo 23 :	Devamsız Öğrencinin Kaç Erkek Kardeşinin Olduğuna İlişkin Dağılım	67
Tablo 24 :	Türkçe Dışında Bir Dilin Konuşulup Konuşulmadığına İlişkin Dağılım	67
Tablo 25 :	Görüşmeye Katılan Ailede Kaç Kişinin Birlikte Oturduğuna İlişkin Dağılım	68
Tablo 26:	Devamsız Öğrencilerin Doğum Yerlerine Göre Dağılımı	69
Tablo 27:	Yakın Akraba Çocuklarının Eğitim Durumlarına İlişkin Dağılımı	69
Tablo 28:	Yakın Akraba Çocuklarının Okullara Devam Durumlarına Göre Dağılımı	70
Tablo 29:	Komşu Çocuklarının Okullara Devam Durumunun Dağılımı	70
Tablo 30:	Ailenin Kaç Yıldır Adana'da Oturduğuna İlişkin Dağılım	71

Tablo 31:	Devamsız Öğrencilerin Ailesinin Gelir Durumuna İlişkin Dağılım	71
Tablo 32:	Ailelerin Komşularına Göre Durumlarını Değerlendirmelerine İlişkin Dağılım	72
Tablo 33:	Devamsız Öğrencilerin Ailesinin Aylık Gelirlerine Göre Dağılımı	72
Tablo 34:	Görüşülen Kişilere Göre Öğrencilerin Devamsızlığında Etkili Olan Kişiye İlişkin Dağılım	73
Tablo 35:	Görüşülen Kişilere Göre Devamsız Öğrencilerin Okuluna Yeniden Devam Etme İsteğine İlişkin Dağılım	74
Tablo 36:	Görüşülen Kişilere Göre Ailenin Çocuğunu Okula Devam Ettirme Konusundaki İsteğine Göre Dağılımı	75
Tablo37:	Öğrencinin Herhangi Bir Şiddete Maruz Kalıp Kalmadığına İlişkin Dağılım	75
Tablo 38:	Şiddete Maruz Kalmış Öğrenciye Uygulanan Şiddet Türüne İlişkin Dağılım	76
Tablo 39:	Şiddeti Yapan Kişi ya da Kişilerin Kimler Olduğuna İlişkin Dağılım	76
Tablo 40:	Okul-Aile İşbirliğinin (Aileye göre) Nasıl Olduğuna İlişkin Dağılım	77
Tablo 41:	Öğrencilerin Herhangi Bir Sosyal Faaliyete Katılıp Katılmadığına İlişkin Dağılım	77
Tablo 42:	Devamsız Öğrencilerin Sürekli Devamsızlık Nedenlerine İlişkin Dağılım	78
Tablo 43:	Adana İli Merkez İlköğretim Okullarındaki Öğrenci Devam Durumu	84
Tablo 44:	Adana İli İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Sınıflara ve Cinsiyete Göre Sürekli Devamsızlık Durumları	85

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

Problem Durumu

Çocuk, her yerde, her yaşta , her ekonomik düzeyde bütünüyle korunması gereken toplumsal bir varlıktır. Gelecek toplumun sahibi ve yarının yöneticileri olacak çocukların korunması ve yetiştirilmesi için aile, toplum ve devlet el ele vermelidir.

Çocuğun korunması, hakları, öğrenim zorunluluğu, yetiştirilmesiyle ilgili pedagojik ve psikolojik önlemler, çocuk işçiliğinin yasaklanması, çocuk suçluluğunu önleyici önlemler, bakım kurumları, bakım teknikleri, çocuk mahkemeleri gibi kavramlar 20.yüzyıl içinde oluşmuşlardır (Gökçe. 1983:10). Çocuk haklarına ilişkin uluslararası yasal metinlerin de bu yüzyıl içinde olduğu söylenebilir.

Birleşmiş Milletlere üye olan ülkelerin, çocukların haklarına ilişkin olarak “Çocuk Hakları Bildirisi” yayınlanmış ve Türkiye’de dahil olmak üzere birçok ülke bu bildiriye imza atmıştır. Aynı topluluk 1979 yılını da “Çocuk Yılı” olarak ilan etmiştir.

30 Eylül 1990 günü yapılan “Çocuklar İçin Dünya Zirvesi’nde” 71 ülkenin devlet ve hükümet başkanları ilk kez bir araya geldiler. Bu toplantı, devlet ve hükümet başkanları düzeyinde yapılmış, tarihin en büyük toplantısıydı. Bu toplantıda “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme” imzalanmıştır. Bu sözleşmenin 28. maddesinin 1.fikrasında “Taraf devletler, çocuğun eğitim hakkını kabul ederler ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde gerçekleştirilmesini göz önünde tutarlar.” denilmektedir. Bu maddenin (a) bendinde “ İlk öğrenimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler.” (e) bendinde ise “Okullarda düzenli biçimde devamın sağlanması ve okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlem alırlar” cümleleri yer alır (UNICEF Dünya Çocuklarının Durumu. 1991: 1-89).

Ülkemiz Anayasası Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye ters düşmemektedir.

Anayasamızın 42.maddesinde “Kimse, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır” sözleri yer alır. Yine aynı maddenin başka paragrafında “Devlet, maddi

imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır” denilmektedir (Kocaoluk, 1990:15).

Anayasanın “ilköğretimin kız ve erkek bütün vatandaşlara zorunlu ve parasızdır” demesi, ilköğretimdeki devamsızlığı önleyemediği gibi, “eğitim-öğretim hakkından kimse yoksun bırakılamaz” sözleri de, okul çağı çocuklarının tamamının ilköğretime kayıt yaptırmasını sağlayamamaktadır.

Bugüne kadar eğitim ve öğretim arasında kesin bir sınır çizmek mümkün olmamıştır. Ünlü eğitimci Johann Friedrich Herbart, öğretimsiz eğitim ve eğitimsiz bir öğretim biçimindeki hiçbir kavramı kabul etmemiştir. Okullarda bu iki unsur iç içe yaşatılmaktadır. Bunun için oyun ve sporla ilgili bedensel alıştırma, müzik, tiyatro, tören ve geziler okulun konuları arasına girmiştir. Bir yaşayış biçimi olarak kabul edilen okullar, Pestalozzi’nin ortaya attığı gözlem ilkesi, hayat okulu deyişi ile daha fazla değişime uğrayarak bugünkü durumuna gelmiştir. Bütün toplumsal güçler okula muhtaçtır. Çünkü okul artık sadece öğretimin sınırları içinde kalmaz, hayatın ve yetişmenin bütün konularını içine alır (Özmen, 1999: 16).

Ülkemizde de okul ve eğitimin önemi gittikçe artmaktadır. İlköğretim geç olsa da sekiz yıla çıkarılmıştır.

1997 –1998 öğretim yılından itibaren tüm öğrencilerin sekiz yıl okuması zorunludur. “İlkokul” ve “Ortaokul” kavramları kaldırılarak “İlköğretim Okulları” adı altında birleştirilmiştir. 1973 yılında çıkan Milli Eğitim Temel Kanununun 22’inci maddesi ile 1983 yılında, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 3’üncü maddesinde yapılan değişiklikle zorunlu ilköğretim çağının 6-14 yaşlarındaki çocukları kapsamı kararı alınmıştı. Bu karar 6-14 yaş arası çocukların okulda olmasını zorunlu kılmaktadır. İş Kanunu ile 15 yaşından küçük çocukların iş yerlerinde çalıştırılması yasaklanmıştır. Dolayısıyla çalışma yaşına kadar çocuklara öğrenim verilmesi gerekmektedir. Bilim adamlarına göre pedagojik bir gerçek vardır. Bu gerçek çocuğun mesleki eğitime ve çalışmasına ancak 14 yaşından sonra yöneltilmesi gerçeğidir. Zira çocuk 6 – 14 yaş arasında bir yandan soyut düşünme yeteneğini geliştirirken, diğer yandan da bedensel gelişimini büyük ölçüde tamamlamaktadır. Bu çağda çocuk, kendi yetenek ve becerilerini, öğretmenleri ve ailesi ile birlikte sağlıklı olarak teşhis edebilme imkanını bulur ve ayrıca bilimsel ve teknolojik gelişmeye uyum sağlama becerisini kazanır. Böylece kendi özgür iradesi ve kararı ile genel ve mesleki eğitime yönelme konusunda daha sağlıklı karar alabilmeye hazır konuma ulaşır. Çocuğun 6 – 14 yaş arasında zorunlu eğitime tabi tutulması onların okul ortamında bir yandan zihnen ve bedenlen sağlıklı gelişmesini güvence altına alırken diğer

yandan da ekonomik sömürüye karşı korunmasını sağlayacaktır. Bu nedenle 6 – 14 yaş arası çocukların okula devamlarının sağlanması çok önemlidir (M.E.B.1997:1-5).

Öğrencilerin okula devamlarının sağlanmasında ailenin önemi çok büyüktür. Öğrenciden kaynaklanan devamsızlıkların aile tarafından önlenmesi mümkün olmakla beraber; bazen devamsızlığın ana kaynağı aile de olabilmektedir.

Eğitim ailede başlar. Kişilik yapısının temel davranışları büyük ölçüde ailede elde edilir. Okulun bunları değiştirebilmesi güçtür. Okul ve öğretmenden beklenen, sınıf ve okulun olduğunca uzak çevresini etkileyebilmesi olmalıdır. Çevrede rastlanan olumsuz davranışların değiştirilmesi, sınıf etkinliklerinin çevreye taşınmasıyla gerçekleştirilebileceği gibi, çevrenin okula taşınmasıyla da sağlanabilir (Başar. 1994 :19-20-21).

Bu nedenle gelişmiş ülkelerde aile ve halk eğitimi ön plana alınmıştır. Ülkemizde Halk Eğitim Müdürlükleri yaygın eğitim kapsamındaki çalışmaları yürütmektedir.

Ana-babaların, çocuklarına istenilen davranış ve alışkanlıkları kazandırabilmeleri için kendilerini denetleyen, duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen ve girişimci bir birey olmalarını sağlayabilmeleri, öncelikle onları tanımaları ve onlarla sağlıklı bir iletişim kurmalarıyla mümkündür. Fransa'da 1929, A.B.D.' de 1880'li yıllarda başlatılan Ana-Baba Okulları, öğüt vermek yerine ana-babalara rehberlik eden ve dayanışma duygusu kazandıran birer kurum niteliğinde ortaya çıkmıştır. 1949' da yeniden örgütlenen Paris Ana-Babalar Okulunda, haftanın belirli günlerinde ana-babaların görüşmeye, bilgiler istemeye gelebilecekleri bir kabul servisi oluşturulmuştur. Ana-Baba Okulu konusunda , Fransıya, başta İsviçre, İtalya, Hollanda ve Lüksemburg olmak üzere diğer Avrupa ülkeleri izlemiştir. Ülkemizde sistemli ve programlı bir Ana-Baba Okulu modeliyse İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü tarafından 1989 yılı başından itibaren gerçekleştirildi. Bu okul eğitim uygulamasına önceleri hafta içi ve hafta sonu olmak üzere iki farklı kursla sadece Üniversite bünyesinde başlanmış, daha sonra Bakırköy, Kadıköy, Ataköy, Ayazağa, Tekirdağ gibi farklı kesimlerde belediyeler, vakıf okulları, sigorta, özel okul,dershane ve özel kurumların işbirliğiyle yaygınlaştırılmıştır. Ana-Baba Okulu 1989 Ocak ayından bu yana 30 kez açılmış bulunmaktadır. Önceleri hafta içinde de yapılırken, son üç yıldan beri sadece Cumartesi ve Pazar günleri 9.30-13.30 saatleri arasında gerçekleştirilen bu programda, çocuğun gelişim özellikleri ve eğitimi, iletişim, cinsel eğitim, okul, çocukta uyum ve davranış bozuklukları adı altındaki dersler verilmektedir. 14 öğretim üyesi tarafından verilen bu program 32 saatlik bir süreyi kapsamaktadır (Aydoğmuş. Baltaş.1995: 3-5).

Türkiye'de Ana-Baba okullarının dışında bir de Anne-Çocuk Eğitimi Programı vardır.

İlk bilimsel çalışma Erken Çocukluk Gelişimi ve Anne Eğitimi Projesi adı altında 1982-1987 yıllarında Boğaziçi Üniversitesinde gerçekleştirildi. Bu çalışma okul öncesi yaşlardaki çocuğun çok yönlü gelişimine anneyi destekleyerek katkıda bulunmayı amaçlıyordu. İkinci bilimsel proje ise, 1991-1992 yılları arasında yine Boğaziçi Üniversitesinde gerçekleştirildi. Bu “Takip Araştırması”, Anne Eğitim Programının, anne ve çocuklar üzerindeki olumlu etkilerinin uzun vadeli olup olmadığını araştırmayı amaçlıyordu. Araştırma bu programın çok yararlı olduğu yönünde karar verdi. Bu güç, Anne –Çocuk Eğitim Vakfı’nın kurulmasına , ayrıca M.E.B ile Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü işbirliğine yol açtı (Kağıtçıbaşı.Bekman.1995:I-II).

Anne-Çocuk Eğitim Programı uygulamaları bilimsel iki proje ile başladı ama daha sonraları devlet-sivil-toplum işbirliğini başlattı. M.E.B, Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ve Anne Çocuk Eğitim Vakfı bu programı her yıl artan sayılarla Türkiye’nin geneline taşıdı (Bekman.1998:4).

Anne-Çocuk Eğitim Programı, üç bölümden oluşmaktadır. İki bölüm, annenin okul öncesi çocuğunun çok yönlü gelişimindeki eğitici rolünü desteklemeyi amaçlarken, diğer bölüm, annenin üreme sağlığı ve aile planlaması eğitimini kapsamaktadır(Coşkun. 1996:I).

Anne-Çocuk Eğitimi programının Adana’da Halk Eğitim Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Halk Eğitim Yöneticilerinin verdiği bilgilere göre; bu program, 1998-1999 öğretim yılında, Adana’nın Merkez İlçeleri olan Seyhan İlçesi’nde iki, Yüreğir İlçesinde iki okul olmak üzere dört okulda yapılmıştır. Bu programa 80 civarında veli katılmıştır. Bu Programda Halk Eğitim Müdürlüğü’nden dört öğretmen görev yapmıştır. Yine Halk Eğitim Yöneticilerinin verdiği bilgiye göre bu program Adana’ya benzer şekilde Türkiye’de sadece 50 ilde yapılmaktadır.

Bu bilgiler ışığında ülkemizdeki bu ve benzeri yaygın eğitim çalışmalarının aile ve yetişkin eğitime yetersiz kaldığı söylenebilir.

Yetişkin eğitimi kurslarının açıldığı okullarda halk; eğitimcilerle, öğretmenlerle ve okul yöneticileriyle kaynaşmakta, okulu daha fazla benimsemektedirler. Ülkemizde büyük merkezlerdeki bazı okullar bu işlevi yerine getirmektedir. Bu sınırlı sayıdaki yetişkin eğitimi görevi yapan okulların sayısını artırmak gerekir. Özellikle kırsal alanlardaki tüm okullardan bu görevler için yararlanmak, okulun çevre ilişkisini kuşkusuz daha da olumlu yapacaktır. Ayrıca, yine okul, yetişkin eğitimi işlevleriyle bazı kırsal alanlarımızda görülen laik eğitim-dinsel eğitim çatışmasını da bir dereceye kadar önleyebilecektir(Tezcan, 1996: 270).

Aile, çocuğun sosyalleşmesi için en etkili kurum olma özelliğini halâ koruduğuna göre, aile eğitime gereken önemin verilmesi zorunluluk haline gelmiştir. Eğitilmiş bir aile

çocuğunun daha iyi eğitim görmesi için gayret eder. Çocuğunun okul devamsızlığına neden değil, çare olur. Fakat istatistik rakamlar bunun tam tersi olduğunu göstermiştir.

Adana İli ilköğretim okullarının istatistik bilgilerine bakıldığında ve okullara gidildiğinde öğrenci devamsızlıklarının çok yoğun olduğu ve yıldan yıla da artış gösterdiği görülebilir. Bu durum karşısında okul yöneticileri ve öğretmenler sorunu çözemez duruma gelmişlerdir. Araştırıldığında, nedenlerin çok yönlü olduğu söylenebilir. Bu nedenler içinde ekonomik durum yetersizliği nedeniyle göç ve nüfus artışı ilk sıralarda yer almaktadır.

Adana ülkemizde en fazla göç alan illerdendir (Alpay, 1998: 75). 1927 Yılında Adana İlinin nüfusu 227.735 iken özellikle 1940 ve 1950 yıllarından sonra önemli ölçüde artışlar olmuştur. 1927'den 1985 yılına kadar geçen 58 yıl içinde ilin nüfusu 7, şehir nüfusu ise 14 kat artış göstermiştir. İl nüfusunda son yıllarda gözlenen bu artışın en önemli nedeni, tarım ve buna dayalı olan sanayileşmedir. İlin tarıma elverişli topraklara sahip olması ve bununla bağlantılı olarak kurulan gıda ve tekstil fabrikaları nüfusun büyük bölümüne istihdam alanları yaratarak en çok işçi çalıştıran illerin başında yer almaktadır. Nüfustaki bu gelişme hızlı göç, mevsimlik işçi, sağlıksız kentleşme, konut açığı ve benzeri sorunları birlikte getirmektedir (Adana İli Çevre Durum Raporu, 1997 b:148).

Durum sadece Adana'da mı böyledir? Yoksa diğer illerimizde de benzeri sorunlar var mıdır? Bu sorulara yine bazı kaynaklarla yanıt verilebilir.

Türkiye'de hızla çoğalan nüfus ve iç göçler, kırsal nüfusta azalma yaratırken, kentlerde yaşayan ve her geçen gün büyük umutlarla kentlere doluşan yurttaşlarımızın iş, konut, ulaşım, okul, hastane, asgari geçim, toplumsal güvenlik gibi gereksinimlerinin kolay karşılanamadığı bir gerçektir. Kentlerde yaşayan; ailesi, kiralık bir konutu, düzenli bir işi ve geliri, asgari bir dinlenme ve eğlence olanağı olan, demokratik hakları ve yolları kendisine açık bulundurulan yurttaş sayısı arttığı ve kentleşme sürecinde yer alan "genç kuşaklar" yarınlardan emin olarak, olumlu uğraşlara yöneltilebildikleri oranda, toplum daha huzurlu ve güvenli olacaktır (Ünsal. Keleş.1982: IV-V).

Tarım toplumu ile sanayi toplumu arasındaki geçiş sürecini tamamlayamamış olan Türkiye, önümüzdeki yıllarda bilgi toplumunun etkileriyle karşı karşıya kalacak, global dünyanın insan modeline uyum sağlamaya çalışacaktır. İlköğretimin 8 yıla çıkarılması ile zorunlu eğitim süresinin uzatılması, her ne kadar eğitimden kopuşu yavaşlatacaksa da, eğitimdeki en önemli hedeflerden biri, eğitimdeki kayıpları azaltmak ve fire vermesini önlemek olmalıdır. Eğitimin hemen her kademesinde görülen terk oranlarının yüksekliği, büyük bir kaynak ve insan israfına yol açmaktadır. Terk oranlarının yüksek olmasının nedenleri çok yönlüdür. Ekonomik nedenlerle eğitimi terk ederek çalışma hayatına atılma

kadar, ailenin eğitimle gelir arasında bağ olmadığına inanarak çocuğunu eğitimden çekmesi, en yaygın nedenlerdendir. Ayrıca kültürel faktörler, eğitim görmede cinsiyet ayırımına yol açmakta, kız çocukların eğitimden yararlandırılma eğiliminin erkeklerden daha düşük olması da eğitimden kopuşu hızlandırmaktadır. Bu faktörlerin yanı sıra başarısız öğrenciyi sistem kendiliğinden elemekte, “belge sistemi” ile eğitime ara veren genç, çoğunlukla geri dönmemektedir (Serter.1997:217-219).

Eğitimlerini yarım bırakan veya hiçbir eğitimden geçmemiş insanların gelecekte tehdit oluşturacakları ve çeşitli olumsuzluklara yol açacakları söylenebilir.

Ülkelerin sosyo-ekonomik durumu düşük yörelerde oldukça yüksek bir oranda görülen suça eğilimin temelinde yer alan etmenler arasında; eğitim eksikliği, sağlık şartlarının kötülüğü, aile düzensizliği, gelir azlığı, kötü ev şartları, yetersiz bir aile eğitimi gibi etmenler yer almaktadır. Aile üyelerinin sayısının artması, suça yönelten bir olgu değildir. Ancak ülkemiz gibi dar gelirli ailelerin oluşturduğu ülkelerde ailede üye sayısı artarken ekonomik durumun kötüleşmesi ve çocukların eğitim yerine para kazanmaya gönderilme zorunluluğunun doğması, suça yönelme oranını da artırmaktadır (Günçe. 1983:1-2).

Her türlü sorun karşısında insanlar çözümü eğitimde aramaktadır. Bazen sorunlar eğitim yanlışlarından kaynaklansa da eğitimin sorunları çözmesi alışa gelmiştir. Bu nedenle ki sorunlar karşısında suçlanan, çoğu zaman eğitim olmakta ve sorgulanmaktadır.

Adana gibi göçün yoğun olduğu, mevsimlik işçi olarak gelen ailelerin ve gelir durumu düşük insanların oldukça fazla bulunduğu bir ilde, geldiği yörenin izlerini taşıyan ve sosyal uyum güçlüğü çeken insanların bulunması doğal olarak görülebilir.

İnsanın çevresinde oluşan, yeni ve bilinmeyen olgular, değişik etkiler yaratır. Bireyin bu farklı etkilere, yeni tepkiler yapması ve sorunlarını çözümülemesi zorunludur. Böyle bir ortamda insanın çevresine uyumunu sağlayacak davranışları vermekle yükümlü olan da eğitimidir. Bu nedenle eğitim sisteminin hem çevredeki değişmelere uyum sağlayacak, hem de çevrede istenilen değişimleri oluşturabilecek yeterliliğe ulaştırılması gerekecektir (Başaran. 1977:13).

Eğitimi yeterliliğe ulaştıracak etmenler sayılamayacak kadar çoktur. Bizim burada ki problemimiz devamsız öğrencilere hangi etmenlerin yardım edebileceğidir. Bunlardan bazıları; donanımlı ve iyi bir fiziki yapıya kavuşmuş okullar, nitelikli eğitim kadrosunun yetiştirilmesi, var olan eğitim çalışanlarının hizmetiçi eğitimde yetiştirilmeleri, ülke genelinde yeterli bir yaygın eğitim, okul-aile iletişimini güçlendirecek formüller, dersleri ve okulu sevdirecek program-teknik ve yöntemler, uyumsuz aile-öğrenci ve insan için rehberlik çalışmaları, gençlerin enerjilerini olumlu sarf edeceği sosyal ve sportif etkinlikler, bütün

bunları yapabilecek ulusal bir sermaye ve yeterli eğitim payı, ulusal bir ekonomik reformdur. Devamsızlığı önleyecek en acil ve en önemli olan etmen ise; milli eğitimin bütün birimlerinin bu konuya duyarlı olması, yasal yaptırımların neden işe yaramadığının araştırılması, yasa ve yönetmeliklerde yer alan mevzuatın hangi birimlerde kopukluk yarattığının ve sonuca gidilememesinin tespit edilmesi, konuya ilişkin kısa sürede yapılacak araştırmalarla, bu sorunu çözebilecek acil ve uygulanabilir tedbirlerinin alınması olacaktır.

Ülkemizin ilköğretim okullarındaki devamsızlığa ilişkin kanun ve yönetmelikte yer alan maddelerinin burada ayrıntılı olarak verilmesi; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin bu konuda aydınlanmalarına yol açacak, ayrıca sürekli devamsızlıkların yasal metin eksiklerinden kaynaklandığını düşünenlere daha sağlıklı ipuçları verecektir.

Devam-devamsızlık için var olan yasal tedbirleri araştırdığımızda; Bu yasal metinlerin İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde ve 222 Sayılı Eğitim ve Öğretim Kanununda yer aldığını görüyoruz.

Bu yasal metinler İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde şu şekildedir.

Devamsızlık

Madde:26- İlk derse girdiği halde sonraki bir veya daha fazla derse özürsüz olarak girmeyen öğrencinin devamsızlığı yarım gün sayılır. İkili öğretim yapan okullarda ise tam gün sayılır.

Devamın İzlenmesi

Madde 27- İlköğretim kurumlarında okula devam esastır. Devamsız öğrenciler hakkında mevzuata göre işlem yapılır.

İlköğretim Okullarındaki öğrencilerden, okulun bulunduğu yerleşim biriminin dışına çıkan, adresi bulunamayan, okulsuz bir yere veya yabancı bir ülkeye gidenlerin durumu, okul müdürü tarafından belgelendirilerek milli eğitim müdürlüklerine bildirilir. Milli eğitim müdürlüğü yurt dışına gidenlerin adreslerini, takipleri yapılmak üzere Bakanlığa bildirir. Diğer devamsız öğrencilerin takip işlemleri, milli eğitim müdürlüğünce yapılır. Sonuçtan okul müdürlüğüne bilgi verilir. Bunların kaydı, yaşları, zorunlu öğrenim çağı dışına çıkıncaya kadar silinmez. Geri dönenlerin okula devamları sağlanır.

Aynı yönetmeliğin 31.maddesinin 1.fikrasının (b) bendi aşağıdaki şekildedir.

Zorunlu öğrenim çağı sonuna kadar 8.sınıfı bitiremeyenlerin ilköğrenimlerini tamamlamak üzere en çok 2 öğretim yılı daha okula devamlarına, velisinin yazılı başvurusu üzerine okul müdürlüğünce imkân verilir. Bu iki yıllık uzatma sonun da okulu bitiremeyenlere, öğrenim durumunu gösterir "Öğrenim Belgesi" verilir.

Yönetmeliğin 48.maddesinin 2.fikrasının (c) bendinin ikinci paragrafı şöyledir.

Okula toplam 20 gün devam etmeyen öğrenciye sınıf tekrarı yaptırılır. Ancak, öğrencinin ailesi yanında kalmasını gerektiren hastalık, ölüm, askerlik, bağ, bahçe, tarla çalışmaları, zirai mücadele yapılması gibi sebeplerle okul müdürü ayrıca en fazla 15 gün izin verebilir.

Sağlık kurulu raporuna dayalı hastalık veya doğal afetler nedeniyle bu süreleri aşan, ancak sınıfının gerektirdiği bilgi düzeyine

ulaştığına, sınıf öğretmeni ve varsa branş öğretmenleri veya şube öğretmenler kurulu tarafından karar verilen öğrenciler bir üst sınıfa geçirilir.

Birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilere 3. ve 5. Sınıflar hariç sınıf tekrarı yaptırılmaz.

Öğrenim Belgesi

Madde 63- Zorunlu öğrenim çağı dışına çıkan veya iki yıl daha okumasına imkan verildiği halde, 8. sınıfı bitiremeyen öğrenciye durumunu gösterir öğrenim belgesi düzenlenir (İ.K.Y.19...).

222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nda ise devamsızlıklarla ilgili bölüm aşağıdaki gibidir.

ALTINCI BÖLÜM

Okula Devam

Madde 53- Okula devam etmeyen öğrencilerin devamsızlık sebepleri okul idarelerince ve ilköğretim müfettişlerince araştırılarak devamı engel olan maddi ve manevi sebeplerin giderilmesine çalışılır. Bu sebeplerin giderilmesi mümkün olmadığı takdirde durum, köylerde muhtara, diğer yerlerde mülki amirlere bildirilir. Bu makamlarca gerekli tedbirler alınır.

Okul idareleriyle, muhtar ve mülki amirlerin bu vazifeleri, devamsız öğrenci hakkındaki kovuşturmanın her safhasında devam eder.

Madde 55- Hastalık, sel, kar, deprem ve yangın gibi okul idaresince takdir edilecek sebeplerle okula gelemeyen öğrenciler izinli sayılırlar. Bu hallerin dışında 53.madde gereğince yapılacak teşebbüs ve alınacak tedbirlere rağmen;

- a) Çocuğunu okula göndermeyen;
- b) Verilen izin müddetini geçiren;
- c) Geç nakil yaptıran;
- d) Okul çevresi dışına çıkarak izini kaybettiren;
- e) Çocuğunun devamsızlık durumunu özürsüz olarak zamanında okul idaresine bildirmeyen;

öğrencinin, veli veya vasi veya aile başkanları, okul idaresince köylerde muhtarlığa, diğer yerlerde mülki amirliğe hemen bildirilir. Muhtarlar ve mülki amirler en geç üç gün içinde durumun veli veya vasi veya aile başkanlığına tebliğini sağlarlar. Yapılan tebliğde okulça kabul edilecek meşru sebepler dışında çocuğun okula gönderilmemesi halinde para cezası ile cezalandırılacağı, para cezasına rağmen okula devamsızlık halinde de hapis cezası verileceği ayrıca bildirilir.

Madde 56- Muhtarlıkça veya mülki amirce yapılan duyuruya rağmen çocuğunu okula göndermeyen veli veya vasi veya aile başkanları hakkında aşağıdaki işlemler yapılır.

- a) Okul idaresi devamsız öğrenciyle ilgili evrakı ait olduğu ilçe eğitim müdürlüğüne gönderir. Merkez ilçelerde ise evrak, ilçe eğitim müdürlüğü kanalıyla Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilir.

İlçelerde eğitim müdürü, merkez ilçelerde ise milli eğitim müdürü en çok bir hafta içinde, devamsız öğrencinin veli veya vasi veya aile başkanına, çocuğun okula devam etmediği her gün için yüz lira para cezası verilmesini, mahalli mülki amirin onayına sunar. Mülki amir, öğrencinin devamsızlık durumunu değerlendirerek önerilen cezayı aynen veya değiştirerek onaylar veya reddeder. Cezanın onaylanması halinde öğrenci izinli sayılır.

Para cezasına ilişkin kararın ilgililere tebliğ işlemi üç gün içinde mülki amirliklerce yaptırılır. Kararın bir örneği öğrencinin veli veya vasi veya aile başkanına, bir örneği ilgili eğitim müdürlüğüne, bir örneği de gereği yapılmak üzere mahalli özel idareye gönderilir.

Para cezası özel idarelerce 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine dayanılarak tahsil edilir.

b) Verilen para cezasının kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren üç gün içinde çocuğunun okula devamını sağlamayan veli veya vasi veya aile başkanlarının isim ve adresleri okul idaresi tarafından derhal bağlı bulunulan eğitim müdürlüğüne bildirilir.

İlgili eğitim müdürlükleri;

- (1) Devamsız öğrencinin adı ve durumu hakkında okul idaresince hazırlanan belgeleri,
- (2) öğrencinin veli, vasi veya aile başkanına yapılan tebliğata ilişkin yazıları,
- (3) mülki amirliklerce verilen para cezasına ait karar ve bu kararın öğrencinin veli veya vasi veya aile başkanına tebliğine dair belgeleri,

İhtiva edecek şekilde hazırlayacakları dosyaları yetkili Cumhuriyet Savcılığı'na intikal ettirirler. Cumhuriyet Savcısı en geç on gün içinde Sulh Ceza Mahkemesi'nde kamu davası açar.

Sulh Ceza Mahkemesi'nce çocuğun veli veya vasi veya aile başkanı hakkında yirmi günden iki aya kadar hapis cezasına hükmolunur.

- b) Verilen hapis cezası kararının kesinleşmesinden itibaren bir hafta içinde çocuğunu okula göndermeyen veya devamını sağlamayan veli veya vasi veya aile başkanı hakkında, ilgili eğitim müdürlüğünce yeniden yapılan suç duyurusu üzerine Cumhuriyet Savcılığı tarafından yukarıdaki hükümler uyarınca kovuşturma yapılır.

Devamsızlıklara ilişkin yukarıda verilen kanun ve yönetmelik dışında en son 02/12/1998 tarihli ve B.08.0.IGM.0.08.02.01.(510) sayılı yazı Bakanlıktan gönderilmiş ve ilköğretim okullarına dağıtılmıştır. Bu yazıda şunlar yer almaktadır.

İLGİ: a) 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile bu konuda değişiklik yapan 18.08.1997 tarih ve 23084 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4306 sayılı Kanun.

b) 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 17. Maddesinin 1. Fıkrasının değiştirilmesine ilişkin 3506 Sayılı Kanun.

c) 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Ek-2 Maddesinin 1. Fıkrasının değiştirilmesine ilişkin 3591 Sayılı Kanun.

d) 27/12/1998 tarih 4316 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1998 Yılı Bütçe Kanunu.

İLGİ (a) Kanun'un 56. maddesi hükmüne göre İlköğretim Kurumlarının 1-5 sınıflarında özürsüz olarak sürekli devamsızlığı olan öğrenciler için 100 TL. para cezası tahakkuk ettirileceği belirtilmektedir.

İLGİ (b) Kanun'da değişiklik yapan 3506 Sayılı Kanun'un 4. maddesiyle "T.B.M.M' nin ilk kurulduğu tarihten önce yürürlüğe girmiş bulunan bütün kanun ve tüzüklerde yazılı olup da daha sonraki tarihlerde T.B.M.M'nce miktarına dokunulmamış olan para cezaları üç misline çıkarılmıştır."

İLGİ (c) Kanun'da değişiklik yapan 3591 Sayılı Kanunun 2. maddesi, "Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Ek-1 inci madde kapsamına giren para cezaları için de, müteakip yıllar Bütçe Kanununda 84 olarak belirlenen memur maaş katsayılarının artırılması halinde Bütçe Kanununda her 75 puan artış bir birim olarak kabul edilerek, Ek-1 inci maddeye göre tespit edilen ceza miktarlarının, bulunacak birim sayısı ile çarpılması suretiyle belirlenir." hükmü getirilmiştir.

İLGİ (d) 1998 Bütçe Kanunu ile memur maaş kat sayısı 7750 olarak değiştirilmiştir. Buna göre: 1998 mali yılı içinde sürekli devamsızlığı olan öğrenciye bir günlük para cezası

$$\begin{array}{ll} 7750-84=7666 & 100 \times 3=300 \\ 7666:75=102.21 & 300 \times 102.21=30.663 \text{ TL.} \end{array}$$

olarak hesaplanmıştır.

İLGİ (a) Kanun ile bu kanunda değişiklik yapan 4306 sayılı Kanunla, ilköğretim kurumlarının 6. 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrenciler de zorunlu ilköğretim kapsamına alınmıştır. Bu Kanunun 56. maddesine göre ilköğretim kurumlarının 1-8. sınıflarında sürekli devamsızlığı olanların veli, vasi veya aile başkanlarından her gün için 1998 mali yılında 30.663 TL. para cezasının tahsil edilmesi gerekmektedir. Bu durum, her yıl memur maaş kat sayılarındaki değişiklikler dikkate alınarak hesaplanacaktır.

Ancak; İLGİ (a) Kanun ile ilköğretim okullarının öğrenim süresi, zorunlu ve kesintisiz olarak 8 yıla çıkarılmıştır. Kanun hükmünce; 18.08.1997 tarihinden nce ilköğretim okullarının 5. Sınıfını tamamlayıp "İlkokul Diploması" alan öğrenciler zorunlu ilköğretimi tamamlamış olduğundan, bu durumda olan 6.7. ve 8. Sınıf öğrencileri ile ilgili devam takip işlemi yapılacak, para ve benzeri ceza verilmeyecektir.

Devamsızlık konusundaki yasal metinler incelendiğinde ülkemiz şartlarına uygun düzenlendiği söylenebilir. Ancak görülen devamsızlıkların yoğunluğu ve bu yoğunluğa karşın ailelere yasal pek bir şey yapılamaması endişe vericidir. Yukarıda devamsızlıkla ilgili verilen yasal metinlere bakıldığında ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde yer alan 27.madde incelendiğinde, devamsız öğrencisi olan okul müdürlerinin bu öğrencileri milli eğitim müdürlüğüne bildirmesi ve milli eğitim müdürlüklerinin devamsız öğrencileri araştırması ve bu konuda okul müdürlüğüne bilgi vermesi istenmektedir. Okullara gidildiğinde ve müfettişlerce yapılan denetimlerde, sürekli devamsız öğrencilere İlköğretim Kurumları Yönetmeliği doğrultusunda işlem yapıldığı görülmektedir. Yöneticilere sorulduğunda bu konuda milli eğitime bilgi verdiklerini, milli eğitimden ise kendilerine bu konuda bir bilgi gelmediğini söylemektedirler. Bu nedenle de hem müfettişler hem de yöneticilerle öğretmenler, yasal tedbirlerin devamsızlığı gidermesi yönünde yeterli olmadığı görüşündedirler. Oysa 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa bakıldığında devamsız öğrenciler için yapılacak işlemlerin başka şekilde olduğu görülür. Esas sorun bu yasal metinlerin yetersiz olması değil, birbirleriyle tutarlı olmaması, bazı çelişkilerin olmasındadır. Bu bakımdan devamsızlığa ilişkin yasal önlemlerin gözden geçirilmesi ve çelişkili durumların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Yukarıda sözü edilen yasal tedbirlerde en son 1998 mali yılı içinde sürekli devamsızlığı olan öğrenciye verilecek para cezası 30.663 TL. olarak belirlenmiştir. Görüldüğü gibi bunun caydırıcı bir etkisinin olmadığı, yapılan sürekli devamsızlıklardan anlaşılmaktadır. Bu durumda para cezalarına ilişkin düzenlemenin ve diğer

önlemlerin tekrar gözden geçirilmesi, günün koşullarına göre yeniden düzenlenmesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde yerini alması gerektiği söylenebilir.

Çağdaş bir ülkenin gereği olarak, okula yazılan tüm öğrencilerin okullarına devam etmesini ve okul çağı yaşında olmasına karşın aileleri tarafından okula kaydedilmeyen çocukların, eğitimden yoksun bırakılmamasını sağlamak, sosyal devletin görevleri arasındadır. Sürekli devamsızlık sorununun çözülebilmesi için de bu sorunu oluşturan nedenlerin bulunması, bunlara uygulanabilir çözüm yollarının önerilmesi gerekmektedir.

Bu nedenlerle Adana İli ilköğretim okulu öğrencilerinin sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerini, bu görüşler arasında anlamlı farkların olup olmadığını, sürekli devamsızlığın giderilmesi için müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin önerilerini, sürekli devamsızlık yapan öğrencilerin kendilerinin ya da yakın çevresinin devamsızlık nedenlerine ilişkin görüşlerini, belirlemek, bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Problem Cümlesi

Adana İli merkezindeki ilköğretim okulu öğrencilerinin sürekli devamsızlık nedenlerine ilişkin olarak müfettiş, yönetici, öğretmen, öğrencinin kendisi ve yakın çevresinin görüşleri nelerdir?

Alt Problemler

1-İlköğretim okulu öğrencilerinin:

- a) Okulundan,
- b) Ailesinden,
- c) Kendi kişisel problemlerinden,
- d) Arkadaş grubu ve çevresinden,
- e) Cinsiyet farkından,
- f) Başka nedenlerden,

kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri nelerdir? Bu görüşler arasında anlamlı farklar var mıdır?

2- İlköğretim okulu öğrencilerinin yaptığı sürekli devamsızlığın giderilmesine ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin önerileri nelerdir?

3-Sürekli devamsız öğrencilerin kendilerinin ya da yakın çevresinin devamsızlık nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?

4- Adana İli merkez ilköğretim okullarının (öğrenci ve velisi göz önüne alındığında) sosyo-ekonomik durumu nasıldır? Bu okullardaki sürekli devamsız öğrencilerin:

- a) Mevcudu ne kadardır?
- b) Sınıflara ve cinsiyete göre dağılımları nasıldır?

Sayıtlar

1-Müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin, öğrencilerin devamsızlıklarına ilişkin görüşleri gerekli kabul edilmiştir.

2-Müfettiş, yönetici ve öğretmenler anket formundaki devamsızlık nedenlerine ilişkin soruları içtenlikle yanıtlamışlardır.

3-Görüşme yapılan öğrenciler ve yakınları sorulan sorulara doğru ve içten yanıt vermişlerdir.

4-Öğrenci devam-devamsızlık formlarını, yöneticiler okul kayıtlarına uygun şekilde doldurmuşlardır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 1- Adana İlinde görev yapan ilköğretim müfettişleriyle;
- 2- Adana İli Seyhan ve Yüreğir merkez ilçelerinden örnekleme alınan ilköğretim okullarıyla;
- 3- Örnekleme alınan okullardaki yönetici ve öğretmenlerle;
- 4- Görüşme yapılan sürekli devamsız öğrencinin kendisi ya da yakın çevresindeki kişilerle; sınırlıdır

Tanımlar

İlköğretim Okulu: Aynı yönetim altında beş yıllık ilkokul ile üç yıllık ortaokuldan meydana gelen gündüzlü ve pansiyonlu sekiz yıllık ilköğretim kurumudur (M.E.B İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 1993:5).

İlköğretim Müfettişi: Milli Eğitim Bakanlığınca, resmi ve özel eğitim kurumları ile okulöncesi kurumlarının, çocuk kitaplıklarının, her türlü kurs ve dershanelerin çalışmalarının ve bütün bu kurumlarda çalışanları teftiş etmek ve denetlemek; bu kurumlardaki görevlilerin işbaşında yetiştirilmelerine yardımcı olmak; gerekli incelemeleri yapmak ve verilecek soruşturma görevlerini yürütmek üzere görevlendirilen kişidir (M.E.B. İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği, 1969:madde 1).

Devamsızlık: İşyerinde, okulda, bir toplantıda, iş dolayısıyla ya da bir eyleme katılmak vb. için bulunulması gereken herhangi bir yerde bulunmama olgusu (Büyük Larousse, 1986:3097).

Sürekli Devamsızlık: Bu kavram, ilköğretim okullarında öğrencilerin okulu terk etmesi, devamsızlık eylemini sürekli olarak sürdürmesi anlamına gelse bile, bu durumda olan çocuklar yasal olarak okul çağı dışına çıkıncaya kadar sürekli devamsız olarak kabul edilirler ve ilköğretim yaşları doluncaya kadar okula dönme şansına sahiptirler.

Yönetici: İlköğretim okullarında müdür ve müdür yardımcısı olarak görevini yürüten kişiler.

Öğretmen: İlköğretim okullarında branş, rehber ve sınıf öğretmeni olarak görev yapan kişiler.

Öğrencinin yakın çevresi: Sürekli devamsız öğrencinin annesi, babası, kardeşi ile bunların dışında dedesi, teyzesi gibi birincil derecedeki yakın akrabaları, öğrencinin yakın çevresi olarak adlandırılmıştır.

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çalışma konusuyla ilgili literatür tarandığında, öğrencilerin sürekli devamsızlıklarına ilişkin çalışmalara yurt içinde rastlanamamıştır. Yurt dışında yapılmış bazı araştırmalara ulaşılmıştır. Yapılan taramada, konuya ilişkin Batı Avustralya (Western Australia)' da yapılmış bir yasa tasarısına da rastlanmıştır.

Aşağıda önce yurt dışında yapılmış araştırmalara öz olarak değinilmiş, konuya ilişkin yasa tasarısı verilmiş, bu çalışmalarla ilgili genel değerlendirme yapılmıştır.

Gilmore (1985) yaptığı bir araştırmada, bir sınıf öğretmenin iki yıl süresince verdiği notları incelemiş, 18 öğrencisinin devamsızlığının çok fazla olduğunu görmüştür. Gilmore, daha sonra yaptığı çalışmada devamsız öğrencilerin ailelerinin okul ile iletişimlerinin ya hiç olmadığını ya da çok az olduğunu fark etmiştir.

Bu 18 öğrencinin okula devamını sağlamayı hedefleyen bir uygulama yapılmıştır. Bu uygulamada temel amaç ailenin eğitime ve okula ilgisini artırmak olmuştur. Bu uygulama sırasında kullanılan stratejiler, aile ve öğrenciyi okula çekici ve teşvik edici niteliktedir. Bu stratejiler; telefon ederek, mektupla haberleşerek ve ev ziyaretleri yaparak aile ve çocukla iletişim içinde olma, ayrıca bazı uygulama çalışmalarıdır. Bütün bu çalışmalarda sürekli olarak ailelerin, çocuklarının eğitimiyle ilgilenmesinin önemli bir ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.

Bu çalışma sonucunda, 18 öğrencinin devamsızlığı % 80 oranında düşmüş, hedeflenen 18 öğrenciden 14 tanesi sınıftaki çalışmalara öncesine oranla daha yakından ve daha ilgili katılmaya başlamışlardır.

Mowat-White (1985) tarafından yapılan araştırmada, bir okulun girişinde sağlık kontrolü olması istenen çocukların bir ve iki yıl sonra okuldaki durumlarına bakılmıştır. Sağlık kontrolüne gelmeyen çocukların çeşitli problemlerinin bulunduğu saptanmıştır. Bunlar; sınıfta kalma, özel sınıfa gönderilme, konuşma güçlüğüne ilişkin problemler, öğrenme veya davranış bozukluklarına ilişkin rapor tutulması, işitme ve görme testlerini geçememe, başka okullara gönderilme ve devamsızlık problemleridir.

Doty (1984) yaptığı araştırmada, bir ilkokul öğretmenin, ilkokul öğrencileri arasındaki aşırı devamsızlığı önlemek amacıyla bir program düzenlediğini ve uyguladığını anlatmaktadır. Bu program dört temel bölümden oluşmuştur:

- 1-Devam çizelgesinin ve not defterlerinin uygulama öncesi dikkatlice incelenmesi.
- 2-Uygulamanın tatbiki.
- 3-Devam çizelgesinin ve not defterlerinin uygulama sonrasında incelenmesi.
- 4-Sonuçların cetvel haline getirilmesi.

Bu uygulama grubundaki öğrenci ve veliler on hafta boyunca yüksek düzeyde devamı teşvik edici bir programa katılmışlardır. Her gün, okula gelen birinci sınıf deney grubu öğrencilerine üzerinde “Okula hoş geldiniz” yazılı etiketlerden verilmiş, bu öğrencilerle bireysel iletişim kurulmuş, sınıfa her gün devam etmenin önemi üzerinde konuşulmuş, matematik dersinde devamsızlığın kaç tane olduğu ile ilgili sayı saydırılarak hesap yaptırılmış, dil dersinde ne yollarla okula zamanında gelinebileceği üzerinde çalışılmış, bu öğrenciler ile program uygulanmayan birinci sınıf grubunun öğrencileri kıyaslanmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda inceleme grubundaki öğrencilerin okula devamı % 90 veya daha fazla oranda artmıştır. Notları da “C” ve daha iyi durumda “B-A” olmuştur.

Goodall (1983) yaptığı bir çalışmada, Glendela İlkokulundaki anasınıfına kayıtlı öğrencilerin aşırı gecikme ve devamsızlıklarını gidermek amacıyla bir uygulama planlanmış ve düzenlenmiştir. Bu uygulamada veli ile öğretmen arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi, ev ile sınıf arasında iyi iletişimin kurulabilmesi için yollar önerilmiştir. Ayrıca velilerin sınıfa gelip sınıfı izlemeleri ve sebepsiz devamsızlığın azaltılması yönünde teşvik yapılması amaçlanmıştır.

Bu uygulamada kullanılan yöntemler; ev ziyaretleri, veli-öğretmen toplantıları, velilerin sınıfı izlemeleri, bir öğrenci okula gelmediğinde öğretmenin öğrencisini telefonla sorması, haber mektupları, okulun bir akşam veliye açılması. Bu yöntemler uygulandıktan sonra yapılan bir anket; velilerin anasınıfı programına ilişkin bilgilerinin arttığını göstermiştir. Ailelerin sınıfları izlemeleri % 70 oranında artmış ve sebepsiz devamsızlıklar küçük bir oranda azalmıştır.

Boloz (1982)’ tarafından yapılan bir araştırmada, Navajo Reservation’daki Ganado İlkokulunda, öğrenci devamını artırmayı hedefleyen bir plan yapılmış ve uygulanması bitirildiğinde cesaret artırıcı sonuçlara ulaşılmıştır.

Bu plan, 1980 yılı devam çizelgesinin incelenmesi sonucunda önerilmiş ve uygulanmıştır. 1980 devam çizelgesindeki, 169 günlük devam süresinin ortalama 11 gününde devamsızlığın yapıldığı görülmüştür. Devamı sağlamak, sorunu incelemek ve çözüm önermek amacıyla bir devam sağlama komisyonu kurulmuştur.

Bu komisyonun önerileri şunları içermiştir:

1-Devamsızlık riski yüksek olan öğrencileri belirleyip, bu çocukların velileri ile okula devamın önemi konusunda karşılıklı görüşme yapma.

2-Mahalli bölge genelinde sürekli devamsızlığı oluşturan nedenlerin azaltılmasına ilişkin çalışma başlatılması.

3-Olumlu bir programın uygulanması; bu programın bireysel ve sınıf olarak devamlılıkta rekor kıran birey ve sınıfları sinemaya götürme, dokuz hafta boyunca devam edenlere “Başarı Devam Kurdelesi”, bir yıl boyunca devam edenlere üzerinde “Ganola Devam Yıldızı” yazan bir tişört ve sertifika bütün öğrencilerin önünde verilmiştir.

Devam programı uygulamasının ilk yılı sonunda ortalama 11 günlük devamsızlık 9 güne inmiş, 3.yılın sonunda da devamsızlıkta önemli oranda bir azalma görülmüştür.

National Education Goals Panel (1994) adlı komisyon tarafından yapılan çalışmada, 8. ve 12. sınıf öğrencilerinin bir ayda üç veya daha fazla gün devamsızlık yapma yüzdeleri üzerinde durulmuş, aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır.

“Öğrencilerin okula devamsızlığı ve okuldaki başarısızlıkları birbirleri ile ilgilidir. Örneğin eyaletler arası matematik sınav puanları farkına neden olarak gösterilen kişisel ve aileye ilişkin beş nedenden birisi devamsızlıktır. Aşağıda verilen bazı farklılıklar devam ve devamsızlığı etkilemektedir.

İrk ve etnik gruplardan doğan farklılıklar: İrk ve etnik kökeni farklı gruplar arasında devamsızlık konusunda çok önemli farklılıklar görülür. 1994 yılında 8.sınıf öğrencileri arasında Amerikalı “Kızılderili” öğrenciler, bir ay içinde üç veya daha fazla günle en çok devamsızken (% 39); Asyalı “Beyaz ve Sarı İrk” tan öğrenciler, bir ay içinde (% 20, % 21 günle) en az devamsız öğrenci grubunu oluşturmuştur. “Zenciler ve İspanyol” asıllı öğrenciler arasındaki devamsızlık ise % 27 ile %28 oranındadır. Bu ırk ve etnik sıralama 12.sınıf öğrencileri için de aynı olmuştur.

Ailelerin (velilerin) eğitim seviyesi farklılıkları: Öğrenciler arasındaki devamsızlık oranı ailelerin eğitim seviyesine göre de değişim göstermektedir. Anne ve babasının eğitim seviyesi lise veya denginden düşük olan öğrenciler en çok devamsızlık gösteren grubu oluşturmaktadır. Örneğin 1994 öğretim yılında ailesinde lise diploması olmayan 8.sınıf

öğrencilerinin % 33'ü okulda bir ay içinde üç ile daha fazla gün devamsızlık yaparken, ailesinde en az bir yüksek okul(üniversite) mezunu bulunan öğrencilerin ancak %18'i aynı tip devamsızlığı göstermiştir.

Okul tipinden doğan farklılıklar: Özel veya katolik okula giden öğrenciler, devlet okuluna giden öğrencilere göre daha az devamsızlık göstermektedir” (National Education Goals Panel:1994).

“School Education Bill” (1997)’ adlı yasa tasarısının devamsızlık ile ilgili bölümü aşağıda verilmiştir.

“Çocukların okula devamsızlığının pek çok değişik nedenleri vardır. Bir çok kez, okulda başarısız olma, ailevi sebepler veya okuldaki hal ve davranışlar, okula yabancılaşmayı oluşturarak isteme bağlı bilinçli devamsızlığı yaratırlar. Bazı durumlarda ise anne,baba ve çocuklar okulun sadece devam mecburiyetine karşı çıkarlar. Bu gibi durumlarda okul ve aile işbirliği çok önemlidir.

İzinsiz devamsızlıklar, eğitime ayrılan değerli zamanın kaybı olduğu gibi, bazen de çocukların devamsızlığı ile toplumda hoş karşılanmayan davranışlar olduğundan endişe vericidir.

Zorunlu eğitimi sağlamak amacı ile bu yasa, devam zorunluluğuna uymamayı bir suç haline getirmekte ve para cezası öngörmektedir.

Cezai bir hüküm konulmadığı takdirde ana babanın ve çocukların, bu yasada öngörülen müdahale tedbirlerine uymalarını sağlayıcı bir zorunluluk da kalmaz. Cezai kovuşturma devamsızlığı asgariye indirecek diğer yollar denendikten sonra en son başvurulacak yoldur.

Okul Devam Komisyonları (School Attendance Panels) kurulması ve çalışmaya geçirilmesi en temel müdahale tedbirlerinden biri olup, olumlu da karşılanmıştır. Bağımsız bir birim olan komisyonun görevleri; devamsız öğrencinin devamsızlık nedenlerini saptamak, çocuğa, ailesine ve okuluna gereken öğüt ve önerileri iletip, çocuğun okula düzenli devamını ve eğitim programlarına katılımını sağlamaktır.

Ancak bu stratejinin başarısı, yetkili yargı makamlarının yardımı ile gerçekleşir. Devamsızlık dosyasının yargıya devri en son yol olmakla beraber, bu yol da seçeneklerden biri olmalıdır. Bu yasa kesin bir biçimde, ne zaman yargıya başvurulacağını açıklamaktadır. Yargıya gidilmeden önce, Okul Devam Komisyonu veya baş idari amir (chief executive officer)’in vereceği bir son rapor ile, çocuğun devamını sağlamak için, bütün akılcı(makul) uygulanabilir yöntemlerin denendiğinin, ancak hala devamsızlık edildiğinin belgelenmesi

gerekmektedir. Yargıya, çocuğun veya ailesinin devamsızlık problemini çözmeyi önemsemedikleri takdirde gidilir.

Çocuğun okula devamını ve katılımını sağlamak için öngörülen para cezası maksimum 1000 dolar ve günlük 25 dolardır. Hakimin taktir yetkisi, kişinin ekonomik durumunu göz önüne alma konusunda geniştir.

Ana ve babanın çabalarına rağmen eğer devamsızlık sadece çocuktan kaynaklanıyorsa 10 dolara kadar para cezası da çocuğa verilebilir. Bu düzenlemede amaç, çocuğu cezalandırmak değil, devam zorunluluğuna uymasını sağlamaktır” (School Education Bill:1997).

Yapılan literatür taraması sonucunda; yurt içinde bu konuya ilişkin herhangi bir çalışma ve araştırmaya rastlanamaması dikkat çekicidir. İlköğretim okullarının zorunlu ve sekiz yıl olması nedeniyle bu konuya ilişkin araştırmalara olan gereksinimin artacağı söylenebilir.

İlköğretim okullarında yapılan devamsızlıklarla ilgili yurt dışında yapılmış çalışmalara da çok fazla rastlanmamıştır. Bu araştırmalarda; okul başarısı, okul-aile ilişkileri, çocuğun sağlık durumu gibi faktörlerin, devamsızlığı etkilediği vurgulanmaktadır. Ayrıca ırk ve etnik kökenin, velilerin eğitim seviyesinin, okul tipinin, devamsızlığa farklı etkiler yaptığından söz edilmiştir. Bu araştırmalarda çocuğa gösterilen yakın ilgi, devama teşvik ve okul-aile işbirliğinin artırılması çözümleri gösterilmiştir.

Yapılmış bu çalışmalar incelendiğinde iki husus dikkati çekmektedir.

1-Bu çalışmalarda; sürekli devamsızlıktan, bir araştırma dışında söz edilmediği, çoğunlukla geçici devamsızlıkların araştırıldığı görülmektedir. Sadece Navajo Reservation’daki Ganado İlkokulunda, Boloz (1982)’ tarafından yapılan araştırmada sürekli devamsızlıktan söz edilmiştir. Araştırmadaki “Devam Sağlama Komisyonu’nun” ikinci önerisinden, bu okulda sürekli devamsızlık olduğu anlaşılmaktadır. Navajo Reservation kıızılderili halkının oturduğu bir yerdir. Bunun dışındaki araştırmalarda sürekli devamsızlıklardan bahsedilmemektedir. Buradaki durumu, başka bir araştırmada verilen ırk ve etnik köken farklılığı ile açıklamamız yanlış olmayacaktır.

2-Bu çalışmalardaki devamsızlık nedenleri incelendiğinde; ailelerin maddi yetersizliğinden çocukların dışarıda çalışması ve para kazanması, çocukların okul ihtiyaçlarının aile tarafından karşılanamaması gibi problemlerden söz edilmemektedir.

Bu iki husus düşünüldüğünde, aşağıdaki sonuçlar akla gelmektedir.

1-Araştırma yapılan ülkelerin sosyo-ekonomik durumu bizden iyidir veya ekonomik problemlerin çözülmesiyle devamsızlık tam olarak önlenemeyecektir.

2-Araştırmalardaki verilere bakıldığında; araştırma yapılan okullardaki devamsızlık problemlerinin çok büyük boyutlarda olduğu veya sürekli devamsızlıkların çok yoğun olduğu söylenemez. Buna karşın bu ülkelerde konuya ilişkin araştırmalar yapılmakta ve devamsızlıklar önlenmektedir.

Ülkemizdeki ilköğretim okullarına gidildiğinde veya okulların milli eğitim müdürlüklerine gönderdiği istatistiklere bakıldığında; bizdeki geçici veya sürekli devamsızlık probleminin, araştırma yapılan ülkelerdeki devamsızlık probleminden çok daha büyük boyutlarda olduğu söylenebilir. Buna rağmen bu konuya ilişkin çalışmaların yapılmamış olması ya da ulaşılamaması oldukça düşündürücüdür.

Yurt dışında yapılan araştırmaların çoğunda görülen en önemli olgu, öğrenci devamsızlığında okul-aile iletişimin ne kadar önemli olduğudur. Öğrenci başarısının da okula devam konusundaki payı, araştırmalarda görülebilir.

Yapılan araştırmalarda okul ve öğretmenin, devam etmeyen çocuğu ve ailesini yakın takibe alması, iyi ilişkiler içine girmesi veya çocuğun başarısını etkileyen olumsuz etkilerin kaldırılmasına çalışılması devamsızlık probleminde olumlu adımların atıldığı göstermektedir.

Konuya ilişkin verilen yasa tasarısında da okul ihtiyaçlarının alamama veya ailenin maddi durum yetersizliğine ilişkin herhangi bir cümle yoktur. Nedenler arasında ailevi nedenler gösterilmiştir ama bu nedenin maddi sıkıntıyı içerdiği söylenemez. Buna rağmen devamsızlık görülmektedir. Bu yasada aile okul ilişkilerinin güçlenmesi için okul devam komisyonlarından bahsedilmiştir. Okul-aile işbirliği sağlandığında bile devamsızlık görülüyorsa o taktirde yargı yoluna gidilmesi istenilmektedir. Yargı kararlarındaki para cezası da oldukça yüksektir. Hatta çocuğa verilen para cezası ile Batı Avustralya'nın ülke ekonomisinin bizden çok daha iyi olduğunu söyleyebiliriz.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi üzerinde durulmuştur.

Araştırma Modeli

Bu araştırmayla, Adana İli Seyhan ve Yüreğir merkez ilçelerindeki ilköğretim okullarında okuyan ilköğretim öğrencilerinin sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin olarak, müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri ile sürekli devamsızlık yapan öğrencilerin kendilerinin ve yakın çevresinin bu konudaki görüşleri incelenmeye çalışılmıştır.

Bu bağlamda, araştırma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Ayrıca bu araştırmayla, müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farkların olup olmadığı da incelendiğinden, çalışmanın ilişkili tarama modelinde bir araştırma olduğu da söylenebilir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, Adana İli merkez ilçeleri olan Seyhan ve Yüreğir'de bulunan tüm ilköğretim okullarında görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenler ile ilköğretim müfettişleri oluşturmaktadır. Ayrıca, sürekli devamsızlık gösteren öğrencilerin velileri de, çalışma evreni içinde yer almaktadır.

İlköğretim müfettişlerinin tümü örnekleme alınmıştır. Adana İli İlköğretim Müfettiş sayısı 82'dir. Teftiş Kurulunda yapılan anket uygulaması ile 64 müfettişin görüşleri alınmıştır. Böylece müfettişlerin % 78'ine ulaşılmıştır. Tablo 1'de görülebileceği gibi, 1998-1999 öğretim yılı verilerine göre, sürekli devamsızlığın % 10 ve % 10'u aştığı okullar örnekleme alınmış, alınan okullardaki tüm yönetici ve öğretmenlere anket uygulaması yapılmıştır. Bunun yanı sıra, sürekli devamsızlık yapan 118 öğrencinin ailesine de ulaşılmıştır.

Adana merkez ilköğretim okullarının toplam öğrenci mevcutları ve sürekli devamsız öğrenci sayıları ile bu okulların devamsızlık yüzdeleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: 1998-1999 Öğretim Yılı İçinde Adana Merkez İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Sürekli Devamsızlık Durumları.

Okulun Bulunduğu İlçe	İlköğretim Okulunun Adı	Toplam Öğrenci Mevcudu	Sürekli Devamsız Öğr.Sayısı	Okulun Devamsızlık Yüzdesi
Seyhan	23 Nisan İlköğretim Okulu	1667	73	4.379
Seyhan	24 Kasım İlköğretim Okulu	1499	74	4.937
Seyhan	29 Ekim İlköğretim Okulu	424	27	6.368
Seyhan	A.C. Çamurdan İlköğ. Okulu	2493	2	0.080
Seyhan	Adasokağı İlköğretim Okulu	399	4	1.003
Seyhan	Adnan Menderes İlköğ. Okulu	1255	188	14.980
Seyhan	Ahmet Karabucak İlköğ. Okulu	1215	18	1.481
Seyhan	Ahmet Sapmaz İlköğ. Okulu	1078	14	1.299
Seyhan	Akkapı Ş. Kemal Yüzgeç İ.Ö.	1155	140	12.120
Seyhan	Akşemsettin İlköğretim Okulu	1370	45	3.285
Seyhan	Anafartalar İlköğretim Okulu	755	73	9.669
Seyhan	Atatürk İlköğretim Okulu	1648	5	0.303
Seyhan	B.Hanife Akata İlköğ. Okulu	1831	56	3.058
Seyhan	Bahçelievler İlköğ. Okulu	4201	1121	26.680
Seyhan	Barbaros İlköğretim Okulu	1173	90	7.673
Seyhan	Birinci İnönü İlköğ. Okulu	641	27	4.212
Seyhan	Cebesoy İlköğretim Okulu	2295	3	0.131
Seyhan	Celalettin Sayhan İlköğ. Okulu	1840	1	0.054
Seyhan	Cemil Nardalı İlköğ. Okulu	464	27	5.819
Seyhan	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	1759	91	5.173
Seyhan	Dede Korkut İlköğ. Okulu	1061	35	3.299

Tablo 1:Devam

Okulun Bulunduğu İlçe	İlköğretim Okulunun Adı	Toplam Öğrenci Mevcudu	Sürekli Devamsız Öğr.Sayısı	Okulun Devamsızlık yüzdesi
Seyhan	Denizli İlköğretim Okulu	2062	97	4.704
Seyhan	Dosteller İlköğretim Okulu	1031	18	1.746
Seyhan	DSİ Baraj İlköğretim Okulu	2217	5	0.226
Seyhan	Dumlupınar İlköğretim Okulu	890	81	9.101
Seyhan	E.N.Menemencioğlu İlköğ.Ok	2175	33	1.517
Seyhan	E. Sapmaz İlköğretim Okulu	1270	4	0.315
Seyhan	E. Gazi İlköğretim Okulu	524	17	3.244
Seyhan	F. Mehmet İlköğretim Okulu	1913	105	5.489
Seyhan	Fazilet Kibritoğlu İlköğ.Okulu	77	1	1.299
Seyhan	Gazi İlköğretim Okulu	1471	13	0.884
Seyhan	Gazipaşa İlköğretim Okulu	703	21	2.987
Seyhan	H.Kemal Kusun İlköğ.Okulu	560	5	0.893
Seyhan	Havuzlubahçe İlköğ.Okulu	1363	361	26.490
Seyhan	H. Ahmet Yesevi İlköğ.Okulu	393	0	0.000
Seyhan	Kanuni İlköğretim Okulu	1373	159	11.580
Seyhan	K. Sacide Ener İlköğ.Okulu	2324	40	1.721
Seyhan	Kazım Karabekir İlköğ.Okulu	380	9	2.368
Seyhan	Kenan Evren İlköğ.Okulu	2069	402	19.430
Seyhan	Lütfiye Kısacık İlköğ.Okulu	1648	1	0.061
Seyhan	M.A. Gizer İlköğ.Okulu	2706	7	0.259
Seyhan	M.K.Atatürk İlköğretim Okulu	1540	43	2.792

Tablo 1:Devam

Okulun Bulunduğu İlçe	İlköğretim Okulunun Adı	Toplam Öğrenci Sayısı	Sürekli Devamsız Öğr.Sayısı	Okulun Devamsızlık Yüzdesi
Seyhan	M.Selahattin Çolak İlköğ. Okulu	857	16	1.867
Seyhan	Malazgirt İlköğretim Okulu	2035	110	5.405
Seyhan	Manas İlköğretim Okulu	1468	57	3.883
Seyhan	Mehmet Akif İlköğ. Okulu	2335	84	3.597
Seyhan	Milli Mensucat İlköğ. Okulu	2614	224	8.569
Seyhan	Mimar Kemal İlköğ. Okulu	1125	17	1.511
Seyhan	Mithatpaşa İlköğ. Okulu	1774	128	7.215
Seyhan	Mithat Topal İlköğ. Okulu	1570	18	1.146
Seyhan	Necatibey İlköğretim Okulu	1163	24	2.064
Seyhan	Necdet Kahraman İlköğ. Okulu	1280	22	1.719
Seyhan	Nuri ve Zekiye Has İlköğ. Okulu	1209	84	6.948
Seyhan	Nigahi Soykan İlköğ. Okulu	3251	40	1.230
Seyhan	Org.Bedrettin Demirel İ.Ö.O.	2975	992	33.340
Seyhan	Orhan Gazi İlköğ. Okulu	1717	116	6.756
Seyhan	Orhan Çobanoğlu İlköğ. Okulu	1734	149	8.593
Seyhan	Oğuzhan İlköğretim Okulu	1077	20	1.857
Seyhan	Petrol Ofisi İlköğ. Okulu	1503	16	1.065
Seyhan	Plevne İlköğretim Okulu	277	8	2.888
Seyhan	Ramazanoğlu İlköğretim Okulu	1563	37	2.367
Seyhan	Recep Birsin Özen İlköğ. Okulu	1603	6	0.374
Seyhan	Sabancı İlköğretim Okulu	1375	74	5.382

Tablo 1:Devam

Okulun Bulunduğu İlçe	İlköğretim Okulunun Adı	Toplam Öğrenci Mevcudu	Sürekli Devamsız Öğr.Sayısı	Okulun Devamsızlık Yüzdesi
Seyhan	Sadika Sabancı İlköğ.Okulu	1467	8	0.545
Seyhan	Sakarya İlköğretim Okulu	671	168	25.040
Seyhan	Semiha Y.Akdeğirmen İ.Ö.O.	1198	7	0.584
Seyhan	S. Belediyesi İlköğ.Okulu	954	81	8.491
Seyhan	Sıtkı Kulak İlköğretim Okulu	1395	18	1.290
Seyhan	S. Nihat Oral İlköğ.Okulu	1637	43	2.627
Seyhan	T.Cemal Beriker İlköğ.Okulu	636	27	4.245
Seyhan	Toros İlköğretim Okulu	2615	360	13.770
Seyhan	Vakıfbank İlköğretim Okulu	1159	105	9.060
Seyhan	Y.Sultan Selim İlköğ.Okulu	985	42	4.264
Seyhan	Yeşiloba İlköğretim Okulu	430	28	6.512
Seyhan	Yeşilyuva İlköğretim Okulu	683	71	10.400
Seyhan	Yıldırım Beyazıt İlköğ.Okulu	1119	101	9.026
Seyhan	Yunus Emre İlköğretim Okulu	473	2	0.423
Seyhan	Z.Gökalp İlköğretim Okulu	448	64	14.290
Seyhan	Ziyapaşa İlköğretim Okulu	1520	70	4.605
Seyhan	İstiklal İlköğretim Okulu	1120	62	5.536
Seyhan	Ö.Haluk Özuçak İlköğ. Okulu	1003	18	1.795
Seyhan	Öğr.A.Doğruoluk İlköğ.Okulu	595	6	1.008
Seyhan	Öğr.Z. Erdoğan İlköğ.Okulu	1877	16	0.852

Tablo 1:Devam

Okulun Bulunduğu İlçe	İlköğretim Okulunun Adı	Toplam Öğrenci Mevcudu	Sürekli Devamsız Öğr.Sayısı	Okulun Devamsızlık Yüzdesi
Seyhan	İsmet İnönü İlköğretim Okulu	2165	12	0.554
Seyhan	İbn-i Sina İlköğretim Okulu	639	2	0.313
Seyhan	İ. İnönü İlköğretim Okulu	1108	328	29.600
Seyhan	İnkılap İlköğretim Okulu	321	3	0.935
Seyhan	İşitme Engelliler İlköğ.Okulu	292	18	6.164
Seyhan	Şakirpaşa İlköğretim Okulu	1511	55	3.640
Seyhan	Ş. İlbey Gülbey İlköğ.Okulu	2799	493	17.610
Seyhan	Şehitlik İlköğretim Okulu	902	68	7.539
Seyhan	Şükran Çobanoğlu İlköğ.Okulu	2260	157	6.947
Yüreğir	A. İbrahim Karaoğlu İ.Ö	1186	24	2.024
Yüreğir	Anadolu İlköğretim Okulu	1954	104	5.322
Yüreğir	Arif Nihat Asya İlköğ.Okulu	745	70	9.396
Yüreğir	Cengiz Topel İlköğretim Okulu	896	23	2.567
Yüreğir	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	1456	62	4.258
Yüreğir	Dervişler İlköğretim Okulu	522	55	10.540
Yüreğir	Efendi Halil İlköğretim Okulu	1256	222	17.680
Yüreğir	Efes Pilsen İlköğretim Okulu	911	36	3.952
Yüreğir	Emine Türkan İkiz İlköğ.Okulu	745	54	7.248
Yüreğir	Erdoğan Şahinoğlu İlköğ.Okulu	1538	5	0.325

Tablo 1:Devam

Okulun Bulunduğu İlçe	İlköğretim Okulunun Adı	Toplam Öğrenci Mevcudu	Sürekli Devamsız Öğr.Sayısı	Okulun Devamsızlık Yüzdesi
Yüreğir	Ethem Kuzucu İlköğretim Ok.	771	72	9.339
Yüreğir	Fevziye Çelik İlköğretim Ok.	1045	55	5.263
Yüreğir	G.A. Yavuz İlköğretim Ok.	810	25	3.086
Yüreğir	H.Özcan Sinağ İlköğretim Ok.	1061	9	0.848
Yüreğir	Karacaoğlan İlköğretim Ok.	2964	490	16.530
Yüreğir	Karşıyaka İlköğretim Okulu	707	36	5.092
Yüreğir	Kazım Karabekir İlköğ.Ok.	321	45	14.020
Yüreğir	Kemal Uludağ İlköğ.Okulu	152	8	5.263
Yüreğir	Kiremithane İlköğretim Ok.	1338	174	13.000
Yüreğir	M.Adil İkiz İlköğ. Okulu	1599	172	10.760
Yüreğir	M.Ali Yılmaz İlköğ. Okulu	2865	610	21.290
Yüreğir	Mareşal Çakmak İlköğ.Ok.	352	96	27.270
Yüreğir	Mutlu İlköğretim Okulu	1107	70	6.323
Yüreğir	Mimar Sinan İlköğ. Okulu	1337	94	7.031
Yüreğir	N. Çoşkuntuncel İlköğ.Okulu	773	16	2.070
Yüreğir	Remzi Oğuz Arık İlköğ.Okulu	1472	35	2.378
Yüreğir	Sakıp Sabancı İlköğ. Okulu	1892	93	4.915
Yüreğir	Sarıçam İlköğretim Okulu	2215	65	2.935

Tablo 1:Devam

Okulun Bulunduğu İlçe	İlköğretim Okulunun Adı	Toplam Öğrenci Mevcudu	Sürekli Devamsız Öğr.Sayısı	Okulun Devamsızlık Yüzdesi
Yüreğir	S. Çobanoğlu İlköğ.Okulu	1796	136	7.572
Yüreğir	Tahsilli İlköğretim Okulu	1291	64	4.957
Yüreğir	Töbank İlköğretim Okulu	1686	24	1.423
Yüreğir	Ticaret Borsası İlköğ.Okulu	917	5	0.545
Yüreğir	U. Hasan İlköğretim Okulu	1304	79	6.058
Yüreğir	V.Necip Savaşan İlköğ.Ok.	416	47	11.300
Yüreğir	Y.Kemal Beyatlı İlköğ.Okulu	670	10	1.493
Yüreğir	Yüreğir İlköğretim Okulu	812	105	12.930
Yüreğir	Yavuzlar İlköğ.Okulu 1	1233	11	0.892
Yüreğir	Yavuzlar İlköğretim Okulu 2	1397	122	8.733
Yüreğir	ÇEAŞ Sofulu İlköğ.Okulu	797	5	0.627
Yüreğir	Çukurova İlköğretim Okulu	1426	48	3.366
Yüreğir	Ö. Refika Halıcılar İlköğ.Ok.	1425	48	3.368
Yüreğir	Ümmü Gülsüm İlköğ.Okulu	406	8	1.970
Yüreğir	İmadettin Levent İlköğ.Ok.	1980	506	25.556
Yüreğir	İsmail Sefa Özler İlköğ.Ok.	2275	368	16.176
Yüreğir	İstiklal İlköğretim Okulu	941	53	5.632
Yüreğir	Ş.A. Mehmet Özel İlköğ.Ok.	979	55	5.618

Tablo 1’de görülen ve koyu renkle ifade edilen ilköğretim okulları devamsızlığın yoğun olduğu okullardır. Bu okullardaki sürekli devamsızlık % 10’un üzerindedir. Adana İli merkezini oluşturan Seyhan ve Yüreğir merkez ilçelerinde sürekli devamsızlığın % 10 ve üzerinde olduğu 25 okul örneklemini oluşturmuştur.

Seyhan İlçesinde 13, Yüreğir İlçesinde ise 12 okul örnekleme alınmıştır. Bu okulların sürekli devamsızlık oranları ile ankete katılan öğretmen ve yönetici sayıları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Seyhan ve Yüreğir İlçelerinde Örnekleme Alınan Okulların Sürekli Devamsızlık Oranları İle Okul Yönetici ve Öğretmen Sayıları Ankete Katılan Yönetici ve Öğretmen Sayıları.

Seyhan İlçesinde Örnekleme Alınan Okulların isimleri	S.Devamsızlık oranı	Okulun yönetici sayısı	Okulun öğretmen sayısı	Ankete katılan yönetici sayısı	Ankete katılan öğretmen sayısı
1-Adnan Menderes İlköğ.Okulu	14.980	2	30	2	15
2-A.Şehit Kemal Yüzgeç İlköğ.Ok.	12.120	4	33	3	32
3-Bahçelievler İlköğretim Okulu	26.680	4	58	3	27
4-Havuzlubahçe İlköğretim Okulu	26.490	3	34	3	18
5-Kanuni İlköğretim Okulu	11.580	3	42	2	34
6-Kenan Evren İlköğretim Okulu	19.430	5	46	3	20
7-Org. Bedrettin Demirel İ.Ö.Ok.	33.340	6	75	6	59
8-Sakarya İlköğretim Okulu	25.040	4	37	4	20
9-Toros İlköğretim Okulu	13.770	5	70	5	38
10-Yeşilyuva İlköğretim Okulu	10.400	2	26	2	25
11-Ziya Gökalp İlköğretim Okulu	14.290	3	21	3	20
12-İkinci İnönü İlköğretim Okulu	29.600	3	38	3	25
13-Şehit İlber Gülbey İlköğ.Okulu	17.610	5	51	4	43

Tablo 2:Devam

Yüreğir İlçesinde Örnekleme Alınan Okulların isimleri	S.Devamsızlık oranı	Okulun yönetici sayısı	Okulun öğretmen sayısı	Ankete katılan yönetici sayısı	Ankete katılan öğretmen sayısı
14-Dervişler İlköğretim Okulu	10.540	5	42	3	16
15- Efendi Halil İlköğretim Okulu	17.680	4	29	2	27
16-Karacaoğlan İlköğretim Okulu	16.530	3	42	—	18
17-Kazım Karabekir İlköğ. Okulu	14.020	2	23	2	23
18-Kiremithane İlköğretim Okulu	13.000	3	33	3	32
19-Mareşal Çakmak İlköğretim Okulu	27.270	3	14	1	12
20-Mehmet Adil İkiz İlköğ. Okulu	10.760	4	41	4	31
21-Mehmet Ali Yılmaz İlköğ. Okulu	21.290	6	50	5	46
22-Vehbi Necip Savaşan İlköğ. Okulu	11.300	3	25	3	20
23-Yüreğir İlköğretim Okulu	12.930	4	26	3	22
24-İmadettin Levent İlköğ. Okulu	31.900	4	30	4	30
25-İsmail Sefa Özler İlköğ. Okulu	19.500	4	44	4	39
TOPLAM		94	960	77	692

Tablo 2'deki verilere göre örneklem olarak seçilen 25 okulda toplam 94 yönetici, toplam 960 öğretmen görev yapmaktadır. Bu okullarda uygulanan anket formları ile 77 yöneticiye ve 692 öğretmenin görüşleri alınmıştır. Buna göre yöneticilerin % 82'sine, öğretmenlerin ise % 72'sine ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amaçları çerçevesinde, Adana ili merkez ilköğretim okullarındaki öğrenci devam-devamsızlık durumunu saptamak üzere “Öğrenci devam-devamsızlık formu” kullanılarak gerekli istatistik veriler elde edilmiş; ayrıca sürekli devamsızlığa yol açan nedenleri belirlemek ve örneklemde yer alan gruplara uygulamak amacıyla, “Anket Formu” ve “Görüşme Formu” olmak üzere iki veri toplama aracından daha yararlanılmıştır. Bu üç veri toplama aracının hazırlanması ve geliştirilme aşamaları, aşağıda alt başlıklar altında verilmiştir.

Öğrenci Devam Devamsızlık Formu

Adana ili ilköğretim okullarındaki öğrenci devam-devamsızlık durumunu saptamak, bu konuda istatistik veriler elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Okul idarelerinde görevli yöneticiler tarafından doldurulmak üzere hazırlanan bu formun baş kısmında; “Okulun adı”, “İlçesi”, “Adresi” sorulmuş, ayrıca “Okulun sosyo-ekonomik durumu” üç seçenek altında verilmiştir. Bu seçenekler; “Üst”, “Orta”, “Alt” seçenekleridir. Formun bundan sonraki kısmında iki ayrı çizelge yer almaktadır. Birinci çizelgede “Okulun toplam öğrenci sayısı”, “1.sınıftan 8.sınıfa kadar kız ve erkek ayrı ayrı olmak üzere, okula devam eden ve etmeyen öğrencilerin sayıları”, “Okula devam eden ve etmeyen kız ve erkek öğrencilerin ayrı ayrı olmak üzere toplam sayıları” istenmektedir. İkinci çizelgede ise okula kayıtlı olan ve okula sürekli olarak gelmeyen öğrencilerin “Sınıfı, adı soyadı, devamsızlık süresi, başarı durumu, cinsiyeti, en son bilinen adresi ve doğum yeri” sorulmuştur.

Öğrenci devam-devamsızlık formu aşağıda belirtilen aşamalarda geliştirilmiştir:

- 1- Milli Eğitim Müdürlüğünün istatistik işlemlerinde kullanılmak üzere hazırlanan formlar incelenmiştir.
- 2- Bu araştırmada gerekebilecek istatistik verileri ortaya koyacak soruların oluşturulmasına çalışılmıştır.
- 3- Müfettişlerden oluşmuş “APK Grubu”(Araştırma-Planlama-Koordinasyon Grubu) üyelerinin görüşlerinden yararlanılmıştır.
- 4- Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğünün “Bilgi İşlem” biriminde çalışan memurların formun çizimi ve oluşturulması konusunda görüş ve yardımlarına başvurulmuştur.
- 5- Bu aşamalar doğrultusunda forma son şekli verilmiştir.

Anket Formu

Müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin, sürekli devamsızlığa yol açan nedenlere ilişkin görüşlerini almak amacıyla hazırlanmıştır. Anket iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm "Kişisel Bilgiler" bölümüdür. Bu bölümde, deneklerin doğum yılı, cinsiyeti, medeni durumu, çocuk sayısı, mesleki kıdemi, bitirdiği son eğitim kurumu, görevi, branşı ile ilgili sekiz soru yer almıştır.

Anketin ikinci bölümünde, sürekli devamsızlığa yol açan nedenler, altı alt başlık altında gruplandırılmıştır. Bunlar;

1. Öğrencilerin **okulundan kaynaklanan** ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenler.
2. Öğrencilerin **ailesinden kaynaklanan** ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenler.
3. Öğrencilerin **kişisel problemlerinden kaynaklanan** ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenler.
4. Öğrencilerin **arkadaş grubu ve çevresinden kaynaklanan** ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenler.
5. Öğrencilerin **cinsiyet farkından kaynaklanan** ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenler.
6. Öğrencilerin sürekli devamsızlığına yol açan **başka nedenler**.

Yukarıda belirtilen alt başlıklar altında ankette toplam altmış dört madde yer almıştır. Her maddenin karşısında dört seçenek verilmiştir. Bu seçenekler şunlardır: “Evet tamamıyla devamsızlık nedenidir.”, “Kısmen devamsızlık nedenidir.”, “Hayır devamsızlık nedeni olamaz.”, “Bu konuda bir fikrim yok.”.

Anketin son kısmında “Öneriler Bölümü” başlığı altında ise; öğrencilerin sürekli devamsızlığını önlemek için, “Milli eğitim birimleri, müfettişler, yöneticiler, öğretmenler ve veliler neler yapmalıdır?” sorusu yer almaktadır.

Anket formu, aşağıda belirtilen aşamalarda geliştirilmiştir:

1. Devamsızlık ile ilgili literatür taraması yapılmıştır.
2. Adana İli Merkez İlköğretim Okullarından gelen “Devam Devamsızlık Formu” bilgilerinden yararlanarak devamsızlığın en yoğun olduğu beş okul seçilmiştir.
3. Bu okulların yönetici ve öğretmenlerine açık uçlu sorularla devamsızlığın nedenleri sorulmuştur.
4. Adana İli İlköğretim Müfettişlerine açık uçlu sorularla devamsızlığın nedenleri sorulmuştur.
5. Öğretmenlerin verdiği yanıtlar çerçevesinde devamsızlığı oluşturan ortak **öğretmen görüşleri** belirlenmiştir.

6. Okul yöneticilerinin verdiği yanıtlar çerçevesinde devamsızlığı oluşturan ortak **yönetici görüşleri** belirlenmiştir.
7. İlköğretim müfettişlerinin verdiği yanıtlar çerçevesinde devamsızlığı oluşturan ortak **müfettiş görüşleri** belirlenmiştir.
8. Belirlenen bu ortak ve bireysel görüşlerden yararlanılarak anketin denemelik formu hazırlanmıştır.
9. Uzman kanısı almak üzere Çukurova Üniversitesi öğretim elemanlarından dört kişiye anket verilmiş ve görüşleri alınmıştır.
10. Bu görüşlerden de yararlanılarak ankete son şekli verilmiştir.

Görüşme Formu

Görüşme formu, sürekli devamsızlık gösteren öğrencilerin velileri ya da diğer yakınlarıyla, devamsızlığın nedenlerini ortaya çıkarmak amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme formu ile alınacak bilgiler üç kısma ayrılmıştır. Bunlar;

1-Görüşmeci ile ilgili bilgiler: Bu kısımda görüşülen kişinin devamsız olan öğrenciye yakınlığı, cinsiyeti, doğum tarihi, devamsız öğrencinin hangi sınıfta devamsız olduğu soruları yer almıştır.

2-Devamsız öğrenci ve ailesi ile ilgili bilgiler: Bu kısımda devamsız öğrenci ve ailesi ile ilgili olarak çeşitli sorular sorulmuştur.

3-Öğrencinin sürekli devamsızlığına yol açan nedenlerle ilgili bilgiler: Bu kısımda ise 30 soru yer almaktadır. Bu sorularla devamsız olan öğrencinin hangi nedenlerle okulu terk ettiğinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Görüşme formu şu aşamalarda hazırlanmıştır:

1. Değişik araştırmalarda kullanılan görüşme formları incelenmiştir.
2. Değişik görüşme formlarından aileyi tanıtabilecek, ailenin genel yapısını ortaya koyabilecek soruların bu görüşme formuna uyarlanmasına çalışılmıştır.
3. Ankette yer alan devamsızlık nedenleri çerçevesinde görüşme formunda yer alacak ve öğrencinin devamsızlığını ortaya koyabilecek sorular oluşturulmuştur.
4. Bu aşamalar doğrultusunda denemelik bir görüşme formu hazırlanmıştır.
5. Bu görüşme formları birkaç müfettişe verilerek görüşleri alınmıştır.
- 6-Uzman kanısı almak üzere Çukurova Üniversitesi öğretim elemanlarından iki kişiye görüşme formu verilerek görüşleri alınmıştır.
- 7- Bu görüşler doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Verilerin Toplanması

“Anket”, “görüşme formu”ve “öğrenci devam-devamsızlık” formuna son şekli verildikten sonra, bu formlar örneklem sayısı kadar çoğaltılmıştır. Çoğaltılma işleminden sonra uygulamaya geçilmiştir. “Öğrenci devam-devamsızlık formu”, “anket” ve “görüşme formu” olmak üzere bu üç veri toplama aracının uygulanması aşamaları, aşağıda alt başlıklar altında verilmiştir.

Öğrenci Devam Devamsızlık Formunun Uygulanması

Bu formu araştırma evreninde yer alan ilköğretim okullarının tümüne uygulamak üzere Seyhan ve Yüreğir İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine ayrı ayrı gidilmiş, uygulama konusunda yardım istenmiştir. Formun doğru şekilde doldurulabilmesi ve verilecek bilgilerin doğruluk derecesinin önemi bakımından form resmi bir yazı yazılarak ve bu yazıya formun doldurulmuş biçimi ile ilgili bir açıklama yazısı da eklenerek okullara ulaştırılmıştır. Okul yöneticileri tarafından doldurulan ve imzalanan bu formlar İl Milli Eğitim Müdürlüğünde toplanarak bir araya getirilmiştir.

Öğrenci Devam Devamsızlık Formunda okulların sosyo-ekonomik durumu üst, orta, alt seçenekleri verilerek sorulmuş, bu soru yanıtlanırken okullardaki öğrenci ve ailelerinin göz önüne alınması istenmiştir. Okul öğretmenleri ve yöneticilerin düşüncesine göre uygun olan seçenek okul yöneticileri tarafından işaretlenmiştir.

Okulların sosyo-ekonomik durumlarının daha iyi belirlenebilmesi için aynı soru İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinde çalışan yöneticilere sorulmuştur. Onlardan alınan yanıtlarla okul müdürlüklerinden alınan yanıtlar değerlendirilmiş ve bununla ilgili tablo yapılarak veri aracı olarak kullanılmıştır.

Anket Formunun Uygulanması

Örnekleme de yer alan okulların tümüne ayrı ayrı gidilerek okul müdürleri ile görüşülmüş, okuldaki bütün öğretmen ve yönetici görüşlerinin alınmasının önemi ile anketin doğru biçimde doldurulmasının önemi anlatılmaya çalışılmıştır. Okulda bulunan öğretmen ve yöneticilerin bir araya toplanması sağlanmış, anketle ilgili açıklamalar yapılarak ve verecekleri yanıtların doğruluk derecesinin önemi üzerinde durularak anketlerin yanıtlanması sağlanmıştır. Anketler, anket dolduranlardan alınırken eksiksiz doldurulup doldurulmadığı kontrol edilmeye çalışılmıştır.

Görüşme Formunun Uygulanması

Örneklemede yer alan okullara anket uygulaması yapılırken okulda sürekli devamsız olan öğrencilerin ailelerine ulaşılacak adreslerin tespit edilmesi istenmiş, adres bulma ve formun uygulanması konularında öğretmenlerden de yardım istenmiştir. Yardımcı olmaya gönüllü öğretmenler tespit edilmiş, anket uygulamaları bitirildiğinde bu öğretmenlere ulaşarak bu öğretmenlerle birlikte formun uygulanmasına geçilmiştir. Bu konuda bazı mahalle muhtarlarından, mahalleyi iyi bilen ve insanlarıyla iyi iletişim kurabilecek gönüllü mahalle sakinlerinden de yardım alınmıştır. Sürekli devamsızlık yapan çocukların evlerine gidilerek, araştırmanın ve aile görüşlerinin öneminden söz edilmiştir. Doğru ve içten yanıt vermelerini sağlayacak ortamlar yaratılmaya çalışılmıştır. Böylece değişik okul ve mahallelerde, sürekli devamsızlık yapan 118 öğrencinin ailesine ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Anket ve gözlem formlarının uygulamasından sonra, formlar tek tek incelenmiştir. Birçok maddesi yanıtlanmayan birkaç anket formu, analize alınmamıştır. İnceleme sonucunda elde edilen veriler bilgisayar ortamına geçirilmiştir. Daha sonra veriler üzerinde istatistiksel işlemler gerçekleştirilmiştir.

İstatistiksel işlemler olarak; sayı, yüzde, ortalama, standart sapma ve tek boyutlu varyans analizinden yararlanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemleri doğrultusunda toplanan verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır. Bulgular ve onlara ilişkin yorumlar araştırma alt problemlerinin verilişindeki sıraya göre düzenlenmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi “İlköğretim okulu öğrencilerinin:

- a) Okulundan,
- b) Ailesinden,
- c) Kendi kişisel problemlerinden,
- d) Arkadaş grubu ve çevresinden,
- e) Cinsiyet farkından,
- f) Başka nedenlerden,

kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri nelerdir? Bu görüşler arasında anlamlı farklar var mıdır? biçiminde düzenlenmiştir. Bunlar sırasıyla alt başlıklar altında verilmiştir.

Öğrencilerin Okulundan Kaynaklanan Nedenler

İlköğretim okulu öğrencilerinin, okulundan kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin neler olduğunu saptamak amacıyla veri toplama araçlarından ankette bununla ilgili 16 maddeye yer verilmiştir.

Her maddenin ayrı ayrı ölçülmesi amacıyla devamsızlık nedeni olabilecek bu maddelerin karşısına “Evet tamamıyla devamsızlık nedenidir.”, “Kısmen devamsızlık nedenidir.”, “Hayır devamsızlık nedeni olamaz.”, “Bu konuda bir fikrim yok.” seçenekleri bulunmaktadır.

Müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin; öğrencilerin okulundan kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin görüşleriyle ilgili ortalama, standart sapma, F ve P değerleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Müfettiş, Yönetici ve Öğretmenlerin, Öğrencilerin Okulundan Kaynaklanan ve Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Nedenlere İlişkin Görüşleriyle İlgili Ortalama, Standart Sapma, F ve P Değerleri

Nedenler	Gruplar	N	X	S	F	P
1. Öğrencinin bir veya birden fazla sınıf tekrarı yapması;	Müfettiş	62	2.79	.63	2.71	.067
	Yönetici	77	2.90	.66		
	Öğretmen	683	2.98	.64		
	Toplam	822	2.95	.64		
2. Derslerde kırık not alması ve başarıya ulaşamaması;	Müfettiş	64	2.86	.69	1.39	.25
	Yönetici	76	2.70	.69		
	Öğretmen	683	2.82	.63		
	Toplam	823	2.81	.64		
3. Okul-veli işbirliğinin sağlanamaması;	Müfettiş	60	3.17	.76	1.11	.33
	Yönetici	77	3.00	.89		
	Öğretmen	682	3.13	.75		
	Toplam	819	3.12	.76		
4. Okulun fiziki yapısının öğrenciye hoş ve cazip gelmemesi;	Müfettiş	62	2.50	.76	2.35	.095
	Yönetici	76	2.24	.80		
	Öğretmen	683	2.40	.74		
	Toplam	821	2.39	.75		
5. Okulda öğrenciye yönelik sosyal faaliyetlerin az olması;	Müfettiş	63	2.95	.71	5.66	.004
	Yönetici	77	2.55	.75		
	Öğretmen	687	2.69	.72		
	Toplam	827	2.69	.73		
6. Okulda rehber öğretmenin ve rehberlik çalışmalarının yeterli olmaması;	Müfettiş	64	3.20	.69	5.007	.007
	Yönetici	77	2.87	.75		
	Öğretmen	687	2.87	.82		
	Toplam	828	2.90	.81		
7. Öğretmenlerin öğrenci tanıma teknikleri konusunda yetersiz olmaları nedeniyle öğrencilerin sorunlarına eğilememeleri;	Müfettiş	64	3.31	.61	16.97	.0001
	Yönetici	77	2.70	.69		
	Öğretmen	690	2.79	.73		
	Toplam	831	2.82	.73		
8. Yönetici ve öğretmenlerin devamsızlık konusunda duyarlı davranmamaları;	Müfettiş	61	3.20	.63	18.56	.0001
	Yönetici	77	2.47	.64		
	Öğretmen	687	2.70	.73		
	Toplam	825	2.72	.73		
9. Sınıflarda öğrenci mevcudunun çok kalabalık olması;	Müfettiş	64	2.73	.67	3.92	.020
	Yönetici	77	2.42	.64		
	Öğretmen	683	2.64	.76		
	Toplam	824	2.63	.74		
10. Okulda veya sınıfta öğrenciye yönelik bir şiddetin olması (dayak,, kötü söz vb.);	Müfettiş	62	2.95	.86	8.44	.0001
	Yönetici	77	2.42	.68		
	Öğretmen	688	2.75	.81		
	Toplam	827	2.73	.81		

Tablo 3 Devam

Nedenler	Gruplar	N	X	S	F	P
11. Öğrencinin okuldaki yönetici, öğretmen veya diğer personelden çekinmesi, korkması,	Müfettiş	64	2.78	.86	8.49	.0001
	Yönetici	75	2.27	.47		
	Öğretmen	686	2.52	.75		
	Toplam	825	2.52	.74		
12. Öğretmenlerin ; dersteki başarı durumlarına, göre öğrencileri arasında ayırım yapmaları;	Müfettiş	61	2.69	.76	7.09	.001
	Yönetici	77	2.25	.59		
	Öğretmen	686	2.42	.69		
	Toplam	824	2.43	.69		
13. Öğretmenlerin mesleki yönden yetersiz olması,(öğrencileri ezbere bilgi yüklemeye zorlaması, öğrencilerin tümüne aynı bilgileri eksiksiz öğretmeye çalışması, seviye çalışmalarını uygulamaması, öğrencilerin ilgi, zeka, yetenek ve becerilerini göz önüne almaması.);	Müfettiş	63	3.02	.68	10.73	.0001
	Yönetici	77	2.40	.65		
	Öğretmen	690	2.64	.81		
	Toplam	830	2.65	.79		
14. Velilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre öğretmenin tavır takınması, öğrencileri arasında farklılık gözetmesi;	Müfettiş	64	2.77	.87	10.22	.0001
	Yönetici	77	2.23	.56		
	Öğretmen	688	2.40	.72		
	Toplam	829	2.41	.73		
15. Okulda öğretmen yetersizliğinin olması (tüm branşlarda öğretmenlerin olmaması);	Müfettiş	64	2.84	.65	1.18	.30
	Yönetici	77	2.66	.77		
	Öğretmen	691	2.70	.76		
	Toplam	832	2.71	.75		
16. Okullarda kılık kıyafet zorunluluğunun olması nedeniyle kız öğrencilerde başörtüsünün sorun yaratması;	Müfettiş	64	2.41	.73	1.70	.18
	Yönetici	77	2.19	.54		
	Öğretmen	690	2.28	.69		
	Toplam	831	2.28	.68		

İlköğretim okulu öğrencilerinin, okulundan kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine Tablo 3'e bakıldığında ve ortalamaların tümü incelendiğinde; müfettişlerin en yüksek ortalamalar ile ilk sırada, öğretmenlerin ikinci sırada, yöneticilerin ise en az ortalamalar ile son sırada yer aldıkları görülmektedir. Bu nedenle müfettişlerin "Okuldan Kaynaklanan Nedenleri" öğretmen ve yöneticilere göre daha önemli buldukları, yöneticilerin ise bu nedenleri en az önemseyen veya kabul eden grubu oluşturdukları söylenebilir.

Tablo 3'te bakıldığında müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. nedenler üzerinde ($p=.05$ ve daha fazla düzeyde) görüş farklılığına sahip oldukları görülmektedir.

"Okuldan Kaynaklanan Nedenler" bölümündeki maddelere baktığımızda bu maddelerde yer alan nedenlerin, yönetici ve öğretmenlerin sorumluluğunda yani görevleri içerisinde olduğu, özellikle de yöneticilerin başarısının bu nedenler üzerinde etkili olabileceği

söylenbilir. Bundan dolayı öğretmenler ve yöneticiler bu nedenleri müfettişler kadar önemli bulmamış veya bulmakta çekimser davranmış olabilirler. Yönetici ve öğretmenlerin öğrencilerin sürekli devamsızlıklarında kendilerini yargılarken müfettişler kadar eleştirci tutum içerisine girmedikleri öngörülebilir.

Tablo 3'te yer alan 2. 7. 11. 12. 13. 14. maddelere bakıldığında bu maddelerin öğretmenlerin nitelikleriyle ilgili olduğu görülmektedir. İyi nitelikli öğretmenlerle bu nedenlerin oluşmayacağı anlaşılmaktadır. Bu nedenler üzerinde müfettişlerin ortalama değerlerde en yüksek grubu oluşturması, yani öğretmenleri eleştirel bir tavır içine girmeleri normal görülürken, yöneticilerin ortalama değerleri en düşük grubu oluşturması yani öğretmenlerin kendi kendilerini eleştirel bir tutum içinde olmasına karşın yöneticilerin öğretmenleri eleştirel bir tutumda en son sırada yer almaları ilginç bir sonuç olarak görülmüştür.

Yine tablo 3'te diğer ilginç bir durum 1.maddede yani "Öğrencinin bir veya birden fazla sınıf tekrarı yapması" nedeninde görülmektedir. Diğer maddelerde müfettişler en yüksek ortalama değerlerle ilk sırada yer alırken, bu maddede en az ortalama değer ile ($X=2.79$), son sırada yer almıştır. Öğretmenler ($X=2.98$) ve yöneticiler ($X=2.90$) ortalama değer ile bu nedeni müfettişlere oranla daha önemli bulmuşlardır.

Bu durum için de; öğretmen ve yöneticiler, sınıf tekrarı yapan ve sürekli devamsızlığa başlayan öğrencileri daha yakından görebilip takip ettiklerinden , bu durumu müfettişlerden daha iyi fark etmiş olabilirler yorumunu yapabiliriz.

Ankete katılan müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin aralarındaki görüş farklılıkları incelendiğinde ve "Öğrencilerin Okulundan Kaynaklanan" nedenlere ilişkin hazırlanmış olan 16 maddeye verilen yanıtlar değerlendirildiğinde;

Müfettişlere göre en önemli ilk üç neden:

- a) Öğretmenlerin öğrenci tanıma teknikleri konusunda yetersiz olmaları nedeniyle öğrencilerin sorunlarına eğilememeleri (Madde 7, $X=3.31$).
- b) Okulda rehber öğretmenin ve rehberlik çalışmalarının yeterli olmaması (Madde 6, $X= 3.20$).
- c) Yönetici ve öğretmenlerin devamsızlık konusunda duyarlı davranmamaları (Madde 8, $X=3.20$).

Yöneticilere göre en önemli ilk üç neden:

- a) Okul-veli işbirliğinin sağlanamaması (Madde 3, $X=3.00$).
- b) Öğrencinin bir veya birden fazla sınıf tekrarı yapması (Madde 1, $X=2.90$).
- c) Okulda rehber öğretmenin ve rehberlik çalışmalarının yeterli olmaması (Madde 6, $X= 2.87$).

Öğretmenlere göre en önemli ilk üç neden:

- a) Okul-veli işbirliğinin sağlanamaması(Madde 3, $X=3.13$).
- b)Öğrencinin bir veya birden fazla sınıf tekrarı yapması(Madde 1, $X=2.90$).
- c) Okulda rehber öğretmenin ve rehberlik çalışmalarının yeterli olmaması(Madde 6, $X= 2.87$).

Her üç grubun toplam görüşlerine göre en önemli ilk üç neden:

- a) Okul-veli işbirliğinin sağlanamaması(Madde 3, $X=3.12$).
- b)Öğrencinin bir veya birden fazla sınıf tekrarı yapması(Madde 1, $X=2.95$).
- c)Okulda rehber öğretmenin ve rehberlik çalışmalarının yeterli olmaması(Madde 6, $X=2.90$).

Yukarıdaki nedenler sürekli devamsızlıkta “Okuldan Kaynaklanan Nedenler” bölümünde en önemli ilk üç sırayı almıştır.

Öğrencilerin Ailesinden Kaynaklanan Nedenler

İlköğretim okulu öğrencilerinin ailesinden kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin neler olduğunu saptamak üzere ankette bununla ilgili 25 maddeye yer verilmiştir.

Müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin; öğrencilerin okulundan kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin görüşleriyle ilgili ortalama, standart sapma, F ve P değerleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Müfettiş, Yönetici ve Öğretmenlerin, Öğrencilerin Ailesinden Kaynaklanan ve Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Nedenlere İlişkin Görüşleriyle İlgili Ortalama, Standart Sapma, F ve P değerleri

Nedenler	Gruplar	N	X	S	F	P
1. Ailenin sosyo-ekonomik seviyesinin düşük düzeyde olması;	Müfettiş	64	3.30	.63	3.99	.02
	Yönetici	77	3.53	.60		
	Öğretmen	691	3.52	.60		
	Toplam	832	3.50	.61		
2. Ailenin eğitim seviyesinin düşük düzeyde olması;	Müfettiş	64	3.16	.67	6.39	.002
	Yönetici	77	3.30	.63		
	Öğretmen	689	3.43	.64		
	Toplam	830	3.40	.64		
3. Annelerin dışarıda çalışması nedeniyle büyük çocukların evdeki küçük kardeşlerine bakması ve okula gönderilmemesi;	Müfettiş	64	2.89	.69	13.09	.0001
	Yönetici	77	3.08	.76		
	Öğretmen	689	3.30	.67		
	Toplam	830	3.25	.69		
4. Sürekli devamsız öğrenci ailelerinin genellikle doğu ve güneydoğu kökenli olması;	Müfettiş	63	3.00	.78	5.45	.004
	Yönetici	76	3.43	.77		
	Öğretmen	689	3.14	.84		
	Toplam	828	3.16	.84		

Tablo 4:Devam

Nedenler	Gruplar	N	X	S	F	P
5. Ailede çocuk sayısının çok fazla olması;	Müfettiş	64	2.97	.67	3.13	.044
	Yönetici	77	3.32	.70		
	Öğretmen	686	3.34	1.05		
	Toplam	827	3.31	1.00		
6. Ailenin çocuğuyla yakından ilgilenmemesi ve sorunlarını paylaşmaması;	Müfettiş	63	3.17	.66	17.56	.0001
	Yönetici	77	3.47	.66		
	Öğretmen	687	3.61	.55		
	Toplam	827	3.56	.58		
7. Yaş veya bedensel olarak büyümüş çocukların aileleri tarafından okula gönderilmemesi;	Müfettiş	64	3.31	.71	2.71	0.67
	Yönetici	77	3.48	.68		
	Öğretmen	690	3.51	.65		
	Toplam	831	3.49	.66		
8. Çocuğun okuldaki devam-takibinin ailesi tarafından yapılmaması veya önemsenmemesi;	Müfettiş	64	3.11	.67	10.87	.0001
	Yönetici	77	3.45	1.31		
	Öğretmen	690	3.48	.63		
	Toplam	831	3.45	.73		
	Toplam	831	3.53	.67		
9. Mevsimlik işlerde çalışan ailelerin çocuklarını da yanlarında çalıştırmak istemeleri;	Müfettiş	64	3.56	.56	.122	.885
	Yönetici	77	3.51	.66		
	Öğretmen	690	3.53	.68		
10. Ailede çok eşliliğin olması;	Müfettiş	64	2.64	.78	.27	.76
	Yönetici	77	2.74	.85		
	Öğretmen	688	2.71	.84		
	Toplam	829	2.71	.83		
11. Anne babanın ayrı yaşaması veya boşanmış olması;	Müfettiş	64	3.00	.69	2.22	.11
	Yönetici	77	3.08	.74		
	Öğretmen	690	2.91	.74		
	Toplam	831	2.93	.74		
12. Ailenin mensup olduğu mezhep veya tarikatın, çocuğun okuluna devamı konusunda etkisinin olması;	Müfettiş	64	2.50	.71	1.62	.20
	Yönetici	77	2.29	.74		
	Öğretmen	685	2.46	.85		
	Toplam	826	2.44	.83		
13. Sınıf tekrarı yapan öğrencinin ailesine maddi bir külfet getirmesi;	Müfettiş	64	2.95	.58	9.23	.0001
	Yönetici	77	3.05	.58		
	Öğretmen	683	3.25	.64		
	Toplam	824	3.21	.63		
14. Anne ve babanın işsiz oluşu;	Müfettiş	64	3.19	.64	7.49	.001
	Yönetici	77	3.34	.64		
	Öğretmen	682	3.48	.62		
	Toplam	823	3.44	.63		

Tablo 4: Devam

Nedenler	Gruplar	N	X	S	F	P
15. Ailelerin ekonomik imkansızlıkları nedeniyle çocuklarının iş gücünden yararlanması;	Müfettiş	64	3.39	.55	7.49	.001
	Yönetici	77	3.51	.60		
	Öğretmen	684	3.63	.52		
	Toplam	825	3.60	.53		
16. Ailenin okul masraflarını karşılayamaması;	Müfettiş	63	3.19	.56	5.66	.004
	Yönetici	77	3.32	.59		
	Öğretmen	684	3.44	.61		
	Toplam	824	3.41	.60		
17. Geçim sıkıntısı yüzünden, sürekli göç ve adres değişikliği nedeniyle gidilen yerde yeni kayıt yaptırılmaması;	Müfettiş	64	3.42	.56	2.31	.10
	Yönetici	77	3.42	.66		
	Öğretmen	686	3.27	.80		
	Toplam	827	3.29	.77		
18. Okulun eğitim işlevini yerine getirdiğine inanmama ve güvenmeme;	Müfettiş	64	2.59	.73	7.31	.001
	Yönetici	76	2.14	.58		
	Öğretmen	681	2.34	.70		
	Toplam	821	2.34	.70		
19. Sekiz yıllık eğitime karşı tepki duyulması;	Müfettiş	64	2.36	.60	.41	.66
	Yönetici	77	2.45	.72		
	Öğretmen	674	2.45	.76		
	Toplam	815	2.44	.75		
20. İlköğretimin sekiz yıla çıkması nedeniyle diplomanın geç alınıyor olması;	Müfettiş	64	2.42	.66	3.42	.03
	Yönetici	77	2.69	.69		
	Öğretmen	682	2.67	.76		
	Toplam	823	2.66	.75		
21. Sekiz yıllık ilköğretimin mecburi olduğunun farkına varılmaması;	Müfettiş	64	2.55	.75	1.00	.33
	Yönetici	77	2.74	.77		
	Öğretmen	679	2.67	.79		
	Toplam	820	2.67	.79		
22. Bazı aileler için okuma yazma öğrenmenin yeterli görülmesi;	Müfettiş	63	2.67	.72	15.39	.0001
	Yönetici	77	2.84	.76		
	Öğretmen	683	3.12	.71		
	Toplam	823	3.06	.73		
23. İlköğretim okulu bitirmenin iş bulma imkanını sağlayamadığının düşünülmesi, çocukların küçük yaşta zanaata verilmesi ile bir iş sahibi olmasına çalışılması;	Müfettiş	64	2.97	.67	7.20	.0001
	Yönetici	77	3.19	.69		
	Öğretmen	684	3.29	.66		
	Toplam	825	3.26	.67		
24. Ailenin ikamet yerinin değişmesiyle birinci sınıfta okuyan çocuğun başka bir okulda kayıtsızmış gibi yeniden kayıt ettirilmesi ;bu durumdan iki okulun da habersiz olması;	Müfettiş	64	2.97	.73	5.78	.003
	Yönetici	77	3.05	.81		
	Öğretmen	686	2.72	.97		
	Toplam	827	2.77	.94		
25. Aile içinde okulunu bitirmiş örnek bir kişinin bulunmaması;	Müfettiş	62	2.71	.76	1.72	.180
	Yönetici	76	2.89	.79		
	Öğretmen	682	2.89	.74		
	Toplam	820	2.88	.75		

Öğrencilerin, ailesinden kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine Tablo 4'e genel olarak bakıldığında ve ortalamaların tümü incelendiğinde; öğretmenlerin en yüksek ortalamalar ile ilk sırada, yöneticilerin ikinci sırada, müfettişlerin ise en az ortalama değer ile son sırada yer aldıkları görülmektedir. Bu nedenle öğretmen ve yöneticilerin "Aileden Kaynaklanan Nedenleri" müfettişlere oranla daha önemli buldukları, müfettişlerin ise bu nedenleri diğer gruplara göre daha az önemseyen veya kabul eden grubu oluşturdukları söylenebilir.

Tablo 4'te bakıldığında müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin 1. 2. 3. 4. 5. 6. 8.. 13. 14. 15. 16. 18. 20. 22. 23. 24. nedenler üzerinde ($p=.05$ ve daha fazla düzeyde) görüş farklılığına sahip oldukları görülmektedir.

"Aileden Kaynaklanan Nedenler" bölümündeki maddelere baktığımızda bu maddelerde yer alan nedenlerin, ailenin sorumluluğunda yani görevleri içerisinde olduğunu, özellikle de ailelerin eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik durumunun bu nedenler üzerinde etkili olabileceği görülmektedir. Ortalamalara bakıldığında öğretmenlerin en fazla, yöneticilerin ikinci sırada müfettişlerin en son sırada yer almaları düşünüldüğünde, öğretmenler ve yöneticilerin öğrenci ailelerini ve ailelerin sorunlarını müfettişlerden daha yakın bir biçimde görme ve takip etme şansına sahip oldukları söylenebilir. Bundan dolayı, öğrencilerin devamsızlığına etki yapan nedenleri aile üzerinde yoğunlaştırmış olabilirler; ya da öğretmen ve yöneticiler için, müfettişlere oranla ailelerden daha fazla bir beklenti içindedirler denilebilir. Müfettişler ise aileleri ve getirilerini öğretmen ve yöneticilere oranla daha objektif şekilde değerlendirebilirler. Bu nedenle müfettişler bu tabloda öğretmen ve yöneticilere oranla aileleri daha az eleştiren bir tutum sergilemiş olabilirler.

Tablo 4'te bulunan tüm veriler incelendiğinde anketi yanıtlayan diğer gruplara oranla düşük ortalamalarla son sırada yer alan müfettişler iki neden üzerinde farklı davranmışlardır. Müfettiş grubu; 18. maddede yer alan "Okulun eğitim işlevini yerine getirdiğine inanmama ve güvenmeme" nedenini ve 12. maddede yer alan "Ailenin mensup olduğu mezhep veya tarikatın, çocuğun okuluna devamı konusunda etkisinin olması" nedenini en yüksek ortalama ile kabul eden grup olmuştur.

Tablo 4'deki verilere göre ortalama değeri en yüksek grup öğretmenlerdir. Oysa 17. maddede yer alan "Geçim sıkıntısı yüzünden, sürekli göç ve adres değişikliği nedeniyle gidilen yerde yeni kayıt yaptırılmaması" nedeninde ve 24. maddede yer alan "Ailenin ikamet yerinin değişmesiyle birinci sınıfta okuyan çocuğun başka bir okulda kayıtsızmış gibi yeniden kayıt ettirilmesi ; bu durumdan iki okulun da habersiz olması" nedeninde öğretmen grubunun en az ortalamaya sahip grup olduğu görülmektedir. Bunun nedeni üzerinde düşünüldüğünde

öğretmenlerin idari bir konu olan öğrenci nakil ve kayıt işlerini yöneticiler ve müfettişler kadar bilmedikleri yorumu yapılabilir.

Ankete katılan müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin aralarındaki görüş farklılıkları incelendiğinde ve “Öğrencilerin Ailesinden Kaynaklanan” nedenlere ilişkin hazırlanmış olan 25 maddeye verilen yanıtlar değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Müfettişlere göre en önemli ilk üç neden:

- a)Mevsimlik işlerde çalışan ailelerin çocuklarını da yanlarında çalıştırmak istemeleri(Madde 9, X=3.56).
- b)Geçim sıkıntısı yüzünden, sürekli göç ve adres değişikliği nedeniyle gidilen yerde yeni kayıt yaptırılmaması(Madde 17, X= 3.42).
- c)Ailelerin ekonomik imkansızlıkları nedeniyle çocuklarının iş gücünden yararlanması(Madde 15, X=3.39).

Yöneticilere göre en önemli ilk üç neden:

- a)Ailenin sosyo-ekonomik seviyesinin düşük düzeyde olması (Madde 1, X=3.53).
- b)Ailelerin ekonomik imkansızlıkları nedeniyle çocuklarının iş gücünden yararlanması (Madde 15, X=3.51).
- c)Mevsimlik işlerde çalışan ailelerin çocuklarını da yanlarında çalıştırmak istemeleri (Madde 9, X= 3.51).

Öğretmenlere göre en önemli ilk üç neden:

- a)Ailelerin ekonomik imkansızlıkları nedeniyle çocuklarının iş gücünden yararlanması(Madde 15, X=3.63).
- b)Ailenin çocuğuyla yakından ilgilenmemesi ve sorunlarını paylaşmaması(Madde 6, X=3.61).
- c)Mevsimlik işlerde çalışan ailelerin çocuklarını da yanlarında çalıştırmak istemeleri (Madde 9, X= 3.53).

Her üç grubun toplam görüşlerine göre en önemli ilk üç neden:

- a)Ailelerin ekonomik imkansızlıkları nedeniyle çocuklarının iş gücünden yararlanması(Madde 15, X=3.60).
- b)Ailenin çocuğuyla yakından ilgilenmemesi ve sorunlarını paylaşmaması(Madde 6, X=3.56).
- c)Mevsimlik işlerde çalışan ailelerin çocuklarını da yanlarında çalıştırmak istemeleri (Madde 9, X= 3.53).

Yukarıdaki nedenler sürekli devamsızlıkta “Aileden Kaynaklanan Nedenler” bölümünde en önemli ilk üç sırayı almıştır. Dikkat edilirse her üç grubun toplam ortalamaları ile belirlenen bu üç neden öğretmenlerin sıraladığı nedenler ile aynıdır. Öyleyse bu bölümün nedenlerini oluşturmada öğretmenler en önemli rolü üstlenmişlerdir denilebilir.

Öğrencilerin Kendi Kişisel Problemlerinden Kaynaklanan Nedenler

İlköğretim okulu öğrencilerinin kendi kişisel problemlerinden kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin neler olduğunu saptamak amacıyla ankette bununla ilgili 6 maddeye yer verilmiştir. Müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin; öğrencilerin kendi kişisel problemlerinden kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin görüşleriyle ilgili ortalama, standart sapma, F ve P değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Müfettiş, Yönetici ve Öğretmenlerin, Öğrencilerin Kendi Kişisel Problemlerinden Kaynaklanan ve Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Nedenlere İlişkin Görüşleriyle İlgili Ortalama, Standart Sapma F ve P değerleri

Nedenler	Gruplar	N	X	S	F	P
1. Öğrencinin kendisini yaşça veya bedence okula gidemeyecek kadar büyümüş olduğunu düşünmesi;	Müfettiş	64	2.95	.70	6.45	.002
	Yönetici	77	2.82	.68		
	Öğretmen	690	3.09	.71		
	Toplam	831	3.06	.71		
2. Öğrencinin bedensel bir hastalığının olması, bu hastalığının okula devamını engellemesi;	Müfettiş	63	3.02	.71	7.07	.001
	Yönetici	76	2.74	.74		
	Öğretmen	691	3.08	.78		
	Toplam	830	3.04	.78		
3. Öğrencinin okula devamını etkileyen zihinsel veya bedensel özrünün olması;	Müfettiş	63	3.11	.74	4.70	.009
	Yönetici	77	2.94	.69		
	Öğretmen	691	3.21	.80		
	Toplam	831	3.18	.79		
4. Öğrencinin psikolojik bir rahatsızlığının olması;	Müfettiş	62	3.13	.71	2.80	.061
	Yönetici	77	2.87	.73		
	Öğretmen	686	3.07	.78		
	Toplam	825	3.06	.77		
5. Öğrencinin okula devam halinde derslerinde başarısız olacağını düşünmesi, bu durumda ailesine, arkadaşlarına veya öğretmenlerine mahcup olacağına inanması;	Müfettiş	64	2.81	.75	2.21	.109
	Yönetici	77	2.56	.72		
	Öğretmen	691	2.68	.71		
	Toplam	832	2.68	.71		
6. Çok hırçın ve asabi bir yapıya sahip olması nedeniyle sınıf arkadaşları ile geçinememesi, okula uyumda güçlük çekmesi;	Müfettiş	64	2.80	.72	1.19	.303
	Yönetici	77	2.78	.68		
	Öğretmen	690	2.89	.70		
	Toplam	831	2.87	.70		

İlköğretim okulu öğrencilerinin, kendi kişisel problemlerinden kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine Tablo 5'te genel olarak bakıldığında ve ortalamaların tümü incelendiğinde; öğretmenlerin en yüksek ortalamalar ile ilk sırada, müfettişlerin ikinci sırada, yöneticilerin ise en az ortalama değer ile son sırada yer aldıkları görülmektedir. Bu nedenle öğretmen ve

müfettişlerin “Öğrencilerin Kendi Kişisel Problemlerinden Kaynaklanan Nedenleri” yöneticilere göre daha önemli buldukları, yöneticilerin ise bu nedenleri diğer gruplara göre daha az önemseyen veya kabul eden grubu oluşturdukları söylenebilir.

Bu tabloda yer alan maddeler incelendiğinde; öğrencileri yakından tanımayı ve takip etmeyi gerektiren nedenlerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Bu maddelerde yer alan nedenlere verilecek yanıtlar; çocuğu tanıma yollarına ve pedagojik bilgilere dayanmaktadır. Görüldüğü kadarıyla öğretmenler bu nedenlere daha duyarlı yaklaşmakta, yöneticiler ise bu nedenlerle fazla ilgili görünmemektedirler. Müfettişlerin bu nedenlere öğretmenlerden daha çekingen ve düşünsel yaklaşımları, onların teknik bilgi, metot ya da pedagojik bilgi yetersizlikleri olarak değil, ancak çocukları öğretmen kadar yakın takip edememekle izah edilebilir. Yöneticilerin en düşük ortalamalarla bu nedenleri kabul etmesi, onların öğretmenler kadar çocuklarla ilgilenmedikleri izlenimini uyandırdığı gibi, öğrencilerle olan iletişimlerine, bürokratik işlemler kadar önem vermedikleri izlenimini de vermektedir.

Tablo 5’te bakıldığında müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin 1. 2. 3. nedenler üzerinde ($p=.05$ ve daha fazla düzeyde) görüş farklılığına sahip oldukları görülmektedir.

Ankete katılan müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin aralarındaki görüş farklılıkları incelendiğinde ve “Öğrencilerin Kendi Kişisel Problemlerinden Kaynaklanan” nedenlere ilişkin hazırlanmış olan 6 maddeye verilen yanıtlar değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Müfettişlere göre en önemli ilk üç neden:

- a)Öğrencinin psikolojik bir rahatsızlığının olması (Madde 4, $X=3.13$).
- b)Öğrencinin okula devamını etkileyen zihinsel veya bedensel özrünün olması (Madde 3, $X= 3.11$).
- c)Öğrencinin bedensel bir hastalığının olması, bu hastalığının okula devamını engellemesi (Madde 2, $X=3.02$).

Yöneticilere göre en önemli ilk üç neden:

- a)Öğrencinin okula devamını etkileyen zihinsel veya bedensel özrünün olması (Madde 3, $X= 2.94$).
- b Öğrencinin psikolojik bir rahatsızlığının olması (Madde 4, $X=2.87$).
- c)Öğrencinin kendisini yaşça veya bedence okula gidemeyecek kadar büyümüş olduğunu düşünmesi (Madde 1, $X=2.82$).

Öğretmenlere göre en önemli ilk üç neden:

- a)Öğrencinin okula devamını etkileyen zihinsel veya bedensel özrünün olması (Madde 3, $X= 3.21$).

b)Öğrencinin kendisini yaşça veya bedence okula gidemeyecek kadar büyümüş olduğunu düşünmesi (Madde 1, X=3.09).

c)Öğrencinin bedensel bir hastalığının olması, bu hastalığının okula devamını engellemesi (Madde 2, X=3.08).

Her üç grubun toplam görüşlerine göre en önemli ilk üç neden:

a)Öğrencinin okula devamını etkileyen zihinsel veya bedensel özrünün olması (Madde 3, X= 3.18).

b)Öğrencinin kendisini yaşça veya bedence okula gidemeyecek kadar büyümüş olduğunu düşünmesi (Madde 1, X=3.06).

c)Öğrencinin psikolojik bir rahatsızlığının olması (Madde 4, X=2.87).

Yukarıdaki nedenler, sürekli devamsızlıkta “Öğrencilerin Kendi Kişisel Problemlerinden Kaynaklanan” nedenler bölümünde en önemli ilk üç sırayı almıştır.

Öğrencilerin Arkadaş Grubu ve Çevresinden Kaynaklanan Nedenler

İlköğretim okulu öğrencilerinin arkadaş grubu ve çevresinden kaynaklanan, sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin neler olduğunu saptamak üzere ankette bununla ilgili 8 maddeye yer verilmiştir.

Müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin; öğrencilerin arkadaş grubu ve çevresinden kaynaklanan, sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin görüşleriyle ilgili ortalama, standart sapma, F ve P değerleri Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Müfettiş, Yönetici ve Öğretmenlerin, Öğrencilerin Arkadaş Grubu ve Çevresinden Kaynaklanan ve Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Nedenlere İlişkin Görüşleriyle İlgili Ortalama, Standart Sapma, F ve P değerleri

Nedenler	Gruplar	N	X	S	F	P
1. Oturulan mahallenin sosyo-kültürel seviyesinin düşük olması;	Müfettiş	63	2.83	.66	13.96	.0001
	Yönetici	77	3.22	.66		
	Öğretmen	690	3.31	.70		
	Toplam	830	3.26	.71		
2. Sosyo-kültürel seviyesi düşük ailelerin çocukları ile arkadaşlık edilmesi;	Müfettiş	63	2.71	.66	3.48	0.31
	Yönetici	77	2.96	.66		
	Öğretmen	687	2.97	.75		
	Toplam	827	2.95	.73		
3. Oturulan mahallede okulunu bitirmiş ve çevresine örnek olacak insanların bulunmaması veya çok az bulunması;	Müfettiş	63	2.70	.69	8.74	.0001
	Yönetici	77	2.86	.77		
	Öğretmen	690	3.06	.73		
	Toplam	830	3.01	.74		
4. Sanayi ağırlıklı çevrede oturulması;	Müfettiş	63	2.70	.66	5.24	.005
	Yönetici	77	2.32	.64		
	Öğretmen	687	2.42	.73		
	Toplam	827	2.43	.72		

Tablo 6:Devam.

5. Kentin varoşları denilen yerlerde oturulması;	Müfettiş	62	2.63	.61	4.22	.015
	Yönetici	77	2.80	.75		
	Öğretmen	691	2.92	.81		
	Toplam	832	2.89	.80		
6. Okulunu yarım bırakmış kişilerle arkadaşlık edilmesi;	Müfettiş	64	2.73	.60	10.37	.0001
	Yönetici	77	2.96	.68		
	Öğretmen	690	3.12	.70		
	Toplam	831	3.08	.70		
7. Derslerinde başarısız olan çocuklarla arkadaşlık edilmesi;	Müfettiş	64	2.75	.62	3.75	.024
	Yönetici	77	2.95	.74		
	Öğretmen	691	2.99	.69		
	Toplam	832	2.97	.69		
8. Okuma yaşında olmasına rağmen okumayıp, dışarıda çalışan çocuklarla arkadaşlık edilmesi;	Müfettiş	64	2.87	.61	5.36	.005
	Yönetici	77	2.96	.83		
	Öğretmen	690	3.13	.68		
	Toplam	831	3.09	.69		

İlköğretim okulu öğrencilerinin, arkadaş grubu ve çevresinden kaynaklanan, sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine Tablo 6’da genel olarak bakıldığında ve ortalamaların tümü incelendiğinde; öğretmenlerin en yüksek ortalamalar ile ilk sırada, yöneticilerin ikinci sırada, müfettişlerin ise en az ortalama değer ile son sırada yer aldıkları görülmektedir. Bu nedenle öğretmen ve yöneticilerin “Öğrencilerin Arkadaş Grubu ve Çevresinden Kaynaklanan Nedenleri” müfettişlere göre daha önemli bulduğu, müfettişlerin ise bu nedenleri diğer gruplara göre daha az önemseyen veya kabul eden grubu oluşturduğu düşünülebilir.

Tablo 6’ya bakıldığında müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin 2. neden dışındaki tüm nedenler üzerinde ($p=.05$ ve daha fazla düzeyde) görüş farklılığına sahip oldukları söylenebilir.

Bu tabloda müfettişler öğrencilerin arkadaş grubu ve çevresinden kaynaklanabilecek tüm nedenleri öğretmen ve yöneticilere göre daha az önemli bulurken, 4. maddede yer alan “Sanayi ağırlıklı çevrede oturulması” nedenini öğretmen ve yöneticilerden daha önemli bulmuş ve ortalamaya bakıldığında bu maddede müfettişler en yüksek ortalama ($X=2.70$) ile ilk sırayı almışlardır. Bu durum düşünüldüğünde;

- 1- Müfettişler, çocukların sanayi ağırlıklı çevrede oturmasıyla, özellikle erkek çocukların sanayide çalışmasını ve okullarını bırakmasını bağdaştırmış olabilirler;

2- Öğretmen ve yöneticiler sürekli devamsız öğrencilerin adreslerini, yani oturdukları mahalle ve çevrelerini müfettişlerden daha iyi bildiklerinden bu nedeni yanıtlamada daha objektif olabilirler; yorumu yapılabilir.

Müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin “Öğrencilerin Arkadaş Grubu ve Çevresinden Kaynaklanan” nedenlere ilişkin ortalamaları değerlendirildiğinde,

Müfettişlere göre en önemli ilk üç neden:

- a)Okuma yaşında olmasına rağmen okumayıp, dışarıda çalışan çocuklarla arkadaşlık edilmesi (Madde 8, $X=2.87$).
- b)Oturulan mahallenin sosyo-kültürel seviyesinin düşük olması (Madde 1, $X= 2.83$).
- c)Derslerinde başarısız olan çocuklarla arkadaşlık edilmesi (Madde 7, $X=2.75$).

Yöneticilere göre en önemli ilk dört neden:

- a)Oturulan mahallenin sosyo-kültürel seviyesinin düşük olması (Madde 1, $X= 3.22$).
- İkinci, üçüncü ve dördüncü önemli nedeni aynı ortalama ile ($X=2.96$), 2. 6. ve 8. maddeler paylaşmaktadır.
- b)Sosyo-kültürel seviyesi düşük ailelerin çocukları ile arkadaşlık edilmesi (Madde 2, $X=2.96$).
 - c)Okulunu yarım bırakmış kişilerle arkadaşlık edilmesi (Madde 6, $X=2.96$).
 - d)Okuma yaşında olmasına rağmen okumayıp, dışarıda çalışan çocuklarla arkadaşlık edilmesi (Madde 8, $X=2.96$).

Öğretmenlere göre en önemli ilk üç neden:

- a)Oturulan mahallenin sosyo-kültürel seviyesinin düşük olması (Madde 1, $X= 3.31$).
- b)Okuma yaşında olmasına rağmen okumayıp, dışarıda çalışan çocuklarla arkadaşlık edilmesi (Madde 8, $X=3.13$).
- c)Okulunu yarım bırakmış kişilerle arkadaşlık edilmesi (Madde 6, $X=3.12$).

Her üç grubun toplam görüşlerine göre en önemli ilk üç neden:

- a)Oturulan mahallenin sosyo-kültürel seviyesinin düşük olması (Madde 1, $X= 3.31$).
- b)Okuma yaşında olmasına rağmen okumayıp, dışarıda çalışan çocuklarla arkadaşlık edilmesi (Madde 8, $X=3.09$).
- c)Okulunu yarım bırakmış kişilerle arkadaşlık edilmesi (Madde 6, $X=3.08$).

Yukarıdaki nedenler, sürekli devamsızlıkta “Öğrencilerin Arkadaş Grubu ve Çevresinden Kaynaklanan” nedenler bölümünde en önemli ilk üç sırayı almıştır.

Öğrencilerin Cinsiyet Farkından Kaynaklanan Nedenler

İlköğretim okulu öğrencilerinin, cinsiyet farkından kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin neler olduğunu anlamak üzere ankette bununla ilgili 5 maddeye yer verilmiştir.

Müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin; öğrencilerin, cinsiyet farkından kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin görüşleriyle ilgili ortalama, standart sapma, F ve P değerleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Müfettiş, Yönetici ve Öğretmenlerin, Öğrencilerin Cinsiyet Farkından Kaynaklanan ve Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Nedenlere İlişkin Görüşleriyle İlgili Ortalama, Standart Sapma, F ve P değerleri

Nedenler	Gruplar	N	X	S	F	P
1. Kız çocuklarının okumasında dinsel ve töresel engelin olması;	Müfettiş	64	2.91	.61	8.76	.0001
	Yönetici	77	2.86	.90		
	Öğretmen	689	3.18	.78		
	Toplam	830	3.13	.79		
2. Kız çocukların küçük yaşta evlendirilmesi ve başlık parası alınması;	Müfettiş	64	2.75	.67	2.92	.054
	Yönetici	77	2.95	.83		
	Öğretmen	686	2.99	.87		
	Toplam	827	2.97	.85		
3. Erkek çocukların işgücünden faydalanılması ve aileye gelir getirmesi için çalıştırılması;	Müfettiş	64	3.27	.62	7.46	.001
	Yönetici	77	3.52	.62		
	Öğretmen	688	3.55	.55		
	Toplam	829	3.53	.57		
4. Kız çocuklarının okuma yazma öğrenmesinin yeterli görülmesi;	Müfettiş	64	3.00	.64	14.92	.0001
	Yönetici	77	3.18	.68		
	Öğretmen	690	3.42	.67		
	Toplam	831	3.37	.68		
5. Ailede çocuk okutulacak ise erkek çocukların okumasına öncelik verilmesi;	Müfettiş	64	2.95	.68	14.99	.0001
	Yönetici	77	3.06	.77		
	Öğretmen	690	3.37	.71		
	Toplam	831	3.31	.72		

İlköğretim okulu öğrencilerinin, cinsiyet farkından kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin ortalamaları incelendiğinde; öğretmenlerin en yüksek ortalamalar ile ilk sırada, yöneticilerin ikinci sırada, müfettişlerin ise en az ortalama değer ile son sırada yer aldıkları söylenebilir.

Tablo 7’ye bakıldığında müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin tüm nedenler üzerinde ($p=.05$ ve daha fazla düzeyde) görüş farklılığına sahip oldukları görülmektedir. Bütün nedenler üzerinde farklı bakış açısı taşıdıkları anlaşılan müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin “Öğrencilerin cinsiyet farkından kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan” en önemli

ilk üç neden üzerindeki sıralamalarına bakıldığında diğer tablolarda görülmeyen bir durum görülmekte ve dikkat çekmektedir.

Ankete katılan müfettiş, yönetici ve öğretmenler aralarındaki görüş farklılıkları olmasına rağmen ilk defa aynı sıralamayla ve farklı ortalama değerlerle ortak bir tavır sergilemişlerdir. Bu sıralamaya göre “Öğrencilerin cinsiyet farkından kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan” en önemli ilk üç neden aşağıda verilmiştir.

a)Erkek çocukların işgücünden faydalanılması ve aileye gelir getirmesi için çalıştırılması (Madde 3, toplam ortalama $X=3.53$).

b)Kız çocuklarının okuma yazma öğrenmesinin yeterli görülmesi (Madde 4, toplam ortalama $X= 3.37$).

c)Ailede çocuk okutulacak ise erkek çocukların okumasına öncelik verilmesi (Madde 5, toplam ortalama $X=3.31$).

Dikkati çeken başka bir durum da 3. Maddede yer alan (Erkek çocukların işgücünden faydalanılması ve aileye gelir getirmesi için çalıştırılması) nedeninin diğer nedenlerden daha büyük bir ortalama farkıyla kabul edilmesidir. Bu durum, okulunu terk eden bir çok devamsız öğrencinin ailesinde görülen ekonomik durumun yetersizliği ile açıklanabilir.

Öğrencilerin Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Başka Nedenler

İlköğretim okulu öğrencilerinin sürekli devamsızlığına yol açan başka nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin neler olduğunu anlamak üzere ankette bununla ilgili 4 maddeye yer verilmiştir.

Müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin; öğrencilerin sürekli devamsızlığına yol açan başka nedenlere ilişkin görüşleriyle ilgili ortalama, standart sapma, F ve P değerleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Müfettiş, Yönetici ve Öğretmenlerin, Öğrencilerin Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Başka Nedenlere İlişkin Görüşleriyle İlgili Ortalama, Standart Sapma, F ve P değerleri

Nedenler	Gruplar	N	X	S	F	P
1. Öğrencilerin nüfusa geç yazılması ile fiziksel olarak yaşlılarından büyük olması;	Müfettiş	64	2.89	.69	5.05	.007
	Yönetici	77	3.06	.71		
	Öğretmen	690	3.17	.72		
	Toplam	831	3.14	.72		
2. Milli Eğitimin tüm birimlerinde devam-takip uygulamasıyla ilgili duyarsızlığın olması;	Müfettiş	64	3.05	.65	.591	.554
	Yönetici	77	2.95	.83		
	Öğretmen	689	3.06	.83		
	Toplam	830	3.04	.82		

Tablo 8: Devam

3. Devamsızlık konusunda yasal yaptırımın az ve yetersiz olması;	Müfettiş	64	3.08	.67	6.96	.001
	Yönetici	77	3.47	.77		
	Öğretmen	689	3.44	.76		
	Toplam	830	3.42	.76		
4. Bazı irtica odaklarının Cumhuriyet ve okullarına karşı olmaları, halkı bu yönde etkilemeleri;	Müfettiş	64	2.70	.79	1.49	.22
	Yönetici	76	2.58	.84		
	Öğretmen	687	2.77	.97		
	Toplam	827	2.75	.95		

İlköğretim okulu öğrencilerinin, sürekli devamsızlığına yol açan başka nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine Tablo 8’de genel olarak bakıldığında ve ortalamaların tümü incelendiğinde; öğretmenlerin en yüksek ortalamalar ile ilk sırada, yöneticilerin ikinci sırada, müfettişlerin ise en az ortalama değer ile son sırada yer aldıkları görülmektedir.

Tablo 8’e bakıldığında müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin 1. ve 3. nedenler üzerinde ($p=.05$ ve daha fazla düzeyde) görüş farklılığına sahip oldukları görülmektedir. Bu iki nedene bakıldığında bu nedenlerin bürokratik işlemlerle ilgili olduğu görülmektedir. Müfettişlerin de yönetici ve öğretmenlere göre bürokrasi ile daha iç içe olduğu düşünülürse bu nedenler üzerinde yönetici ve öğretmenler kadar eleştirci tavır içinde olmadıkları iki türlü açıklanabilir.

a)Bürokrasi işlerini daha iyi bildiklerinden, yönetici ve öğretmenlerden daha az bürokratik beklenti içinde olabilirler.

b)Yönetici ve öğretmenler bu konuya müfettişler kadar objektif yaklaşmamış olabilirler.

Müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin “Öğrencilerin sürekli devamsızlığına yol açan başka nedenlere” ilişkin en önemli ilk üç neden üzerindeki sıralamalarına bakıldığında yönetici ve öğretmenlerin ortak bir tavır sergiledikleri, müfettişlerin ise aynı nedenleri farklı sıralama ile kabul ettikleri görülebilir.

Öğrencilerin sürekli devamsızlığına yol açan başka nedenlerle ilişkin belirlenen en önemli ilk üç neden aşağıda verilmiştir.

a) Devamsızlık konusunda yasal yaptırımın az ve yetersiz olması (Madde 3, $X=3.42$).

b) Öğrencilerin nüfusa geç yazılması ile fiziksel olarak yaşlılarından büyük olması (Madde 1, $X=3.14$).

c) Milli Eğitimin tüm birimlerinde devam-takip uygulamasıyla ilgili duyarsızlığın olması (Madde 2, $X=3.04$).

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi “İlköğretim okulu öğrencilerinin yaptığı sürekli devamsızlığın giderilmesine ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin önerileri nelerdir?” biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim okulu öğrencilerinin yaptığı sürekli devamsızlığın giderilmesine ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin önerilerinin neler olduğunu saptamak üzere anket formunun en son kısmında öneriler bölümü açılmıştır. Bu bölümde yazılan öneriler tek tek okunarak değerlendirmeye alınmış olup, bu öneriler, anketi dolduran kişinin görevine bakılarak müfettişlerin, yöneticilerin ve öğretmenlerin önerileri şeklinde ayrılmıştır.

Araştırma probleminin çözümüne yönelik toplanan veriler değerlendirildiğinde elde edilen öneriler; ilköğretim müfettişlerinin, yöneticilerin, öğretmenlerin önerileri biçiminde alt başlıklar altında verilmiştir.

İlköğretim Müfettişlerinin Önerileri

- 1- Ülke genelinde ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi;
- 2-Devletçe eğitime ayrılan payın çoğaltılması, eğitim kurumlarının her yönüyle çocukların ihtiyaçlarına cevap verir duruma getirilmesi;
- 3-Öğrenci devamsızlığına ilişkin yasal düzenlemelerin etkin hale getirilmesi, günün koşullarına uydurulması, caydırıcı cezai tedbirlerle yeni yasal düzenlemelerin yapılması;
- 4-Devamsızlık konusunda etkili denetimler yapılarak, sonuçların takibinin sağlanması;
- 5-Okulların yaygınlaştırılması ve çok yönlü cazibe merkezi durumuna getirilmesi;
- 6-Okullarda resim, müzik, beden eğitimi derslerine gereken önemin verilmesi, çevre-sağlık-trafik, güzel konuşma yazma vb. konularda mevzuatlarda yer alan not ile değerlendirilmemesi veya ortalamalardaki değerlerinin azaltılması şeklindeki uygulamaların kaldırılması;
- 7-Devamsızlık konusunda ekonomik durumu iyi olmayan aileler için belediyelerden, sağlık müdürlüklerinden, gönüllü kuruluşlardan yardım istenmesi;
- 8-Geçici tarım işçileri ve göçer ailelerin adres tespitlerinde köy ve mahalle muhtarlarına daha fazla sorumluluk yüklenmesi;
- 9-Okullarda özellikle sevgi, güven ve hoşgörünün esas alındığı, korku ve endişeye yer verilmeyen ortamların oluşturulmasının sağlanması;
- 10-Öğrenci mevcutlarının okullarda ve sınıflarda azaltılması için önlem alınması;

11-İlköğretimin amaç ve ilkeleri konusunda ailelerin bilgilendirilmesi, bu konularda basın ve yayın kuruluşlarından yararlanılması;

12-Mevcut olan (Y.İ.B.O) yatılı ilköğretim bölge okullarının çoğaltılması;

13-Öğrenci devamsızlığının ilköğretimde 20 gün ile sınırlandırılmaması, bu konuda yönetmelikteki maddenin değiştirilmesi;

14-Öğretmenlere halkla ilişkiler, öğretmen-öğrenci iletişimi konularında çeşitli seminerlerin veya hizmet içi kurslarının verilmesi;

15-Milli eğitimin tüm birimlerinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin verilmesi;

16-Okullarda eğitici kol faaliyetlerine 1. sınıflardan itibaren işlerlik kazandırılması, öğrencilerin sosyalleşmeleri için çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik çalışma ortamlarının yaratılması, izcilik vb. çalışmaların desteklenmesi;

17-Okul-Aile Birliklerinin daha etkin duruma getirilmesi, okul-aile işbirliğini sağlayıcı çalışmalara hız kazandırılması, devamsızlığı önleyici çalışmalar yapmaya yöneltilmesi;

18-Uygulamada olan ders programlarının, çocuğun daha çok sayısal ve sözel zekasına yönelik olması, bu programların, çocuğun sosyal ve duygusal zekasına da cevap verecek duruma getirilmesi;

19-Öğretmenlerin devamsızlık konusunda, öğrencilerini her yönüyle tanınması, devamsızlık nedenlerini ve çözüm yollarını araştırması için duyarlı hale getirilmesi;

20-Milli eğitim birimlerinin üniversiteler aracılığı ile belirli dönemlerde kurslar, toplantılar, konferanslarla devamsızlık konusunda bilgilendirilmesi; devamsızlığı önlemek için bilimsel yolların denenmesi, gerekli araştırmaların yapılmasına çalışılması;

21-Müfettişlerin denetimler dışında, devamsızlıkla ilgili kontrollerde bulunması, yönetici ve öğretmenlere yol göstermesi, gerekirse veli toplantılarına da katılarak bu konuda velilerin bilinçlendirilmesine katkıda bulunması;

22-Muhtarların ve mahalle karakollarının devamsızlık konusunda yardımcı olmalarının istenmesi;

23-Okul giderlerini karşılayamayan öğrencilerin tespit edilmesi ve bu giderlerin devletçe karşılanması;

24-Öğrenme-öğretme sürecinde ezberden kaçınılması, öğrenci merkezli yöntemlerin kullanılması, başarı duygusunun öğrencilere tattırılması, sınıfta bırakmanın önlenmesi; şeklindeki önerilerdir.

Yöneticilerin Önerileri

- 1-Sürekli devamsızlık konusunda yeterli olmayan yasal düzenlemelerin yeterli hale getirilmesi;
- 2-Kalabalık mahallelerde öğrenci nüfusunun çok yoğun olması nedeniyle okul sayısının artırılması, bu şekilde okula kayıt için gelen velilerin geri çevrilmemesi;
- 3-Sınıf mevcutlarının çok kalabalık olduğu okullarda mevcutların azaltılması için Milli Eğitim Müdürlüklerince çözümler üretilmesi;
- 4-Çocuğunu okutmayan ailelerin ekonomik durumlarının düzeltilmesi, eğitim seviyelerinin yükseltilmesi;
- 5-Bütün okullarda rehberlik hizmetlerinin yeterli hale getirilmesi, az olan rehber öğretmen sayısının çoğaltılması;
- 6-İlköğretimde sınıf tekrarı yaptırılmaması;
- 7-İlköğretim okullarında öğrencileri bir mesleğe hazırlayan seçmeli derslerin bulunması;
- 8-İlköğretim okulunu bitirenlere iş bulma kolaylığının sağlanması;
- 9-Sürekli devamsızlık konusunda okul-aile-devlet işbirliğinin sağlanması;
- 10-Milli Eğitimden okullara araç gereç verilirken adil olunması, kenar çevre okulları denilen sosyo-ekonomik seviyesi düşük okullara bu konuda öncelik tanınması;
- 11-Devletçe aile planlamasına önem verilmesi, ailelere bakabilecekleri kadar çocuk yapmalarının öneminin kavratılması;
- 12-Basın ve yayın yolu ile sekiz yıllık eğitim ve devamsızlık yapılmaması konusunda halkın uyarılması, devamsızlığın zararlarının anlatılması, bu konuda halkın bilinçlendirilmesi;
- 13-Okulca devam-takibin kolay yapılabilmesi için öğrencilerden alınan ikametgah belgelerinde yazılan adreslerin doğru olması, bu konuda muhtarların dikkat etmesi ve yanlış adresleri mühürlememesi;
- 14-Maddi durumu çocuk okutmasına engel olan ailelerin belgelemeleri kaydı ile bu ailelerin okul giderlerinin devletçe karşılanması;
- 15-Maddi durumu yetersiz ailelere çocuklarını okuttuğu takdirde devletçe maddi kolaylık ve olanakların sağlanması, şeklindeki önerilerdir.

Öğretmenlerin Önerileri

1-Okullardaki sosyal etkinliklerin artırılması; sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle okulların öğrenciye daha cazip gelmesinin sağlanması;

2-Halk eğitim kurslarıyla ailelerin eğitim seviyelerinin yükseltilmesi;

3-İlköğretimin zorunlu ve parasız olması dolayısıyla ekonomik durumu yetersiz ailelerin çocukları için parasız yatılı devlet okullarının çoğaltılması;

4-Aile planlaması ve halk eğitim çalışmalarının yaygın ve etkili hale getirilmesi;

5-İlköğretimde ders programlarının hafifletilmesi, öğretmenlerin öğretimden çok eğitime yönelmesi;

6-İlköğretimden önce çocuğu ve aileyi okula hazırlayıcı eğitim birimlerinin oluşturulması, aile ve çocuğa ön bir eğitim kazandırılması;

7- Devamsızlığın yoğun olduğu mahallelerde, kırsal kesimde ve şehirlerin gecekondu semtlerinde okulöncesi eğitime önem verilmesi, ülke genelinde anasınıfı ve anaokullarının çoğaltılması;

8-İlköğretim I. kademedeki çocuklar tarafından çok sevilen ve okulu sevdiren müzik, resim, beden eğitimi gibi derslerin branş öğretmenleri tarafından daha nitelikli şekilde verilmesi;

9-Derslerin notla değerlendirilmesinin kaldırılması, eğitimde çok az yer verilen ödüllendirmeye daha fazla yer verilmesi;

10-Okul tarafından öğrenci devam-takibinin aylık cetveller şeklinde çıkarılması ve öğrenci ailelerine gönderilerek onların bilgilendirilmesinin sağlanması;

11-Devamsızlığın yoğun olduğu okullarda velilerle aylık zorunlu toplantıların yapılması, bu okullarda, uzman kişilerce velilerin katıldığı devamsızlık konulu seminerlerin düzenlenmesi, okul çevresinde devamsızlığı önleyici propaganda yapılması, propaganda faaliyetlerinde yerel basın, radyo ve televizyondan yararlanılması;

11-Zihinsel ve bedensel özürlü çocuklar için özel eğitim merkezlerinin yaygınlaştırılması;

12-Öğrenci velilerinin eğitimi için okul bünyesinde gece okullarının açılması;

13-Okulda yönetici, öğretmen ve velilerden oluşan bir kurulun devamsızlıkları takip etmesi, devamsızlık nedenlerine çözüm üretme yoluna gitmesi;

14-Okulların ikili eğitimden normal eğitime geçmesi ve niteliğinin yükseltilmesi;

15-Ülke genelinde yeterli ve nitelikli ilköğretim okullarının açılması ve öğretmen ihtiyacının giderilmesi;

16-Devletçe eğitime ayrılan bütçenin artırılması, işsizlik gibi veliyi mağdur eden problemlerin çözülmesi, işsizlik sigortası gibi sosyal güvenlik yasalarının çıkarılması;

17-Kız çocuklarının okumasının gerekliliği konusunda ailelerin bilinçlendirilmesi;

18-Okul yöneticileri ve öğretmenlerin devamsızlık konusuna daha duyarlı şekilde yaklaşması veya yaklaşımlarının sağlanması;

19-Öğrenci devamı konusunda velilere verilecek para ve hapis cezası gibi cezai önlemlerin caydırıcı süre ve miktarda olması;

20-İlköğretimde 4.sınıftan itibaren öğrenciler için seçmeli derslerin konması;

21-Başarısız ve sorunlu öğrencilere yönelik özel sınıfların oluşturulması;

22-Her okulun rehberlik öğretmenin olması ve rehberlik çalışmalarının niteliğinin yükseltilmesi için ülke genelinde çalışmaların yapılması;

23-Sivil toplum örgütlerinden aile eğitimi ve devamsızlık konusunda yardım istenmesi ve yardım etmelerinin sağlanması, bununla ilgili kampanyalar düzenlenmesi;

24-Mahalle muhtarlarınca okula yazılmayan çocukların tespit edilmesi ve eğitimleri için önlem alınması, ayrıca mahalleye taşınan insanların çocuklarının okula naklinin yapıp yapılmadığının muhtarca takip edilmesi;

25-İlköğretim diploması almanın daha avantajlı duruma getirilmesi, bu konuda velilerin dikkatlerinin çekilmesi;

26-Okulların çevreye örnek teşkil edecek bir yapı ve dinamizme kavuşturulması;

27-Devletçe sağlam temeller üzerine kurulmuş, sürekli değişime uğramayan bir milli eğitim politikasının oluşturulması;

28-Okullarda okutulacak kitapların her yıl değiştirilmemesi; böylece öğrencilerin kardeşlerinin kitaplarından faydalanabilmelerinin sağlanması;

29-Ülke genelinde aile eğitiminin ön plana alınması, ana baba okullarının açılması ve çoğaltılması;

30-Başarılı ve fakir öğrencilere ilköğretimde burs verilmesi;

31-Ekonomik yönden kalkınmamış yöre insanlarına devletin yatırım yapması, bu yöredeki insanların ekonomik düzeylerinin yükseltilmesi, iç göç olayının ve bu şekilde oluşan devamsızlıkların önlenmesi;

32-Okulların fiziki yapısında müzik, tiyatro ve spor salonu gibi sosyal etkinliklerin yapılacağı birimlerinin düşünülmesi;

33-öğrencileri okuldan uzaklaştıran ve okulu sevdirmeyen nedenlerin araştırılması ve ortaya çıkarılması; bu nedenlerin çözümüne yönelik çalışmaların yapılması;

34-Okulların açılış ve kapanış tarihlerinin yörenin iklim ve insan koşullarına göre düzenlenmesi; okullardaki soğutma ve ısıtma sistemlerinin daha nitelikli duruma getirilmesi;

35-Dini nedenlerle çocuğunu okutmayan ve kızlarının eğitimi yaptırmayan aileler için okul ve müftülüklerin işbirliği yapması;

36-Devamsız öğrencisi olan öğretmenlerin ev ziyaretine gitmesi ve velilerin devamsızlık konusunda ikna edilmesi;

37-Devletçe yaşı küçük çocukların çalışmasının önlenmesi, küçük çocuk (ilköğretim çağı çocuğu) çalıştıranlara yasal, cezai ve caydırıcı tedbirlerin getirilmesi;

38-Öğrenci kayıt ve nakillerinde veliden para alınmaması;

39-Devamsızlığı yoğun olan ilköğretim okullarında “eğitime katkı payı” adı altında para toplanmasından vazgeçilmesi;

40-İlköğretimin Anayasadaki zorunlu ve parasız olma özelliğine uygun tüm eğitim ve öğretim masraflarının devletçe karşılanması;

41-Yaygın eğitimle veli-öğrenci-öğretmen üçgeninin kurulması için basın ve yayın organlarıyla, yerel yönetimlerle, sendikalar ve meslek örgütleri ile birlikte hareket edilmesi;

42-Devletçe ailelerin çocuklarını zorunlu olarak ilköğretimi bitirmelerini sağlayıcı önlemleri çoğaltması; Bunlara örnek olarak:

a)Yeşil kart verilecek ailelerden mutlaka okul çağındaki çocuklarını okula gönderdiğine dair resmi belge istenmesi;

b) S.S.K., Bağkur, ve Emekli Sandığına bağlı çalışanlardan okul çağı çocuklarının okula devamını sağlayanlara vergi indirimini getirilmesi;

c)Ehliyet verilirken, nüfus dairelerinden mühürlü aile bildirgesi getirmeleri istenmesi, okul çağı çocuğu var ise okulda okuduğunu belgelemesi;

d)Kaymakamlık tarafından verilen sosyal yardımı almak isteyen ailelerin okul çağı çocuklarını okula gönderdiğine dair belge getirmeleri, çeşitli kamu hizmetlerinde ilköğretimin takibini kolaylaştıran benzeri işlemlerin yapılması; şeklindeki önerilerdir.

İlköğretim Müfettişleri, yöneticiler ve öğretmenlerin yapmış oldukları önerilere bir bütün olarak bakıldığında; bu önerilerin eğitim sisteminin bütününe yönelik olduğu, oldukça güzel ve ilginç önerilerin yer aldığı söylenebilir. Uygulanabilir öneriler olmasına karşın uygulaması çok zor olan ve uzun süre gerektirecek öneriler yer aldığı gibi uygulanabilirliği olmayan önerilerin de yer aldığı görülmektedir. Bu önerileri genel olarak bir araya toplarsak, yapılan öneriler :

1-Devletçe, okulların çağa uygun şekle ve çocukların cazibe merkezi durumuna getirilmesi;

2-Öğrenci ailelerinin sosyo-ekonomik yönden geliştirilmesi ve çocuklarını okutamayan aileler için eğitim ödeneği ayrılması;

3-Öğretmen, yönetici ve müfettişlerin meslek içerisinde yetiştirilmesi ve niteliklerinin geliştirilmesi için hizmetiçi eğitime önem verilmesi, yaygın hale getirilmesi;

4- Psikolojik danışma ve rehberlik konusuna önem verilmesi, her okuda bir rehber öğretmenin bulunması;

5-Sürekli devamsızlığın yapılmasını önleyecek yasal önlemlerle, devamsız öğrencisi bulunan ailelere karşı alınacak tedbirlere yönelik olarak verilmiş önerilerdir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Sürekli devamsız öğrencilerin kendilerinin ya da yakın çevresinin devamsızlık nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?” biçiminde düzenlenmiştir.

Sürekli devamsız öğrencilerin kendilerinin ya da yakın çevresinin devamsızlık nedenlerinin neler olduğunu saptamak üzere veri toplama araçlarından “Görüşme Formu” kullanılmıştır. Görüşme formunda üç başlık altındaki bilgilere yer verilmiştir. Bu bilgiler:

- a) Görüşülen kişiler ile ilgili bilgiler,
- b) Devamsız öğrenci ve ailesi ile ilgili bilgiler,
- c) Öğrencinin sürekli devamsızlığına yol açan nedenlerle ilgili bilgiler; şeklindedir.

Bu bilgiler, öncelikle görüşme formundan elde edilen verilerle tablolar yardımıyla aşağıda açıklanmıştır. Daha sonra tabloların değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucu bulguları verilmiştir.

Görüşülen Kişiler İle İlgili Bilgiler

Görüşülen kişiler ile ilgili bilgiler alt başlığı altında; görüşülen kişinin cinsiyeti, doğum tarihi, devamsız olan öğrenciye yakınlığı, devamsız öğrencinin ilköğretim okulunun kaçınıcı sınıfından devamsız olduğuna ilişkin bilgiler, frekans ve yüzde dağılımları ile birlikte tablolastırılarak verilmiştir.

Görüşülen Kişinin Cinsiyeti

Görüşme yapılan 118 kişinin cinsiyet durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9 :Görüşmeye Katılan Kişilerin Cinsiyetine Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	43	36.4
Erkek	75	63.6
TOPLAM	118	100

Tablo 9’daki verilere göre görüşülen 118 kişinin % 63.6’sını erkeklerin; % 36.4’ünü de kadınların oluşturduğu görülmektedir.

Görüşülenlerin Doğum Tarihi

Görüşme yapılan kişilerin doğum tarihine göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Görüşmeye Katılan Kişilerin Doğum Tarihlerine Göre Dağılımı

Görüşülenin Doğum Tarihi	f	%
1991-1986 (9-14 yaş arası)	39	42.1
1985-1974 (15-26 yaş arası)	19	19.8
1973-1968 (27-32 yaş arası)	8	8.7
1967-1961 (33-39 yaş arası)	15	16.2
1960-1950 (40-50 yaş arası)	5	5.5
1949-1940 (51-60 yaş arası)	7	7.7
TOPLAM	93	100

Tablo 10'daki verilere göre; 9-15 yaş arasında 39 kişiyle (% 42.1), 15-39 yaş arasında ise 42 kişiyle görüşülmüştür (% 44.7), 40 ve daha yukarı yaştakiler ise örneklemin % 13.2'sini oluşturmuştur.

Görüşülen Kişinin Devamsız Olan Öğrenciye Yakınlığı

Görüşülen kişilerin devamsız olan öğrenciye yakınlığına göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11:Görüşülen Kişilerin Devamsız Olan Öğrenciye Yakınlığına İlişkin Dağılım

Devamsız Öğrenciye Yakınlığı	f	%
Öğrencinin Kendisi	33	28.4
Annesi	13	11.2
Babası	41	35.3
Vasisi	2	1.7
Kardeşi	24	20.7
Dedesi	1	.9
Teyzesi	1	.9
Dayısının oğlu	1	.9
TOPLAM	116	100

Tablo 11'deki verilere göre görüşülenlerin büyük bir bölümünü yaklaşık (% 45) kadarını öğrencinin annesi ve babasının oluşturduğu; görüşülen (% 28) kişinin, devamsız öğrencinin kendisi olduğu; görüşülen yaklaşık (%20) kişinin, devamsız öğrencinin kardeşi olduğu; geriye kalan (% 7) kişinin de öğrencinin diğer yakınlarını oluşturduğu görülmektedir.

Devamsız Öğrencinin İlköğretim Okulunun Kaçınıcı Sınıfından Devamsız Olduğu

Görüşme yapılan ailelerdeki sürekli devamsız öğrencinin İlköğretim Okulu kaçınıcı sınıfından ayrılarak devamsızlık yaptığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12 : Devamsız Öğrencinin Devamsız Olduğu Sınıfına Göre Dağılımı

İlköğretim Okulu kaçınıcı sınıftan devamsız	f	%
1.sınıf	13	11.6
2.sınıf	10	8.9
3.sınıf	22	19.6
4.sınıf	23	20.5
5.sınıf	33	29.5
6.sınıf	11	9.8
TOPLAM	112	100

Tablo 12'deki verilere göre görüşme yapılan ailelerde bulunan sürekli devamsız öğrencilerin en fazla İlköğretim 5.sınıftan devamsız oldukları, 7. ve 8. sınıflardan devamsız olan öğrenci olmadığı, diğer tüm sınıflardan devamsız öğrencilerin bulunduğu görülmektedir.

Devamsız Öğrenci ve Ailesi İle İlgili Bilgiler

Devamsız öğrenci ve ailesi ile ilgili bilgiler alt başlığı altında; devamsız öğrencinin kendisini, annesi ve babasını, kardeşlerini, yakın akrabalarını, komşularını ve çevredeki arkadaşlarını tanıtıcı çeşitli bilgilere yer verilmiştir. Aynı zamanda ailenin gelir durumuna, okul-aile arasındaki ilişkilerine, öğrencinin terk ettiği okulda bir şiddetin olup olmadığına ilişkin bilgiler de bu bölümde bulunmaktadır. Bu bilgiler sırasıyla, frekans ve yüzde dağılımları ile birlikte tablolastırılarak verilmektedir.

Devamsız Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmadığı

Görüşme yapılan ailelerde bulunan devamsız öğrencinin annesinin sağ olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13 : Devamsız Öğrencinin Annesinin Sağ Olup Olmadığına Göre Dağılımı

Annesi Sağ mı?	f	%
Sağ	118	100
Ölü	-	-
TOPLAM	118	100

Tablo 13'deki verilere göre görüşülen ailelerde devamsız olan bütün öğrencilerin annelerinin sağ olduğu görülmektedir.

Devamsız Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmadığı

Görüşme yapılan ailelerde bulunan devamsız öğrencinin babasının sağ olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14 : Devamsız Öğrencinin Babasının Sağ Olup Olmadığına Göre Dağılımı

Babası Sağ mı?	f	%
Sağ	111	94,1
Ölü	7	5,9
TOPLAM	118	100

Tablo 14'deki verilere göre görüşülen ailelerde devamsız olan 7 öğrenci dışındaki büyük bir çoğunluğun babalarının sağ olduğu görülmektedir.

Devamsız Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmadığı

Görüşme yapılan ailelerde bulunan devamsız öğrencinin annesinin öz olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15 : Devamsız Öğrencinin Annesinin Öz Olup Olmadığına Göre Dağılımı

Annesi Öz mü?	f	%
Öz	113	100
Üvey	-	-
TOPLAM	113	100

Tablo 15'deki verilere göre görüşülen ailelerde devamsız olan öğrencilerin annelerinin tamamının öz olduğu görülmektedir.

Devamsız Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmadığı

Görüşme yapılan ailelerde bulunan devamsız öğrencinin babasının öz olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16 : Devamsız Öğrencinin Babasının Öz Olup Olmadığına Göre Dağılımı

Babası Öz mü?	f	%
Öz	112	100
Üvey	-	-
TOPLAM	112	100

Tablo 16'daki verilere göre görüşülen ailelerde devamsız olan öğrencilerin babalarının tamamının öz olduğu görülmektedir.

Devamsız Öğrencinin Anne ve Babasının Birlikte Yaşayıp Yaşamadığı

Görüşme yapılan ailelerde bulunan devamsız öğrencilerin anne ve babasının birlikte yaşayıp yaşamadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17: Öğrencinin Anne ve Babasının Birlikte Yaşayıp Yaşamadığına Göre Dağılımı

Birlikte mi? Ayrı mı?	f	%
Birlikte yaşıyorlar.	102	93.6
Ayrı yaşıyorlar.	7	6.4
TOPLAM	109	100

Tablo 17'deki verilere göre görüşülen ailelerde devamsız olan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (% 93.6) anne ve babalarının birlikte yaşadığı görülmektedir.

Devamsız Öğrencilerin Anne ve Babasının Evlilik Durumu

Görüşme yapılan ailelerde bulunan devamsız öğrencinin anne ve babasının evli olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18 : Öğrencinin Anne ve Babasının Evli Olup Olmadığına Göre Dağılımı

Evli mi/ Boşanmış mı?	f	%
Evli	107	98.2
Boşanmış	2	1.8
TOPLAM	109	100

Tablo 18'deki verilere göre görüşülen ailelerde devamsız olan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (% 98.2) anne ve babalarının evli olduğu görülmektedir.

Devamsız Öğrencilerin Ailesinde Çok Eşlilik Olup Olmadığı

Görüşme yapılan 118 ailede çok eşliliğin olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19 : Ailelerde Çok Eşliliğin Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

Çok eşlilik var mı?	f	%
Var	10	8.8
Yok	104	91.2
TOPLAM	114	100

Tablo 19'daki veriler incelendiğinde görüşülen ailelerde devamsız olan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (% 91.2) ailesinde çok eşlilik olmadığı gözlenmektedir.

Devamsız Öğrencilerin Cinsiyeti

Görüşme yapılan ailelerde bulunan devamsız öğrencilerin cinsiyetine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20: Devamsız Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Dağılımı

Devamsız öğrencinin cinsiyeti	f	%
Erkek	45	43.3
Kız	59	56.7
TOPLAM	104	100

Tablo 20'deki verilere göre devamsız olan öğrencilerin % 56.7'sinin kız, % 43.3'ünün de erkek öğrenci olduğu görülmektedir.

Devamsız Öğrencilerin Yaşları

Görüşme yapılan ailelerde bulunan devamsız öğrencilerin yaşlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21: Devamsız Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Devamsız öğrencinin yaşı	f	%
7 yaşında	2	1.9
8 yaşında	5	4.8
9 yaşında	7	6.7
10 yaşında	5	4.8
11 yaşında	15	14.3
12 yaşında	16	15.2
13 yaşında	24	22.9
14 yaşında	14	13.3
15 yaşında	10	9.5
16 yaşında	2	1.9
17 yaşında	3	2.9
25 yaşında	1	1.0
27 yaşında	1	1.0
TOPLAM	105	100

Tablo 21'deki verilere göre devamsız olan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%83.9), İlköğretim Okulu çağında (6-14 yaş arasında) olduğu ve daha çok 11-15 yaşlar arasında toplandıkları (% 75.2) görülmektedir.

Devamsız Öğrencilerin Kız Kardeşleri

Görüşme yapılan ailelerde devamsız öğrencinin kaç kız kardeşinin olduğuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22 : Devamsız Öğrencinin Kaç Kız Kardeşinin Olduğuna İlişkin Dağılım

Kaç kız kardeşi var?	f	%
1 kız kardeşi var.	17	14.4
2 kız kardeşi var.	24	20.3
3 kız kardeşi var.	27	22.9
4 kız kardeşi var.	23	19.5
5 kız kardeşi var.	8	6.8
6 kız kardeşi var.	4	3.4
7 kız kardeşi var.	1	.8
10 kız kardeşi var.	2	1.7
TOPLAM	106	89.8
Kız kardeşi olmayan	12	10.2
TOPLAM	118	100

Tablo 22'deki verilere göre devamsız olan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (yaklaşık % 90) kız kardeşlerinin olduğu ve bu sayının 10 kız kardeşe kadar vardığı görülmektedir.

Devamsız Öğrencilerin Erkek Kardeşleri

Görüşme yapılan ailelerde devamsız öğrencinin kaç erkek kardeşinin olduğuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 23'de verilmiştir.

Tablo 23 : Devamsız Öğrencinin Kaç Erkek Kardeşinin Olduğuna İlişkin Dağılım

Kaç erkek kardeşi var?	f	%
1 erkek kardeşi var.	12	10.2
2 erkek kardeşi var.	27	22.9
3 erkek kardeşi var.	28	23.7
4 erkek kardeşi var.	16	13.6
5 erkek kardeşi var.	15	12.7
6 erkek kardeşi var.	6	5.1
7 erkek kardeşi var.	3	2.5
8 erkek kardeşi var.	1	.8
9 erkek kardeşi var.	1	.8
TOPLAM	109	92.4
Erkek kardeşi olmayan	9	7.6
TOPLAM	118	100

Tablo 23'deki verilere göre devamsız olan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (yaklaşık % 93) erkek kardeşlerinin olduğu ve bu sayının 9 erkek kardeşe kadar vardığı görülmektedir.

Devamsız Öğrencinin Ailesinde Türkçe'den Başka Bir Dilin Konuşulup Konuşulmadığı

Görüşme yapılan ailelerde Türkçe'nin dışında bir dilin konuşulup konuşulmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 24'de verilmiştir.

Tablo 24 : Türkçe Dışında Bir Dilin Konuşulup Konuşulmadığına İlişkin Dağılım

Başka bir dil var mı?	f	%
Kürtçe	70	70.7
Arapça	26	26.3
Zazaca	3	3.0
TOPLAM	99	100

Tablo 24'deki verilere bakıldığında görüşülen 99 ailenin evinde ikinci bir dilin konuşulduğu, Kürtçe konuşan ailelerin oldukça fazla olduğu (% 70.7), ikinci sırada ise Arapça konuşan ailelerin (% 26.3), yer aldığı anlaşılmaktadır.

Devamsız Öğrencilerin Ailesinde Kaç Kişinin Birlikte Oturduğu

Görüşme yapılan ailelerde kaç kişinin birlikte oturduğuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25 :Görüşmeye Katılan Ailede Kaç Kişinin Birlikte Oturduğuna İlişkin

Dağılım

Kaç kişi birlikte oturuyor?	f	%
4 kişi birlikte oturuyor.	3	2.8
5 kişi birlikte oturuyor.	13	11.9
6 kişi birlikte oturuyor.	15	13.8
7 kişi birlikte oturuyor.	21	19.3
8 kişi birlikte oturuyor.	19	17.4
9 kişi birlikte oturuyor.	7	6.4
10 kişi birlikte oturuyor.	12	11.0
11 kişi birlikte oturuyor.	7	6.4
12 kişi birlikte oturuyor.	7	6.4
13 kişi birlikte oturuyor.	2	1.8
14 kişi birlikte oturuyor.	2	1.8
15 kişi birlikte oturuyor.	1	.9
TOPLAM	109	100

Tablo 25'deki verilere göre devamsız olan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun kalabalık ailelerde yaşadığı, bu ailelerin toplam 15 kişiye kadar ulaşabildiği, en az kişiden oluşan ailenin 4 kişi olduğu, bunun da küçük bir yüzdeyi oluşturduğu (% 2.8), görülmektedir.

Devamsız Öğrencilerin Doğum Yerleri

Görüşme yapılan ailelerde bulunan devamsız öğrencilerin doğum yerlerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26: Devamsız Öğrencilerin Doğum Yerlerine Göre Dağılımı

Devamsız öğrencinin doğum yeri.	f	%
Adana	71	68.9
Diyarbakır	6	5.8
Urfa	4	3.9
Van	2	1.9
Siirt	4	3.9
Mardin	8	7.8
Ağrı	1	1.0
Hakkari	2	1.9
Adıyaman	1	1.0
Gaziantep	1	1.0
Osmaniye	1	1.0
Şırnak	1	1.0
Mersin	1	1.0
TOPLAM	103	100

Tablo 26'daki verilere göre devamsız olan öğrencilerin % 68.9'unun Adana doğumlu oldukları, diğer çoğunluğun ise, Doğu ve Güneydoğu Anadolu şehirlerinden doğumlu oldukları görülmektedir.

Yakın Akraba Çocuklarının Eğitim Durumu

Görüşme yapılan ailelerin yakın akraba (dayı, amca, hala, teyze vb.) çocuklarının lise veya daha üst okulları okumuş olup olmadıklarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27: Yakın Akraba Çocuklarının Eğitim Durumlarına İlişkin Dağılımı

Yakın akraba çocuklarının eğitim durumu	f	%
Lise veya daha üstü okuyan yok.	59	50
Lise veya daha üstü okuyan var.	59	50
TOPLAM	118	100

Tablo 27’teki verilere bakıldığında devamsız öğrencilerin yakın akraba çocuklarının lise ya da daha üstünü okuyanlar ya da okumayanlar aynı çoğunluktadır(% 50).

Yakın Akraba Çocuklarının Okullara Devam Durumu

Görüşme yapılan ailelerin yakın akraba (dayı, amca, hala, teyze vb.) çocuklarından okulunu bırakmış olanların var olup olmamasına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28: Yakın Akraba Çocuklarının Okullara Devam Durumlarına Göre Dağılımı

Yakın akraba çocuklarının okullara devam durumu	f	%
Okulunu bırakmış yok.	53	46.1
Okulunu bırakmış var.	62	53.9
TOPLAM	115	100

Tablo 28’deki veriler incelendiğinde devamsız öğrencilerin yakın akraba çocuklarından okulunu terk edenler çoğunluktadır(% 53.9).

Komşu Çocuklarının Okullara Devam Durumu

Görüşme yapılan ailelerin çevrelerindeki komşu çocuklarından okuma yaşında olanların okuyup okumadıklarına ya da okulu bırakıp ve bırakmadıklarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29: Komşu Çocuklarının Okullara Devam Durumunun Dağılımı

Komşu çocuklarının okullara devam durumu	f	%
Okulunu bırakmış bir çocuk var.	16	13.8
Okulunu bırakmış birkaç çocuk var.	42	36.2
Okulunu bırakmış oldukça fazla çocuk var.	34	29.3
Okulunu bırakmış çocuk yok.	24	20.7
TOPLAM	116	100

Tablo 29'daki verilere bakıldığında devamsız öğrencilerin çevresindeki komşu çocuklarından okulunu bırakmış olan birkaç ya da oldukça çok çocuğun (% 65.5), olduğu görülmektedir.

Ailenin Kaç Yıldan Beri Adana'da Oturduğu

Görüşme yapılan ailelerin kaç yıldır Adana'da oturduklarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30: Ailenin Kaç Yıldır Adana'da Oturduğuna İlişkin Dağılım

Kaç yıldır Adana'da oturuyorlar?	f	%
Beş yıldan az.	6	5.1
Beş-on yıldır.	27	22.9
On bir-on beş yıldır.	31	26.3
On beş yıldan fazla.	41	34.7
Adananın yerlileri.	13	11
TOPLAM	118	100

Tablo 30'daki veriler incelendiğinde Görüşülenlerin büyük çoğunluğu (%83.9), 5 yıldan daha fazla yıldan beri Adana'da oturduklarını söylemişlerdir.

Devamsız Öğrencilerin Ailesinin Gelir Durumu

Görüşme yapılan ailelerin gelirinin geçinmelerine yetip yetmediğine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 31'de verilmiştir.

Tablo 31: Devamsız Öğrencilerin Ailesinin Gelir Durumuna İlişkin Dağılım

Ailenin geliri geçinmesine yetiyor mu?	f	%
Yeter artar.	6	5.1
Ancak yeter.	38	32.2
Yetmez.	63	53.4
Başkalarından yardım alıyoruz.	11	9.3
TOPLAM	118	100

Tablo 31'deki veriler incelendiğinde görüşülen ailelerin gelir düzeyinin genelde düşük olduğu; yaklaşık % 32 'sinin gelirinin geçinmesine ancak yettiği, büyük bir kısmının ise (yaklaşık % 62) gelirinin geçinmesine yetmediği görülmektedir.

Ailelerin Komşularına Göre Durumlarını Değerlendirmeleri

Görüşme yapılan ailelerin bütün varlık ve gelirleri dikkate alındığında oturdukları mahallede diğer komşularına göre durumlarını değerlendirmelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 32'de verilmiştir.

Tablo 32: Ailelerin Komşularına Göre Durumlarını Değerlendirmelerine İlişkin Dağılım

Ailenin komşulara göre konumu nasıl?	f	%
Diğerlerinden daha iyi bir konumda	9	7.7
Ortalamanın üstünde bir konumda	4	3.4
Diğerleri ile aynı konumda	43	36.8
Ortalamanın altında bir konumda	30	25.6
En alt bir konumda	31	26.5
TOPLAM	118	100

Tablo 32'deki verilere göre ailelerin bütün varlık ve gelirleri dikkate alınıp, oturdukları mahallede diğer komşularına göre durumlarına bakıldığında, yarısından biraz fazlasının (% 52.1) ortalamanın altında ve en alt bir konumda toplandıkları, yaklaşık üçte birinin de (% 36.8), mahallelerindeki diğer komşularıyla aynı konumda olduğu anlaşılmaktadır.

Devamsız Öğrencilerin Ailesinin Aylık Geliri

Görüşme yapılan ailelerin aylık gelirine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 33'de verilmiştir.

Tablo 33: Devamsız Öğrencilerin Ailesinin Aylık Gelirlerine Göre Dağılımı

Aylık gelir kaç lira?	f	%
15 milyon.	1	.9
20 milyon.	10	9.3
25 milyon.	10	9.3
28 milyon.	1	.9

Tablo 33:Devam

Aylık gelir kaç lira?	f	%
30 milyon.	20	18.7
35 milyon.	3	2.8
37 milyon.	1	.9
40 milyon.	13	12.1
50 milyon.	18	16.8
60 milyon.	8	7.5
70 milyon.	3	2.8
75 milyon.	4	3.7
80 milyon.	1	.9
90 milyon	f	%
100 milyon	7	6.5
120 milyon	1	.9
140 milyon	1	.9
150 milyon	2	1.9
400 milyon	1	.9
TOPLAM	107	100

Tablo 33'deki verilere bakıldığında görüşülen ailelerin yaklaşık üçte ikisi (% 71.7), elli milyon veya daha az aylık gelirle geçinmektedir.

Çocuğun Okulunu Terk Etmesinde Esas Etkili Olan Kim Ya da Kimlerin Olduğu

Görüşme yapılan ailelerdeki çocukların okulu terk etmesinde esas etkili olan kişinin kim ya da kimler olduğuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 34'de verilmiştir.

Tablo 34: Görüşülen Kişilere Göre Öğrencilerin Devamsızlığında Etkili Olan Kişiye İlişkin Dağılım

Esas etkili olan kim ya da kimler?	f	%
Çocuğun kendisi.	51	44.3
Annesi	24	20.9
Babası	33	28.7
Başkaları	7	6.1
TOPLAM	115	100

Tablo 34'deki verilere göre görüşülen ailelerdeki sürekli devamsız öğrencinin okulunu terk etmesinde esas etkili olan kişinin öncelikle kendisi(%44.3), ikinci sırada annesi ve babası(% 49.6), olduğu görülmektedir.

Çocuğun Okula Yeniden Devam Etme Konusundaki İsteği

Görüşme yapılan ailelerdeki sürekli devamsız çocukların okula yeniden devam etme konusundaki isteğine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 35' de verilmiştir.

Tablo 35:Görüşülen Kişilere Göre Devamsız Öğrencilerin Okuluna Yeniden Devam Etme İsteğine İlişkin Dağılım

Çocuğun okuluna yeniden devam etme konusunda isteği nasıl?	f	%
Çok istekli.	21	18.6
İstekli.	24	21.2
İsteksiz.	28	24.8
Kararsız.	14	12.4
İstekli fakat şartların elvermediğini söylüyor.	23	20.4
Ailesinin elinde olduğunu söylüyor.	-	-
Okula gitmekten nefret ediyor.	1	.9
Zamanın geçtiğini söylüyor.	2	1.8
TOPLAM	113	100

Tablo 35'deki verilere bakıldığında, görüşülen ailelerdeki sürekli devamsız öğrencilerin yaklaşık beşte ikisi (% 39.8), dışında okuluna yeniden devam etme isteğinin olmadığı anlaşılmaktadır..

Ailenin Çocuğunu Okula Devam Ettirme Konusundaki İsteği

Görüşme yapılan ailenin sürekli devamsız çocuğunu okula yeniden devam ettirme konusundaki isteğine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 36'da verilmiştir.

Tablo 36: Görüşülen Kişilere Göre Ailenin Çocuğunu Okula Devam Ettirme Konusundaki İsteğine İlişkin Dağılım

Aile çocuğunu okula devam ettirme konusunda istekli mi?	f	%
Çok istekli.	15	12.7
İstekli.	27	22.9
İsteksiz.	21	17.8
Kararsız.	6	5.1
İstekli fakat şartların elvermediğini söylüyor.	44	37.3
Çocuğunun elinde olduğunu söylüyor.	3	1.7
Okul ve eğitimden nefret ediyor.	-	-
Zamanın geçtiğini söylüyor.	3	2.5
TOPLAM	118	100

Tablo 36'daki veriler incelendiğinde görüşülen ailelerin yaklaşık üçte biri (% 35.6), sürekli devamsız çocuğunu okuluna yeniden devam ettirmek istemektedir. Yine ailelerin önemli bir bölümü (% 37.3), olanaklarının elvermediğini belirtmektedir.

Öğrencinin Okula Devamı Sırasında Herhangi Bir Şiddete Maruz Kalıp Kalmadığı

Görüşme yapılan ailedeki devamsız öğrencinin okula devamı sırasında herhangi bir şiddete maruz kalıp kalmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 37'de verilmiştir.

Tablo 37:Öğrencinin Herhangi Bir Şiddete Maruz Kalıp Kalmadığına İlişkin Dağılım

Devamsız öğrenci okuluna devamı sırasında herhangi bir şiddete maruz kalmış mı?	f	%
Evet.	16	14.7
Hayır.	93	85.3
TOPLAM	109	100

Tablo 37'deki verilere göre devamsız öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (% 85.3), okuluna devamı sırasında şiddete maruz kalmadığını, öğrencilerin %14.7'si de şiddete maruz kaldığını söylemiştir.

Şiddete Maruz Kalan Öğrenciye Uygulanan Şiddet Türü

Okula devamları sırasında şiddet gördüğünü söyleyen devamsız öğrencilerin uygulanan şiddet türüne ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 38: Şiddete Maruz Kalmış Öğrenciye Uygulanan Şiddet Türüne İlişkin Dağılım

Şiddete maruz kalmış ise şiddet türü nedir?	f	%
Kötü söz.	5	33.3
Kulak çekme.	5	33.3
Tokat.	1	6.7
Tekme tokat dövme.	1	6.7
Sopa veya araç kullanarak dövme.	3	20
TOPLAM	15	100

Tablo 38’deki verilere göre öğrencilerin % 66.6’sı, kendilerine kötü söz ve kulak çekme şiddetinin uygulandığını söylerken, öğrencilerden % 20 kadarı da kendilerine sopa veya araç kullanarak dövme şiddetinin uygulandığını söylemiştir.

Şiddeti Yapan Kişi ya da Kişilerin Kimler Olduğu

Okula devamları sırasında şiddet gördüğünü söyleyen devamsız öğrencilere şiddeti kimlerin yaptığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 39’da verilmiştir.

Tablo 39: Şiddeti Yapan Kişi ya da Kişilerin Kimler Olduğuna İlişkin Dağılım

Şiddeti yapan kişi ya da kişiler kimler?	f	%
Okul idarecileri.	2	16.7
Devamsız öğrencinin kendi öğretmeni.	6	50
Okulun başka öğretmeni veya öğretmenleri.	-	-
Memur veya hizmetliler.	-	-
Sınıf arkadaşları.	4	33.3
TOPLAM	12	100

Tablo 39’daki verilere göre şiddete maruz kaldığını söyleyen sürekli devamsız öğrencilerin % 50’si kendi öğretmenin şiddet uyguladığını, öğrencilerin % 33.3’ü de sınıf arkadaşlarının şiddet uyguladığını söylemiştir.

Öğrencinin Okula Devamı Sırasında Okul-Aile İşbirliği

Devamsız öğrencilerin okullarına devamları sırasında (ailenin düşüncesine göre) okul-aile işbirliğinin nasıl olduğuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 40'ta verilmiştir.

Tablo 40: Okul-Aile İşbirliğinin (Aileye göre) Nasıl Olduğuna İlişkin Dağılım

Öğrencinin okula devamı sırasında okul-aile işbirliği var mıydı?	f	%
Çok iyi bir işbirliği vardı.	19	17.3
Orta düzeyde bir işbirliği vardı.	64	58.2
Hiç yoktu.	27	24.5
TOPLAM	110	100

Tablo 40'daki verilere bakıldığında, görüşülenlerin yaklaşık dörtte biri (%24.5), okul-aile işbirliğinin hiç olmadığını, yaklaşık beşte üçü de (% 58.2), orta düzeyde bir okul-aile işbirliği olduğunu söylemiştir.

Öğrencinin Okulda İken Herhangi Bir Sosyal Faaliyete Katılıp Katılmadığı

Sürekli devamsız öğrencilerin okulda iken herhangi bir sosyal faaliyete katılıp katılmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 41'de verilmiştir.

Tablo 41: Öğrencilerin Herhangi Bir Sosyal Faaliyete Katılıp Katılmadığına İlişkin Dağılım

Öğrenci okulda iken herhangi bir sosyal faaliyete katılmış mı?	f	%
Evet.	13	12.3
Hayır.	93	87.7
TOPLAM	106	100

Tablo 41'deki veriler incelendiğinde sürekli devamsız öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (% 87.7), herhangi bir sosyal faaliyete katılmadığı anlaşılmaktadır.

Öğrencinin Sürekli Devamsızlığına Yol Açan Nedenler

Öğrencinin sürekli devamsızlığına yol açan nedenler alt başlığı altında; görüşme yapılan ailelerin ve devamsız öğrencilerin, devamsızlık nedenlerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 42'de verilmiştir.

Tablo 42: Devamsız Öğrencilerin Sürekli Devamsızlık Nedenlerine İlişkin Dağılım

Öğrencinin sürekli devamsızlığına yol açan nedenler.	Evet		Hayır		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
1-Yaşının büyük olması;	10	8.5	108	91.5	118	100
2-Bedenen büyük olması;	19	16.1	99	83.9	118	100
3-Öğrencinin kız olması;	24	20.3	94	79.7	118	100
4-Sınıf tekrarı yapmış olması;	12	10.2	106	89.8	118	100
5-Derslerinde başarısız olması;	31	26.3	87	73.7	118	100
6-Ailenin okul giderlerini karşılayamaması;	69	58.5	49	41.5	118	100
7-Çocuğun bir işte çalıştırılması;	22	18.6	96	81.4	118	100
8-Bedensel bir özürünün olması nedeniyle;	6	5.1	112	94.9	118	100
9-Hastalığının olması nedeniyle;	9	7.6	109	92.4	118	100
10-Çocuğun ruhsal bir rahatsızlığının olması;	1	.8	117	99.2	118	100
11-Okulun fiziki yönden yetersiz olması;	1	.8	117	99.2	118	100
12- Bütün branşlarda öğretmenlerin olmaması;	-	-	118	100	118	100
13-Okulda boş geçen derslerin olması;	3	2.5	115	97.5	118	100
14-Okul kurallarının çok katı ve sıkıcı olması;	8	6.8	110	93.2	118	100
15-Okulda başörtü yasağının olması;	4	3.4	114	96.6	118	100
16-Okulda öğrenciye yönelik bir şiddetin olması;	10	8.5	108	91.5	118	100
17-Öğrencinin okul personelinden korkması;	3	2.5	115	97.5	118	100
18-Öğretmenin istediği ders araç ve gereçlerini alamaması;	29	24.6	89	75.4	118	100
19-Sınıf mevcudunun çok kalabalık olması;	12	10.2	106	89.8	118	100
20-Çocukların ailelerinin durumlarına göre öğretmenin tavır takınması ve ayırım yapması;	5	4.2	113	95.8	118	100
21-Ders çalışmayı sevmiyor olması;	20	16.9	98	83.1	118	100
22-Sınıf öğretmenin derslerde başarılı ve başarısız öğrenciler arasında ayırım yapması;	4	3.4	114	96.6	118	100
23-Ailenin sekiz yıllık eğitime tepki duyuyor olması;	12	10.2	106	89.8	118	100
24-Ailenin bağlı olduğu tarikatın isteği üzerine devamsızlık yapılması;	-	-	118	100	118	100
25-Ailenin okur-yazar olmayı yeterli bulması;	17	14.4	101	85.6	118	100
26-Ailenin erkek çocuklarını okutmaya öncelik vermesi;	14	11.9	104	88.1	118	100
27-Sekiz yıllık diplomanın geç sürede alınıyor olması;	16	13.6	102	86.4	118	100
28-Ailenin sürekli göç halinde olması;	-	-	118	100	118	100
29-Kızların okumasının dinsel açıdan yanlış olması;	5	4.2	113	95.8	118	100

Tablo 42'deki veriler incelendiğinde ve nedenler önem sırasına dizildiğinde:

- 1- Ailenin okul giderlerini karşılayamaması (Madde 6, %58.5);
- 2- Derslerinde başarısız olması (Madde 5, % 26.3);
- 3-Öğretmenin istediği ders araç ve gereçlerini alamaması (Madde 18, % 24.6);
- 4-Öğrencinin kız olması (Madde 3, %20.3),
- 5-Çocuğun bir işte çalıştırılması (Madde 7, %18.6);

Bu nedenlerin, aile ve öğrenci tarafından belirtilen en önemli beş neden arasında olduğu söylenebilir.

Ayrıca aşağıdaki üç maddeye bakıldığında:

- 1- Okul öğretmenlerinin yetersiz olması (Bütün branşlarda öğretmenlerin olmaması) (Madde 12);
- 2-Ailenin bağlı olduğu tarikatın isteği üzerine devamsızlık yapılması (Madde 24);
- 3-Ailenin sürekli göç halinde olması (Madde 28);

Bu maddelerin, görüşülenler tarafından devamsızlık nedeni olarak kabul edilmediği söylenebilir.

Görüşme Formundan Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi:

Sürekli devamsız öğrencilerin kendilerinin ya da yakın çevresinin devamsızlık nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir? Sorusunun yanıtını alabilmek amacıyla, görüşme formlarından elde edilen veriler doğrultusundaki tabloların tümü incelendiğinde ve değerlendirildiğinde; aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Görüşülen kişi ile ilgili bulgulara topluca bakıldığında:

- 1-Daha çok devamsız öğrencinin kendisiyle, babası, annesi ya da kardeşleriyle görüşme yapıldığı;
 - 2-Görüşmeye katılan erkeklerin sayısının kadınlardan daha fazla olduğu;
 - 3-Daha çok çocuk, genç ve orta yaşlılar sınıfına giren insanlarla görüşüldüğü;
- anlaşılmaktadır.

Ailelerle görüşmek için gidildiğinde daha sağlıklı ve doğru bilgiler alabilmek için öncelikle devamsızlık yapan öğrencinin kendisiyle ya da anne ve babasıyla görüşülmek istenmiştir. Devamsız öğrencinin evde bulunmadığı durumlarda kardeşi ile görüşülmüştür.

Devamsız öğrenci ve ailesi ile ilgili bulgulara topluca bakıldığında:

1-Devamsız olan öğrencinin daha çok 4. ve 5. sınıflardan olduğu, 7.ve 8. Sınıf dışında diğer sınıflardan da devamsız öğrencilerin bulunduğu;

2-Devamsızlık yapan öğrencilerin büyük çoğunluğunun ilköğretim çağı yaşını geçmediği;

3- Öğrencilerin büyük çoğunluğunun anne ve babalarının yaşadığı ve öz olduğu; anne ve babalarının genelde birlikte yaşadığı ve çok eşliliğin fazla olmadığı;

4-Görüşme yapılan 99 ailede Türkçe'nin dışında ikinci bir dilin konuşulduğu, bu dillerin Kürtçe, Arapça ve Zazaca olduğu;

5-Devamsızlık yapan öğrencinin genelde kalabalık bir aile yapısına sahip olduğu, kız ve erkek kardeşlerinin sayısının yüksek olduğu;

6-Adana doğumlu devamsız öğrencilerin dışındaki öğrencilerin büyük çoğunluğunun Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerinden doğumlu oldukları;

7-Görüşülen ailelerin yarısına yakın bir bölümünün akraba çocuklarında, lise veya üstünü okuyan kişinin bulunmadığı;

8-Görüşmeye katılanların çoğunluğunun akraba çocuklarında veya komşu çocuklarında okulunu terk eden çocukların bulunduğu;

9-Ailelerin gelir düzeyine ilişkin sorulara bakıldığında, gelir düzeyinin oldukça düşük olduğu, görüşülen ailelerin çoğunluğunun, 50 milyon ya da daha az aylık gelirle geçindiği; ekonomik durumlarını komşularıyla kıyaslandıklarında kendilerini aynı yada daha alt düzeyde gördükleri;

10-Çocuğun okulunu terk etmesinde esas etkili kişi sorulduğunda, daha çok çocuğun kendisi olduğu, daha sonra anne ve babasının geldiği;

11-Çocuğun okula devam isteği sorulduğunda, ilginç bir sonucun ortaya çıktığı, okula devam etmek için şartların elvermediğini düşünenler ile kararsız olanlar okula gitmeye istekli olanlara eklendiğinde, okula devam isteği olmayan çok az çocuğun olacağı;

12-Ailelerin çocuklarını okula tekrar göndermek için istekli olup olmadığı sorulduğunda ise çocuğun devam isteğine benzer bir sonucun çıktığı;

13-Devamsız öğrenciye okula devamı sırasında şiddet uygulanıp uygulanmadığı sorulduğunda, şiddet görmeyenlerin büyük çoğunluğu oluşturduğu, şiddet görenlerin daha çok kötü söz ve kulak çekme, ayrıca sopa vb. araçla dövme şiddetiyle karşılaştıkları, şiddet gören öğrencilerin öncelikle kendi öğretmenlerinden ve sınıf arkadaşlarından şiddet gördükleri;

14-Öğrencilerin okula devamları sırasında okul-aile işbirliğinin düzeyi sorulduğunda görüşmecilerin çoğunun okul-aile işbirliği hiç yoktu veya orta düzeyde bir işbirliği vardı dediği;

15-Öğrencilerin okula devamları sırasında sosyal bir faaliyete katılıp katılmadıkları sorulduğunda, büyük bir çoğunluğun sosyal bir faaliyete katılmadığı; söylenebilir.

Öğrencinin sürekli devamsızlığına yol açan nedenlerle ilgili bulgulara topluca bakıldığında ise: Öğrencilerin sürekli devamsızlık nedenleri kendilerine ve ailelerine yöneltildiğinde en önemli nedenlerin “ailelerin ekonomik yetersizliğiyle ve onunla ilintili” nedenler olduğu, ikinci sırada olan “öğrencilerin derslerde başarısız oluşları” ve “öğrencinin kız olması” nedenlerinin de önemli bir yer tuttuğu, ailelerin üstünde durmadığı nedenler ise “bütün branşlarda öğretmenlerin olmaması”, “ailenin bağlı olduğu tarikatın isteği üzerine devamsızlık yapılması”, “ailenin sürekli göç halinde olması”, gibi nedenler olduğu; söylenebilir.

Adresi tespit edilebilen ve çevre tarafından bilinen ailelerle görüşme yapılabilmektedir. Mevsimlik işçilik nedeniyle devamlı göç eden ailelerle görüşmek mümkün olmamıştır. Bu nedenle görüşme sonuçlarında göç unsuru neden olarak görülmemiştir.

Müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre saptanmış olan devamsızlık nedenleri ile devamsız öğrencinin kendisinin ya da ailesinin yanıtladığı devamsızlık nedenleri karşılaştırıldığında; her iki tarafın da verdiği yanıtların yakın ve benzer şekilde olması, müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin bu nedenleri objektif olarak yanıtladıklarını göstermektedir.

Her iki tarafta (Müfettiş-Yönetici-Öğretmenler, Aile-Çocuk) aşağıda verilen sonuçları benzer şekilde yanıtlamışlar ve devamsızlık nedenlerini ortaya koymuşlardır.

1-Ailelerin ekonomik imkansızlıkları, çocuğun çalıştırılması ve işgücünden yararlanılması, okul giderlerinin karşılanamaması gibi birbirine benzer nedenler her iki tarafça da kabul edilmiştir.

2-Öğrencinin sınıf tekrarı yapması, derslerinde başarısız olması, ders çalışmayı sevmiyor olması gibi birbirine benzeyen nedenler de her iki tarafça devamsızlık nedeni olarak kabul edilmiştir.

3-Kız çocuklarının okuma-yazma öğrenmesinin yeterli görülmesi, okumada erkek çocuklarına öncelik tanınması gibi benzer nedenleri de her iki taraf doğrular nitelikte yanıtlamıştır.

Her iki tarafın ayrıldığı nokta ise,

Müfettiş, yönetici ve öğretmenler mevsimlik işlerde çalışanların çocuklarını da yanlarında çalıştırdıklarını ve ailelerin göç nedeniyle çocuklarını okutamadıklarını söylerken, aile ve çocuğa sorulduğunda bu nedenlerin kabul edilmediğini görüyoruz. Bu fark, daha önce de açıklandığı gibi göçer ailelere ve mevsimlik işlerde çalışan ailelere ulaşılamaması ve görüşme yapılamamasından kaynaklanmaktadır.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Adana İli merkez ilköğretim okullarının (öğrenci ve velisi göz önüne alındığında) sosyo-ekonomik durumu nasıldır? Bu okullardaki sürekli devamsız öğrencilerin;

a) Mevcudu ne kadardır?

b) Sınıflar arası ve cinsiyete göre dağılımları nasıldır? biçiminde düzenlenmiştir.

Bu alt problemin çözülmesi için okullara gönderilen ve yöneticiler tarafından okul bilgileri esas alınarak doldurulan “Öğrenci Devam-Devamsızlık Formu” ile Adana merkez ilçeleri olan Seyhan ve Yüreğir’deki Milli Eğitim Müdürlüğü yöneticilerinden alınan bilgiler kullanılmıştır.

Soruların yanıtları tablolar yardımıyla verilmiştir.

Adana İli Merkez İlköğretim Okullarının Sosyo-Ekonomik Durumu

Bu alt başlık altında “Adana İli merkez ilköğretim okullarının (öğrenci ve velisi göz önüne alındığında) sosyo-ekonomik durumu nasıldır?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Bu soruya iki açıdan bakılarak yanıt vermeye çalışılmıştır. Bu iki bakış açısı:

1- Öğrenci ve aileler göz önüne alındığında okul idarecileri ve öğretmenleri, okulun sosyo ekonomik durumunu nasıl değerlendirmektedir?

2-Okulların bağlı bulunduğu Milli Eğitim Müdürlüklerinde uzun yıllardan beri yönetici konumunda olan ve okulları tanıyan idareciler, bu okulların sosyo-ekonomik durumunu nasıl değerlendirmektedirler?

İlk sorunun yanıtı okullara gönderilen gözlem formundaki “Okulun sosyo-ekonomik durumu” sorusuyla alınmaya çalışılmıştır. Bunun için “Üst”, “Orta”, ve “Alt” seçenekleri verilmiştir. Okul idarecilerinden, öğretmenlerinin ve kendi düşünceleri doğrultusunda bu seçeneklerden uygun olanını işaretlemeleri istenmiştir.

İkinci sorunun yanıtı ise Adana merkez ilçeleri olan Seyhan ve Yüreğir’deki Milli Eğitim Müdürlüğü yöneticilerinden alınan bilgi doğrultusunda hazırlanan iki listedeki verilerden alınmıştır. Bu listeler, Seyhan ve Yüreğir İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı ilköğretim okullarını ve okulların sosyo-ekonomik durumlarını içermektedir.

Okullara gönderilen devam devamsızlık formları ile Seyhan ve Yüreğir İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinden alınan listeler doğrultusunda oluşturulan Adana Merkez İlköğretim Okullarının Sosyo-Ekonomik Durumları Ek:1’de verilmiştir.

Koyu renkle ifade edilen ve örnekleme yer alan okullara bakıldığında ve Ek 1'deki veriler değerlendirildiğinde;

Örnekleme yer alan okullardan Akkapı, Kiremithane ve Yüreğir İlköğretim Okulunun sosyo ekonomik durumunun “Orta” veya “Alt” olarak nitelendirildiği, bu üç okulun dışında örnekleme alınan diğer okulların tümünün hem okula hem de Milli Eğitim Müdürlüğü’ne göre “Alt” olarak nitelendirildikleri görülebilir.

Örnekleme yer alan okullar devamsızlığın yoğun olduğu okullardır. Bu okulların sosyo-ekonomik durumlarına verilen genel yanıt “Alt” olmuştur. Bu nedenle sosyo-ekonomik durum ile öğrenci devamsızlığı arasında da çok yakın bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Adana İli Merkez İlköğretim Okullarında Sürekli Devamsız Öğrenci Mevcudu

Bu alt başlık altında “Adana İli merkez ilköğretim okullarında sürekli devamsız öğrenci mevcudu ne kadardır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu sorunun yanıtı “Öğrenci Devam-Devamsızlık Formu’ndaki” bilgilerle oluşturulan Tablo 43’te verilmiştir.

Tablo 43: Adana İli Merkez İlköğretim Okullarındaki Öğrenci Devam Durumu

Adana Merkez İlçelere bağlı İlköğretim Okullarında:	Toplam erkek öğrenciler	Sürekli devamsız erkek öğrenciler	Sürekli devamsız erkek öğrenciler Yüzdesi (%)	Toplam kız öğrenciler	Sürekli devamsız kız öğrenciler	Sürekli devamsız kız öğrenciler Yüzdesi (%)	Toplam sürekli devamsız öğrenciler	Toplam sürekli devamsız öğrenciler Yüzdesi (%)
Seyhan İlçesi	61542	3692	5.99	54465	4080	7.49	7772	6.69
Yüreğir İlçesi	25297	1835	6.76	23083	2202	9.53	4037	8.03
TOPLAM	86839	5527	6.23	77548	6282	8.10	11809	7.10

Tablo 43’deki 1998-1999 öğretim yılı verilerine göre aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Seyhan İlçesi’ne bağlı ilköğretim okullarındaki duruma bakıldığında:

Sürekli devamsız öğrenci sayısı:7772 (% 6.69) kadardır.

Yüreğir İlçesi’ne bağlı İlköğretim okullarındaki duruma bakıldığında:

Sürekli devamsız öğrenci sayısı:4037 (% 8.03) kadardır.

Adana İli merkezindeki ilköğretim okullarındaki genel duruma bakıldığında ise:

Adana İli merkez ilköğretim okullarında 1998-1999 öğretim yılı verilerine göre Sürekli devamsız öğrenci sayısı:11809 (% 7.10) kadardır. Yüreğir İlçesi ilköğretim okullarındaki sürekli devamsızlık, Seyhan İlçesi okullarından daha fazladır.

Sürekli Devamsız Öğrencilerin Sınıflara ve Cinsiyete Göre Dağılımları

Bu alt başlık altında “Adana İli merkez ilköğretim okullarında sürekli devamsız öğrencilerin sınıflara ve cinsiyete göre dağılımları nasıldır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu sorunun yanıtı “Öğrenci Devam-Devamsızlık Formu’ndaki” bilgilerle oluşturulan Tablo 44’te verilmiştir.

Tablo 44: Adana İli İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Sınıflara ve Cinsiyete Göre Sürekli Devamsızlık Durumları

Sınıflar	Toplam erkek öğr. mevcudu	Sürekli devamsız erkek öğr. mevcudu	Sürekli devamsız erkek öğr. %	Toplam kız öğr. mevcudu	Sürekli devamsız kız öğr. mevcudu	Sürekli devamsız kız öğr. %	Toplam sürekli devamsız öğrenci %
1	13088	760	5.80	11471	686	5.98	5.88
2	12491	694	5.55	11101	742	6.68	6.08
3	11724	798	6.80	10868	1007	9.26	7.98
4	11335	841	7.41	10196	1283	12.58	9.80
5	10755	761	7.07	10231	1288	12.58	9.76
6	12264	1130	9.21	9449	926	9.79	9.46
7	9962	457	4.58	9642	262	2.71	3.66
8	7055	86	1.22	6482	88	1.35	1.28
TOPLAM	88674	5527	6.23	79440	6282	8.10	7.10

Tablo 44’deki 1998-1999 öğretim yılı verilerine göre aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

En fazla devamsızlık görülen sınıflar 4. 5. ve 6. sınıflardır. 4. ve 5. sınıflarda kızların % 12.58’i devamsızdır. Bu durum diğer bölümlerde kız çocuklarında okuma yazma öğrenmesinin yeterli görülmesi ya da erkek çocuklara öncelik verilmesi nedenlerini doğrular niteliktedir. Tablo 44’deki verilerden kızların devamsızlığının erkeklere göre çok daha fazla olduğunu görüyoruz. Adana ili merkezindeki ilköğretim okullarında 1998-1999 öğretim yılına göre toplam 5527 (% 6.23) kadar erkek öğrencinin, 6282 (% 8.10) kadar da kız öğrencinin sürekli devamsız olduğu yani okulunu terk ettiği görülmektedir. Adana İli merkezinde 11.809 sürekli devamsız öğrenci (% 7.10) olduğu yani ortalama her yüz öğrenciden 7’sinin sürekli devamsız olduğu anlaşılmaktadır. Bu verilerden devamsızlık sorununun ne kadar büyük bir sorun olduğunu anlayabiliyoruz.

BÖLÜM V

ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın önce kısa bir özeti verilmiş, elde edilen bulgular ve bunlara dayalı olarak geliştirilen öneriler üzerinde durulmuş, ileriye dönük araştırma önerilerine de yer verilmiştir.

Özet ve Yargılar

“Adana İli Merkezindeki İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Sürekli Devamsızlık Nedenleri” başlığını taşıyan bu araştırmanın temel amacı; ilköğretim okulu öğrencilerinin sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşlerini, bu görüşler arasında anlamlı farkların olup olmadığını, sürekli devamsızlığın giderilmesi için müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin önerilerini, sürekli devamsızlık yapan öğrencilerin kendilerinin ya da yakın çevresinin devamsızlık nedenlerine ilişkin görüşlerini, belirlemektir.

Çalışma konusuyla ilgili literatür tarandığında, öğrencilerin sürekli devamsızlıklarına ilişkin çalışmalara yurt içinde rastlanamamıştır. Yurt dışında yapılmış bazı araştırmalara ulaşılmıştır. Yurtdışında yapılmış araştırmalardan ve öğrenci devamsızlığı ile ilgili Batı Avustralya (Western Australia)’ da yapılmış bir yasa tasarısından, yapılan araştırmalar bölümünde söz edilmiştir.

Bu araştırma; Adana İlinde görev yapan ilköğretim müfettişleriyle; Adana İli Seyhan ve Yüreğir merkez ilçelerinden örneklem alınan ilköğretim okullarıyla; örneklem alınan okullardaki yönetici ve öğretmenlerle; görüşme yapılan sürekli devamsız öğrencinin kendisi ya da yakın çevresindeki kişilerle; sınırlıdır.

Araştırmanın çalışma evrenini, Adana İli merkez ilçeleri olan Seyhan ve Yüreğir’de bulunan tüm ilköğretim okullarında görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenler ile ilköğretim müfettişleri oluşturmaktadır. Ayrıca, sürekli devamsızlık gösteren öğrencilerin velileri de, çalışma evreni içinde yer almaktadır.

İlköğretim müfettişlerinin tümü örneklem alınmıştır. Sürekli devamsızlığın % 10 ve % 10’u aştığı okullar örneklem kapsamında yer almış, alınan okullardaki yönetici ve öğretmenlere anket uygulaması yapılmıştır. Bunun yanı sıra, sürekli devamsızlık yapan 118 öğrencinin ailesiyle de görüşme yapılmıştır. 82 kişi olan Adana İli ilköğretim müfettişlerinden

64 tanesine ulaşılarak anket uygulanmış, örneklem olarak seçilen 25 okulda toplam 77 yönetici ile 692 öğretmene de anket uygulanabilmektedir. Buna göre yönetici dönüş oranı % 82, öğretmen dönüş oranı ise % 72'dir. Araştırma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Ayrıca bu araştırmayla, müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farkların olup olmadığı da incelendiğinden, çalışmanın ilişkili tarama modelinde bir araştırma olduğu da söylenebilir.

Araştırmanın amaçları çerçevesinde, Adana ili merkez ilköğretim okullarındaki öğrenci devam-devamsızlık durumunu saptamak üzere "Öğrenci Devam-Devamsızlık Formu" kullanılarak gerekli istatistik veriler elde edilmiş; ayrıca sürekli devamsızlığa yol açan nedenleri belirlemek ve örneklemde yer alan gruplara uygulamak amacıyla, "Anket Formu" ve "Görüşme Formu" olmak üzere iki veri toplama aracından daha yararlanılmıştır.

Araştırmada istatistiksel işlemler olarak; sayı, yüzde, ortalama, standart sapma ve tek boyutlu varyans analizinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın genel amacı olan ilköğretim okulu öğrencilerinin devamsızlık nedenlerini belirlemeye yönelik elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir.

1-İlköğretim okulu öğrencilerinin, **okulundan kaynaklanan** ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; 16 devamsızlık nedenine yer verilen anket uygulamasında müfettiş, yönetici ve öğretmenler verdikleri yanıtlarla:

- a) Okul-veli işbirliğinin sağlanamaması;
- b) Öğrencinin bir veya birden fazla sınıf tekrarı yapması;
- c) Okulda rehber öğretmenin ve rehberlik çalışmalarının yeterli olmaması;

nedenlerini bu bölümde en önemli ilk üç neden olarak yanıtlamışlardır. Ayrıca müfettiş, yönetici ve öğretmenler 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. nedenler üzerinde ($p=.05$ ve daha fazla düzeyde) görüş farklılığına sahiptirler.

2-İlköğretim okulu öğrencilerinin, **ailesinden kaynaklanan** ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; 25 devamsızlık nedenine yer verilen anket uygulamasında müfettiş, yönetici ve öğretmenler verdikleri yanıtlarla:

- a) Ailelerin ekonomik imkansızlıkları nedeniyle çocuklarının iş gücünden yararlanması;
- b) Ailenin çocuğuyla yakından ilgilenmemesi ve sorunlarını paylaşmaması;
- c) Mevsimlik işlerde çalışan ailelerin çocuklarını da yanlarında çalıştırmak istemeleri;

nedenlerini bu bölümde en önemli ilk üç neden olarak yanıtlamışlardır. Ayrıca müfettiş, yönetici ve öğretmenler 1. 2. 3. 4. 5. 6. 8.. 13. 14. 15. 16. 18. 20. 22. 23. 24. nedenler üzerinde ($p=.05$ ve daha fazla düzeyde) görüş farklılığına sahiptirler.

3-İlköğretim okulu öğrencilerinin, **kendi kişisel problemlerinden kaynaklanan** ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; 6 devamsızlık nedenine yer verilen anket uygulamasında müfettiş, yönetici ve öğretmenler verdikleri yanıtlarla:

- a) Öğrencinin okula devamını etkileyen zihinsel veya bedensel özrünün olması;
- b) Öğrencinin kendisini yaşça veya bedence okula gidemeyecek kadar büyümüş olduğunu düşünmesi;
- c) Öğrencinin psikolojik bir rahatsızlığının olması;

nedenlerini bu bölümde en önemli ilk üç neden olarak yanıtlamışlardır. Ayrıca müfettiş, yönetici ve öğretmenler 1. 2. 3. nedenler üzerinde ($p=.05$ ve daha fazla düzeyde) görüş farklılığına sahiptirler.

4-İlköğretim okulu öğrencilerinin, **arkadaş grubu ve çevresinden kaynaklanan**, sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; 8 devamsızlık nedenine yer verilen anket uygulamasında müfettiş, yönetici ve öğretmenler verdikleri yanıtlarla:

- a) Oturulan mahallenin sosyo-kültürel seviyesinin düşük olması;
- b) Okuma yaşında olmasına rağmen okumayıp, dışarıda çalışan çocuklarla arkadaşlık edilmesi;
- c) Okulunu yarım bırakmış kişilerle arkadaşlık edilmesi;

nedenlerini bu bölümde en önemli ilk üç neden olarak yanıtlamışlardır. Ayrıca müfettiş, yönetici ve öğretmenler 2. neden dışındaki tüm nedenler üzerinde ($p=.05$ ve daha fazla düzeyde) görüş farklılığına sahiptirler.

5-İlköğretim okulu öğrencilerinin, **cinsiyet farkından kaynaklanan** ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenlere ilişkin; 5 devamsızlık nedenine yer verilen anket uygulamasında, müfettiş, yönetici ve öğretmenler verdikleri yanıtlarla:

- a) Erkek çocukların işgücünden faydalanılması ve aileye gelir getirmesi için çalıştırılması;
- b) Kız çocuklarının okuma yazma öğrenmesinin yeterli görülmesi;
- c) Ailede çocuk okutulacak ise erkek çocukların okumasına öncelik verilmesi;

nedenlerini bu bölümde en önemli ilk üç neden olarak yanıtlamışlardır. Ayrıca müfettiş, yönetici ve öğretmenler tüm nedenler üzerinde ($p=.05$ ve daha fazla düzeyde) görüş farklılığına sahiptirler.

6-İlköğretim okulu öğrencilerinin, sürekli devamsızlığına yol açan **başka nedenlere** ilişkin; 4 devamsızlık nedenine yer verilen anket uygulamasında müfettiş, yönetici ve öğretmenler verdikleri yanıtlarla:

- a) Devamsızlık konusunda yasal yaptırımın az ve yetersiz olması;

- b) Öğrencilerin nüfusa geç yazılması ile fiziksel olarak yaşlılarından büyük olması;
 - c) Milli Eğitimin tüm birimlerinde devam-takip uygulamasıyla ilgili duyarsızlığın olması;
- nedenlerini bu bölümde en önemli ilk üç neden olarak yanıtlamışlardır. Ayrıca müfettiş, yönetici ve öğretmenler 1. ve 3. nedenler üzerinde ($p=.05$ ve daha fazla düzeyde) görüş farklılığına sahiptirler.

7- İlköğretim okulu öğrencilerinin yaptığı sürekli devamsızlığın giderilmesine ilişkin; müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin önerileri nelerdir? Alt problemine ilişkin olarak müfettiş, yönetici ve öğretmenlerden gelen yanıtlar değerlendirildiğinde; Her üç grupta da benzer biçimde öneriler sunulmuştur. Bu öneriler aşağıdaki hususları kapsamaktadır.

- a) Devletçe, okulların çağa uygun şekle ve çocukların cazibe merkezi durumuna getirilmesi;
- b) Öğrenci ailelerinin sosyo-ekonomik yönden geliştirilmesi ve çocuklarını okutamayan aileler için eğitim ödeneği ayrılması;
- c) Öğretmen, yönetici ve müfettişlerin meslek içerisinde yetiştirilmesi ve niteliklerinin geliştirilmesi için hizmetiçi eğitime önem verilmesi, yaygın hale getirilmesi;
- d) Psikolojik danışma ve rehberlik konusuna önem verilmesi, her okuda bir rehber öğretmenin bulunması;
- e) Sürekli devamsızlığın yapılmasını önleyecek yasal önlemlerle, devamsız öğrencisi bulunan ailelere karşı alınacak tedbirlere yönelik olarak verilmiş önerilerdir.

8- Sürekli devamsız öğrencilerin kendilerinin ya da yakın çevresinin devamsızlık nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir? Alt problem altında öğrencilerin kendilerinin ya da yakın çevresinin devamsızlık nedenlerine ilişkin görüşleri alınmıştır.

Daha çok devamsız öğrencinin kendisiyle, babası, annesi ya da kardeşleriyle görüşme yapılmıştır. Alınan verilerden görüşmeye katılan erkeklerin sayısının kadınlardan daha fazla olduğu söylenebilir.

Buna rağmen öğrencinin sürekli devamsızlık nedenleri arasında “öğrencinin kız olması” nedeninin önemli bir çoğunluğu (% 20.3), kapsamı düşündürücüdür.

Devamsızlık yapan öğrencilerin büyük çoğunluğunun ilköğretim çağı yaşını geçmediği; öğrencilerin büyük çoğunluğunun anne ve babalarının yaşadığı ve öz olduğu; anne ve babalarının genelde birlikte yaşadığı ve çok eşliliğin fazla olmadığı; görüşme yapılan 99 ailede Türkçe’nin dışında ikinci bir dilin konuşulduğu, bu dillerin Kürtçe, Arapça ve Zazaca olduğu; devamsızlık yapan öğrencinin genelde kalabalık bir aile yapısına sahip olduğu, kız ve erkek kardeşlerinin sayısının yüksek olduğu; ailelerin gelir düzeyine ilişkin sorulara bakıldığında, gelir düzeyinin oldukça düşük olduğu, görüşülen ailelerin çoğunluğunun, 50

milyon ya da daha az aylık gelirle geçindiği; komşularla kıyaslandıklarında genelde aynı yada daha alt düzeyde ekonomiye sahip oldukları; çocuğun okulunu terk etmesinde esas etkili kişi sorulduğunda, daha çok çocuğun kendisi olduğu, daha sonra babasının ve annesinin geldiği; öğrencilerin okula devamları sırasında sosyal bir faaliyete katılıp katılmadıkları sorulduğunda, sosyal bir faaliyete katılmadıkları; anlaşılmıştır.

Öğrencilerin sürekli devamsızlık nedenleri kendilerine ve ailelerine yöneltildiğinde en önemli nedenlerin ailelerin ekonomik yetersizlikleriyle ilgili olduğu , öğrencilerin derslerde başarısız oluşları ve öğrencinin kız olması nedenlerinin de önemli bir yer tuttuğu, ailelerin üstünde durmadığı nedenler, bütün branşlarda öğretmenlerin olmaması, ailenin bağlı olduğu tarikatın isteği üzerine devamsızlık yapılması, ailenin sürekli göç halinde olması, gibi nedenler olduğu; söylenebilir.

9- Adana İli merkezindeki ilköğretim okullarındaki genel duruma bakıldığında;

Bu okullarda 1998-1999 öğretim yılına göre toplam 5527 (% 6.23) kadar erkek öğrencinin, 6282 (% 8.10) kadar da kız öğrencinin sürekli devamsız olduğu yani okulunu terk ettiği görülmektedir. Adana İli merkezinde 11.809 sürekli devamsız öğrenci (% 7.10) olduğu yani ortalama her yüz öğrenciden 7'sinin sürekli devamsız olduğu anlaşılmaktadır. Bu verilerden devamsızlık sorununun ne kadar büyük bir sorun olduğunu anlayabiliyoruz.

Örnekleme yer alan okullar devamsızlığın yoğun olduğu okullardır. Bu okulların sosyo-ekonomik durumlarına verilen genel yanıt "Alt" olmuştur. Bu nedenle Sosyo-ekonomik durum ile öğrenci devamsızlığı arasında çok yakın bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Bu araştırmanın sonucunda şunu söyleyebiliriz. İlköğretim okulunun sekiz yıl ve zorunlu olması, okul çağı çocuklarının ilköğretim eğitimlerini mutlak tamamlamalarını gerekli hale getirmiştir. Bu nedenle ilköğretimdeki kayıpları azaltmak, hatta ortadan kaldırmak, eğitim için hiç başvurmayan ve okula dahi yazılmayan okul çağı çocuklarının tamamının bu eğitimden geçirilmesini sağlamak ve bunu ülke genelinde başarmak demokratik ve sosyal bir devletin görevidir. Bunu başarmanın yolu da öncelikle bu sorunun ülke genelinde ortaya konması, çözümü için duyarlı olunması, çözümü yönünde bilimsel araştırmaların yapılması, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ve çaba gösterilmesi gereklidir.

Uygulamacılar İçin Öneriler

1-Ülke genelinde, zorunlu ilköğretimde yapılan sürekli devamsızlık boyutu ortaya konmalı ve durumun açıklığa kavuşması yönünde Bakanlıkça tedbir alınmalıdır. Bu probleme karşı tüm eğitim birimlerinin dikkatleri çekilmeli, duyarlı olmaları sağlanmalı, acil önlemlerle kısa vadede, kesin çözümlerle uzun vadede planlamalar yapılmalıdır.

2-İl düzeyinde, teftiş kurullarınca okullardaki sürekli devamsız olan öğrencilerin istatistik sonuçları çıkarılmalı, elde bulunan verilerle il kapsamında komisyonların kurulmalı, devamsızlık nedenlerinin giderilmesi yönünde bu komisyonlarca alınacak kararlar uygulamaya konmalı ve il düzeyinde giderilemeyen problemler hakkında bakanlıktan yardım istenmelidir.

3-Sürekli devamsız ailelere ulaşabilmek için mahalle ve köy muhtarlarından, nüfus dairelerinden, karakollardan yardım alınmalı ve ailelerin yer tespiti yapılmalıdır.

4-Sürekli devamsızlık konusunda ülke genelinde bir kampanya başlatılmalı, bu konuya halkın dikkati çekilmeli, katılımın olması için basın, yayın ve televizyonlardan destek istenmeli, değişik sloganlarla ilgi artırılmalı, çocuğunu tekrar okula gönderen ailelerin ödüllendirilmeli ve diğer aileler de teşvik edilmelidir.

5- Okul çağı çocuklarının tamamının ilköğretimden geçirilmesi için yasal tedbirler alınmalı, asker kaçağı nasıl önleniyorsa eğitim kaçakları da benzer yollarla önlenmeli; ilköğretimin Anayasada yerini alan ifadesindeki gibi “Eğitimin kız ve erkekler için eşit zorunlu ve parasız” olması sağlanmalıdır.

6-Devamsızlık konusuna ait yönetmelik ve yasalar gözden geçirilmeli, birbirleriyle tam bir uyum içinde olması sağlanmalı, maddi cezai tedbirlerle ilgili yapılacak düzenlemeler de yasa veya yönetmelik üzerinde yerini almalıdır.

7-Yasal tedbirlerin neden tam olarak uygulanmadığı ya da hangi birimlerde uygulanamadığı araştırılmalı, bu konuda sorumluluğu olanlar uyarılmalı ve gereken yasal işlemler uygulanabilir duruma getirilmelidir.

8-Milli Eğitim mevzuatlarındaki hususların sıklıkla değiştirilmesi, eldeki kaynakların işe yaramaz durumuna yol açmakta, bu mevzuatın uygulanmasını güç duruma sokmaktadır. Çoğu zaman da eski mevzuatların uygulanmasına bilmeden devam edilmektedir. Bu konuda müfettişler, yöneticiler ve öğretmenlerin sıkıntıları olmaktadır. İl düzeyinde her türlü yasa, yönetmelik vb. mevzuatın yer aldığı rahatça ulaşılacak ve çoğaltılması için izin verilecek

bir kaynak birim kurulmalı., her türlü mevzuat değişikliğinin buraya gelmeli ve ulaşılabilir olmalı; bu birimden her türlü eğitim elemanı yararlanabilmelidir.

9-Okullardaki öğrenci sayılarının azaltılması yönünde tedbirler alınmalı, okul ihtiyacı olan yerler önceden saptanmalı, ihtiyaçlar doğrultusunda bazı yerlere öncelik tanınmalıdır.

10-İlköğretimde sınıf tekrarları tamamen kaldırılmalı, çocukların okula ilgisini artıracak ve okulu sevdirecek derslerin (Resim, müzik, beden eğitimi vb.) süreleri artırılmalı ve etkinliklerin (sosyal faaliyetler, izcilik çalışmaları, sportif yarışmalar vb.) yapılabilmesi için uygun fiziki yapılar oluşturulmalıdır.

11-İyi eğitime sahip ülkelerdeki okul-aile ilişkilerine yönelik uygulamalar eğitim sisteminde yerini almalı ve uygulaması yaygınlaştırılmalıdır. Okul-Aile Birlikleri ve Okul Koruma Dernekleri ile ilgili yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

12-Halk Eğitimi Merkezlerinin, parasal kaynakları ve eleman eksikleri giderilerek ana-baba okulu, aile eğitimi konularında ileri adımlar atılmalı; halk eğitimi konusunda yerel yönetimlerden, üniversitelerden, televizyon kanallarından, eğitim uzmanlarından yardım alınmalı ve ülke genelinde bir kitlesel eğitim reformuna gidilmelidir.

Araştırmacılar İçin Öneriler

1-Ülkemizde devamsızlıklarla ilgili yapılan yasal ve cezai kovuşturmaların hangi düzeyde ve kimlere uygulandığı araştırılmalıdır.

2-Okul çağı çocuklarının ne kadarının ilköğretime kaydının yapıldığına ve ne kadarının eğitimsiz bir ortamda yaşadığına ilişkin araştırmalar yapılmalıdır.

3-Ülke genelinde ve ilköğretim okulları düzeyinde devamsızlığın araştırılması yapılarak hangi illerde devamsızlığın yoğun olduğu ve bu illerdeki benzeşen taraflar ortaya çıkarılmalıdır.

4-Şehir merkezleriyle köy okullarındaki devamsızlıkların karşılaştırılmasına yönelik araştırmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alpay, A. N. Yaşadığımız Yer Adana İli. İstanbul: Önde Yayıncılık, 1998.
- Aydoğmuş, K. Baltaş, A. Ana Baba Okulu. Beşinci Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1995.
- Başar, H. Sınıf Yönetimi. Ankara: PEGEM, 1994.
- Başaran, İ. E. Eğitime Giriş. Ankara: Bilim Matbaası, 1977.
- Bekman, S. Eşit Fırsat. Birinci Basım. İstanbul: Anne Çocuk Eğitim Vakfı. Yayın No:12, 1998.
- Boloz, S. A. Combating Student Absenteeism: Strategies for Raising and Achievement. ERIC Number: ED224664, 1982.
- Coşkun, A. Kızılkaya, N. Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması El Kitabı. İkinci Basım. İstanbul: Anne Çocuk Eğitim Vakfı. Yayın No:8, 1997.
- Doty, J. J. Reducing Excessive Absenteeism among First Grade Public School Students. ERIC Number: ED313141, 1984.
- Dünya Çocuklarının Durumu. Ankara: UNICEF. Özel Basım, 1991.
- Gilmore, J. Improving the Attendance of Primary Children by Involving Parents in Their Education ERIC Number: ED264941, 1985.
- Goodall, J. D. Building Positive Parent- Teacher Relationships in Kindergarten. ERIC Number: ED243576, 1983.
- Gökçe, B. Cumhuriyet Döneminde Çocuk ve Gençlere Ait Yasal Düzenlemeler ve Yayınlar. Ankara: T.C.Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları No:01-89, 1983.
- Günçe, G. Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu. Ankara Üniversitesi Yayınları, 1983.
- Kağıtçıbaşı, Ç. Bekman, S. Anne Destek Programı El Kitabı. İstanbul: Anne Çocuk Eğitim Vakfı. Yayın No:12, 1995
- Kocaoluk, M. Ş. İlköğretimde Temel Mevzuat. İkinci Basım. İstanbul:

- Kocaoluk Yayınevi, 1990.
- M.E.B. İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1998.
- M.E.B. Sekiz Yıllık Kesintisiz ve Zorunlu İlköğretim Uygulaması İle İlgili Sorular ve Cevaplar. 1997.
- Mowat, D. L. White, C. Medical Examination of School Entrants: Later School Problems and Absenteeism of Attenders and Non-Attenders. ERIC Number: EJ314735, 1985.
- National Education Goals Panel(1994),
<http://aspe.os.dhhs.gov/hsp/97trends/eal-3.htm>.
- Öner , Ö. Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni. İkinci Basım. Ankara: Bağırğan Yayınevi, 1999.
- School Education Bill (1997),
<http://www.wa.gov.au/cabinet/barnett/minstat/sebill/sebill-05.htm>.
- Serter, N. 21. Yüzyıla Doğru İnsan Merkezli Eğitim. Birinci Basım. İstanbul, Sarmal Yayınevi, 1997.
- Tezcan, M. Eğitim Sosyolojisi. Onuncu Basım. Ankara: Feryal Matbaası, 1996.
- Ünsal, A. Keleş, R. Kent ve Siyasal Şiddet. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1982.

EKLER

Ek:1 Adana Merkez İlköğretim Okullarının Sosyo-Ekonomik Durumları

Seyhan İlçesi İlköğretim Ok.	Okula Göre	İlçe M.E.M.Göre
23 Nisan İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
24 Kasım İlköğretim Okulu	ALT	ALT
29 Ekim İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
A.Cevdet Çamurdan İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
Adasokağı İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
Adnan Menderes İlköğ.Okulu	ALT	ALT
Ahmet Karabucak İlköğ. Okulu	ALT	ORTA
Ahmet Sapmaz İlköğ. Okulu	ORTA	ORTA
Akkapı Ş. Kemal Yüzgeç İ.Ö.	ORTA	ORTA
Akşemsettin İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Anafartalar İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Atatürk İlköğretim Okulu	ORTA	ÜST
B.Hanife Akata İlköğ. Okulu	ORTA	ORTA
Bahçelievler İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Barbaros İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Birinci İnönü İlköğ. Okulu	ALT	ALT
Cebesoy İlköğretim Okulu	ÜST	ÜST
Celalettin Sayhan İlköğ. Okulu	ÜST	ÜST
Cemil Nardalı İlköğ. Okulu	ALT	ORTA
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
Dede Korkut İlköğ. Okulu	ÜST	ORTA
Denizli İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Dosteller İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA

Ek 1:Devam

Seyhan İlçesi İlköğretim Ok.	Okula Göre	İlçe M.E.M.Göre
DSİ Baraj İlköğretim Okulu	ÜST	ÜST
Dumlupınar İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
E.Nabi Menemencioğlu İlköğ. Ok.	ORTA	ÜST
Emine Sapmaz İlköğretim Okulu	ORTA	ÜST
Ertuğrul Gazi İlköğretim Okulu	ORTA	ÜST
Fatih Mehmet İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
Fazilet Kibritoğlu İlköğ. Okulu	ORTA	ÜST
Gazi İlköğretim Okulu	ORTA	ÜST
Gazipaşa İlköğretim Okulu	ALT	ORTA
H.Kemal Kusun İlköğ. Okulu	ORTA	ÜST
Havuzlubahçe İlköğ. Okulu	ALT	ALT
Hoca Ahmet Yesevi İlköğ. Okulu	ALT	ALT
Kanuni İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Kasım Sacide Ener İlköğ. Okulu	ORTA	ÜST
Kazım Karabekir İlköğ. Okulu	ALT	ORTA
Kenan Evren İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Lütfiye Kısacık İlköğ. Okulu	ORTA	ORTA
M.Abdurrahim Gizer İlköğ. Okulu	ORTA	ÜST
M.K. Atatürk İlköğretim Okulu	ALT	ORTA
M.Selahattin Çolak İlköğ. Okulu	ALT	ALT
Malazgirt İlköğretim Okulu	ALT	ORTA
Manas İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
Mehmet Akif İlköğ. Okulu	ORTA	ORTA

Ek 1:Devam

Seyhan İlçesi İlköğretim Ok.	Okula Göre	İlçe M.E.M.Göre
Milli Mensucat İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
Mimar Kemal İlköğ.Okulu	ORTA	ÜST
Mithatpaşa İlköğ.Okulu	ALT	ALT
Mithat Topal İlköğ.Okulu	ORTA	ÜST
Necatibey İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
Necdet Kahraman İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
Nuri ve Zekiye Has İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
Nigahi Soykan İlköğ.Okulu	ORTA	ÜST
Org.Bedrettin Demirel İ.Ö.O.	ALT	ALT
Orhan Gazi İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
Orhan Çobanoğlu İlköğ.Okulu	ALT	ALT
Oğuzhan İlköğretim Okulu	ORTA	ÜST
Petrol Ofisi İlköğ.Okulu	ÜST	ÜST
Plevne İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
Ramazanoğlu İlköğretim Okulu	ORTA	ÜST
Recep Birsin Özen İlköğ.Okulu	ORTA	ÜST
Sabancı İlköğretim Okulu	ORTA	ALT
Sadika Sabancı İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
Sakarya İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Semiha Y.Akdeğirmen İ.Ö.O.	ORTA	ORTA
Seyhan Belediyesi İlköğ.Okulu	ALT	ALT
Sıtkı Kulak İlköğretim Okulu	ORTA	ÜST
Süreyya Nihat Oral İlköğ.Okulu	ALT	ORTA

Ek 1:Devam

Seyhan İlçesi İlköğretim Ok.	Okula Göre	İlçe M.E.M.Göre
T.Cemal Beriker İlköğ.Okulu	ALT	ORTA
Toros İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Vakıfbank İlköğretim Okulu	ORTA	ÜST
Y.Sultan Selim İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
Yeşiloba İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
Yeşilyuva İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Yıldırım Beyazıt İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
Yunus Emre İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
Ziya Gökalp İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Ziyapaşa İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
İstiklal İlköğretim Okulu	ALT	ORTA
Ö.Haluk Özüçak İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
Öğr.A.Doğruoluk İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
Öğr.Zeynep Erdoğan İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
İsmet İnönü İlköğretim Okulu	ORTA	ÜST
İbn-i Sina İlköğretim Okulu	ORTA	ALT
İkinci İnönü İlköğretim Okulu	ALT	ALT
İnkılap İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
İşitme Engelliler İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
Şakirpaşa İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Şehit İlbey Gülbey İlköğ.Okulu	ALT	ALT
Şehitlik İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Şükran Çobanoğlu İlköğ.Okulu	ALT	ALT

Ek 1:Devam

Yüreğir İlçesi İlköğretim Ok.	Okula Göre	İlçe M.E.M.Göre
Albay İbrahim Karaoğlanoğlu İ.Ö	ORTA	ALT
Anadolu İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Arif Nihat Asya İlköğ.Okulu	ALT	ALT
Cengiz Topel İlköğretim Okulu	ALT	ORTA
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Dervişler İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Efendi Halil İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Efes Pilsen İlköğretim Okulu	ORTA	ALT
Emine Türkan İkiz İlköğ.Okulu	ALT	ALT
Erdoğan Şahinoğlu İlköğ.Okulu	ALT	ALT
Ethem Kuzucu İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Fevziye Çelik İlköğretim Okulu	ALT	ALT
G.Adem Yavuz İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
H.Özcan Sinağ İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Karacaoğlan İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Karşıyaka İlköğretim Okulu	ORTA	ALT
Kazım Karabekir İlköğ.Okulu	ALT	ALT
Kemal Uludağ İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
Kiremithane İlköğretim Okulu	ALT	ORTA
M.Adil İkiz İlköğretim Okulu	ALT	ORTA
M.Ali Yılmaz İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Mareşal Çakmak İlköğ.Okulu	ALT	ALT
Mutlu İlköğretim Okulu	ALT	ALT

Ek 1:Devam

Yüreğir İlçesi İlköğretim Ok.	Okula Göre	İlçe M.E.M.Göre
Mimar Sinan İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Necmiye Çoşkuntuncel İlköğ.Ok.	ORTA	ORTA
Remzi Oğuz Arık İlköğ.Okulu	ORTA	ALT
Sakıp Sabancı İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
Sarıçam İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
Seniha Çobanoğlu İlköğ.Okulu	ORTA	ALT
Tahsilli İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Töbank İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
Ticaret Borsası İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
Ulubatlı Hasan İlköğretim Okulu	ALT	ALT
V.Necip Savaşan İlköğ.Okulu	ALT	ALT
Y.Kemal Beyatlı İlköğ.Okulu	ALT	ORTA
Yüreğir İlköğretim Okulu	ORTA	ALT
Yavuzlar İlköğ.Okulu 1	ORTA	ORTA
Yavuzlar İlköğretim Okulu 2	ORTA	ORTA
ÇEAŞ Sofulu İlköğ.Okulu	ORTA	ALT
Çukurova İlköğretim Okulu	ORTA	ORTA
Ömer Refika Halıcılar İlköğ.Ok.	ALT	ALT
Ümmü Gülsüm İlköğ.Okulu	ORTA	ORTA
İmadettin Levent İlköğ.Okulu	ALT	ALT
İsmail Sefa Özler İlköğ.Okulu	ALT	ALT
İstiklal İlköğretim Okulu	ALT	ALT
Ş.Avukat Mehmet Özel İlköğ.Ok.	ALT	ORTA

Ek 2:Anket Formu

**İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRENCİLERİNİN SÜREKLİ DEVAMSIZLIK
NEDENLERİNE
İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA**

AÇIKLAMA:Yanıtlamadan önce bu kısmı lütfen dikkatlice okuyunuz.

Bu anket Adana İli merkezindeki ilköğretim okulu öğrencilerinin devamsızlık nedenlerine ilişkin görüşlerinizi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen sonuçlar bilimsel amaçla kullanılarak öğrencilerin okullarına devamları konusuna olumlu katkılar sağlayacaktır. Anketlere vereceğiniz yanıtlar hiçbir kişi ve kuruluşa verilmeyecek sadece bu amaçla kullanılacaktır. Bu bakımdan anket formlarına isimlerinizi yazmayabilirsiniz. Sadece sorulara istediğiniz biçimde yanıt vermeniz yeterlidir.

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için yanıtlarınızı hiçbir etki altında kalmadan, kendi görüşünüze göre yazmanızı ve yanıtsız soru bırakmamanızı rica eder, yardımlarınız için de şimdiden teşekkür ederim.

Zeynep KADI
İlköğretim Müfettişi

**ANKET FORMU
I.BÖLÜM**

Bu bölümde kişisel durum ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Noktalı bölümleri yazarak, parantezli bölümleri ise durumunuza uygun olarak (X) işareti ile belirtiniz.

- 1-Doğum yılınız: 19..
- 2-Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()
- 3-Medeni durumunuz: Evli () Bekar ()
- 4-Çocuğunuz: Yok () Var () Var ise sayısı:.....
- 5-Mesleki kıdeminiz: 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 ve üstü ()
- 6-Bitirdiğiniz son eğitim kurumu
 - 1)İlköğretmen Okulu ()
 - 2)A.Öğr.Ön Lisans Fak. ()
 - 3)Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüsü ()
 - 4)Branş Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüsü ()
 - 5)Yüksek Öğretmen Okulu ()
 - 6)Endüstriyel Sanatlar Yüksek Öğretmen Okulu ()
 - 7)Fakülte ()
 - 8)Diğer(Yazınız).....
- 7-Göreviniz: 1-İlköğretim Müfettişi ()
 - 2-Okul Müdürü ()
 - 3-Müdür Yardımcısı ()
 - 4-Sınıf Öğretmeni ()
 - 5-Branş Öğretmeni ()
 - 6-Rehber Öğretmen ()
- 8-Branşınız:

1)Eğt. Yön.Denetimi veya Eğitim-Pedagoji Bölümü ()	9)Resim-İş ()
2)Sınıf öğretmenliği ()	10)Müzik ()
3)Türkçe ()	11)Beden Eğ. ()
4)Matematik ()	12)İş Eğitimi ()
5)Sosyal Bilgiler ()	13)Ev Ekonomisi ()
6)Fen Bilgisi ()	14)Tarım ()
7)Yabancı Dil ()	15)Ticaret ()
8)Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ()	16)Başka(Yazınız).....

Ek 2:Devam**II.BÖLÜM**

Bu bölümde ilköğretim okulu öğrencilerinin sürekli devamsızlık nedenlerine ilişkin ifadeler sıralanmaktadır. Bu ifadelerin devamsızlık nedenlerinden biri olup olmadığını belirlemeniz için, ifadelerin karşısındaki seçeneklerden size en doğru gelen seçeneğin sadece bir tanesine çarpı (X) işaretini koyunuz.

Öğrencilerin okulundan kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenler:	Evet tamamıyla devamsızlık nedenidir.	Kısmen devamsızlık nedenidir.	Hayır devamsızlık nedeni olamaz.	Bu konuda bir fikir yok.
1-Öğrencinin bir veya birden fazla sınıf tekrarı yapması;				
2-Derslerde kırık not alması ve başarıya ulaşamaması;				
3-Okul-veli işbirliğinin sağlanamaması;				
4-Okulun fiziki yapısının öğrenciye hoş ve cazip gelmemesi;				
5-Okulda öğrenciye yönelik sosyal faaliyetlerin az olması;				
6-Okulda rehber öğretmenin ve rehberlik çalışmalarının yeterli olmaması;				
7-Öğretmenlerin öğrenci tanıma teknikleri konusunda yetersiz olmaları nedeniyle öğrencilerin sorunlarına eğilememeleri;				
8-Yönetici ve öğretmenlerin devamsızlık konusunda duyarlı davranmamaları;				
9-Sınıflarda öğrenci mevcudunun çok kalabalık olması;				
10-Okulda veya sınıfta öğrenciye yönelik bir şiddetin olması(dayak, kötü söz vb.);				
11-Öğrencinin okuldaki yönetici, öğretmen veya diğer personelden çekinmesi, korkması;				
12-Öğretmenlerin ; dersteki başarı durumlarına göre öğrenciler arasında ayırım yapmaları;				
13-Öğretmenlerin mesleki yönden yetersiz olması,(öğrencileri ezbere bilgi yüklemeye zorlaması, öğrencilerin tümüne aynı bilgileri eksiksiz öğretmeye çalışması, seviye çalışmalarını uygulamaması, öğrencilerin ilgi, zeka, yetenek ve becerilerini gözönüne almaması.);				

Ek 2:Devam

Öğrencilerin okulundan kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenler: (devamı)	Evet tamamıyla devamsızlık nedenidir.	Kısmen devamsızlık nedenidir.	Hayır devamsızlık nedeni olamaz.	Bu konuda bir fikir yok.
14-Velilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre öğretmenin tavır takınması, öğrencileri arasında farklılık gözetmesi;				
15-Okulda öğretmen yetersizliğinin olması (tüm branşlarda öğretmenlerin olmaması);				
16-Okullarda kılık kıyafet zorunluluğunun olması nedeniyle kız öğrencilerde başörtüsünün sorun yaratması;				

17-Sizce öğrencilerin **okulundan kaynaklanan** ve devamsızlığına yol açan başka bir neden var ise yazınız:

Öğrencilerin ailesinden kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenler:	Evet tamamıyla devamsızlık nedenidir.	Kısmen devamsızlık nedenidir.	Hayır devamsızlık nedeni olamaz.	Bu konuda bir fikir yok.
1-Ailenin sosyo-ekonomik seviyesinin düşük düzeyde olması;				
2-Ailenin eğitim seviyesinin düşük düzeyde olması;				
3-Annelerin dışarıda çalışması nedeniyle büyük çocukların evdeki küçük kardeşlerine bakması ve okula gönderilmemesi;				
4-Sürekli devamsız öğrenci ailelerinin genellikle doğu ve güneydoğu kökenli olması;				
5-Ailede çocuk sayısının çok fazla olması;				
6-Ailenin çocuğuyla yakından ilgilenmemesi ve sorunlarını paylaşmaması;				
7-Yaş veya bedensel olarak büyümüş çocukların aileleri tarafından okula gönderilmemesi;				
8-Çocuğun okuldaki devam-takibinin ailesi tarafından yapılmaması veya önemsenmemesi;				
9-Mevsimlik işlerde çalışan ailelerin çocuklarını da yanlarında çalıştırmak istemeleri;				
10-Ailede çok eşliliğin olması;				
11-Anne babanın ayrı yaşaması veya boşanmış olması;				

Ek 2:Devam

Öğrencilerin ailesinden kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenler: (devamı)	Evet tamamıyla devamsızlık nedenidir.	Kısmen devamsızlık nedenidir.	Hayır devamsızlık nedeni olamaz.	Bu konuda bir fikir yok.
12-Ailenin mensup olduğu mezhep veya tarikatın, çocuğun okuluna devamı konusunda etkisinin olması;				
13-Sınıf tekrarı yapan öğrencinin ailesine maddi bir külfet getirmesi;				
14-Anne ve babanın işsiz oluşu;				
15-Ailelerin ekonomik imkansızlıkları nedeniyle çocuklarının iş gücünden yararlanması;				
16-Ailenin okul masraflarını karşılayamaması;				
17-Geçim sıkıntısı yüzünden, sürekli göç ve adres değişikliği nedeniyle gidilen yerde yeni kayıt yaptırılmaması;				
18-Okulun eğitim işlevini yerine getirdiğine inanmama ve güvenmeme;				
19-Sekiz yıllık eğitime karşı tepki duyulması;				
20-İlköğretimin sekiz yıla çıkması nedeniyle diplomanın geç alınıyor olması;				
21-Sekiz yıllık ilköğretimin mecburi olduğunun farkına varılmaması;				
22-Bazı aileler için okuma yazma öğrenmenin yeterli görülmesi;				
23-İlköğretim okulu bitirmenin iş bulma imkanını sağlayamadığının düşünülmesi, çocukların küçük yaşta zanaata verilmesi ile bir iş sahibi olmasına çalışılması;				
24-Ailenin ikamet yerinin değişmesiyle birinci sınıfta okuyan çocuğun başka bir okulda kayıtsızmış gibi yeniden kayıt ettirilmesi ;bu durumdan iki okulun da habersiz olması;				
25-Aile içinde okulunu bitirmiş örnek bir kişinin bulunmaması;				

26-Sizce öğrencilerin ailesinden kaynaklanan ve devamsızlığına yol açan başka bir neden var ise yazınız:

.....

Ek 2:Devam

Öğrencilerin kendi kişisel problemlerinden kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenler:	Evet tamamiyle devamsızlık nedenidir.	Kısmen devamsızlık nedenidir.	Hayır devamsızlık nedeni olamaz.	Bu konuda bir fikir yok.
1-Öğrencinin kendisini yaşça veya bedence okula gidemeyecek kadar büyümüş olduğunu düşünmesi;				
2-Öğrencinin bedensel bir hastalığının olması, bu hastalığının okula devamını engellemesi;				
3-Öğrencinin okula devamını etkileyen zihinsel veya bedensel özürünün olması				
4-Öğrencinin psikolojik bir rahatsızlığının olması;				
5-Öğrencinin okula devam halinde derslerinde başarısız olacağını düşünmesi, bu durumda ailesine, arkadaşlarına veya öğretmenlerine mahcup olacağına inanması;				
6-Çok hırçın ve asabi bir yapıya sahip olması nedeniyle sınıf arkadaşları ile geçinememesi, okula uyumda güçlük çekmesi;				

7-Sizce öğrencilerin **kendi kişisel probleminden kaynaklanan** ve devamsızlığına yol açan başka bir neden var ise yazınız:

Öğrencilerin arkadaş grubu ve çevresinden kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenler:	Evet tamamiyle devamsızlık nedenidir.	Kısmen devamsızlık nedenidir.	Hayır devamsızlık nedeni olamaz.	Bu konuda bir fikir yok.
1-Oturulan mahallenin sosyo-kültürel seviyesinin düşük olması;				
2-Sosyo-kültürel seviyesi düşük ailelerin çocukları ile arkadaşlık edilmesi;				
3-Oturulan mahallede okulunu bitirmiş ve çevresine örnek olacak insanların bulunmaması veya çok az bulunması;				
4-Sanayi ağırlıklı çevrede oturulması;				
5-Kentin varoşları denilen yerlerde oturulması;				
6-Okulunu yarım bırakmış kişilerle arkadaşlık edilmesi;				
7-Derslerinde başarısız olan çocuklarla arkadaşlık edilmesi;				
8-Okuma yaşında olmasına rağmen okumayıp, dışarıda çalışan çocuklarla arkadaşlık edilmesi;				

9- Sizce öğrencilerin **arkadaş grubu ve çevresinden kaynaklanan**, devamsızlığına yol açan başka bir neden var ise yazınız:

Ek 2: Devam

Öğrencilerin cinsiyet farkından kaynaklanan ve sürekli devamsızlığına yol açan nedenler:	Evet tamamıyla devamsızlık nedenidir.	Kısmen devamsızlık nedenidir.	Hayır devamsızlık nedeni olamaz.	Bu konuda bir fikrim yok.
1-Kız çocuklarının okumasında dinsel ve töresel engelin olması;				
2-Kız çocukların küçük yaşta evlendirilmesi ve başlık parası alınması;				
3-Erkek çocukların işgücünden faydalanılması ve aileye gelir getirmesi için çalıştırılması;				
4-Kız çocuklarının okuma yazma öğrenmesinin yeterli görülmesi;				
5-Ailede çocuk okutulacak ise erkek çocukların okumasına öncelik verilmesi;				

6- Sizce öğrencilerin **cinsiyet farkından kaynaklanan** ve devamsızlığına yol açan başka bir neden var ise yazınız:.....

.....

Öğrencilerin sürekli devamsızlığına yol açan başka nedenler:	Evet tamamıyla devamsızlık nedenidir.	Kısmen devamsızlık nedenidir.	Hayır devamsızlık nedeni olamaz.	Bu konuda bir fikrim yok.
1-Öğrencilerin nüfusa geç yazılması ile fiziksel olarak yaşlılarından büyük olması;				
2-Milli Eğitimin tüm birimlerinde devam-takip uygulamasıyla ilgili duyarsızlığın olması;				
3-Devamsızlık konusunda yasal yaptırımın az ve yetersiz olması;				
4-Bazı irtica odaklarının Cumhuriyet ve okullarına karşı olmaları, halkı bu yönde etkilemeleri;				

5- Sizce öğrencilerin sürekli devamsızlığına yol açan **başka bir neden** var ise yazınız:

.....

.....

.....

Ek 2: Devam**ÖNERİLER BÖLÜMÜ**

İlimizde birçok İlköğretim okuluna gidildiğinde öğrencilerin % 25-30 kadarının sürekli devamsız olduğu, öğretmenlerin ve yöneticilerin de öğrencilerin okula devamını sağlamada yetersiz kaldıkları görülmüştür. Bu durum kentimizin ve ülkemizin geleceğini tehdit eden bir sorundur. Gerekli önlemler zamanında alınmaz ise ilin yaşanılır bir yer olmaktan çıkması, insanların her türlü güvenliğinin ortadan kalkması kaçınılmaz olacaktır.

Öğrencilerin sürekli devamsızlığını önlemek için; Milli Eğitim birimleri, müfettişler yöneticiler, öğretmenler ve veliler neler yapmalıdır? Bu sorunu nasıl çözebiliriz?

Lütfen önerilerinizi maddeler halinde aşağıya yazınız.

Bu araştırmaya katkılarınızdan dolayı çok teşekkür ederim.

Zeynep KADI
İlköğretim Müfettişi

Ek 3: SÜREKLİ DEVAMSIZLIK GÖRÜŞME FORMU

Görüşme Tarihi

Görüşmenin yapıldığı mahalle:

...../...../1999

Devamsızlık yapılan okul:

GÖRÜŞÜLEN KİŞİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

Cinsiyeti: 1-Erkek() 2-Kadın() Doğum Tarihi: 19...

Devamsız olan öğrenciye yakınlığı:

1-Devamsız öğrencinin kendisi() 2-Babası() 3-Annesi() 4-Vasisi().....

Devamsız öğrenci İlköğretim Okulunun kaçınıcı sınıfında devamsız:1.() 2.() 3.() 4.() 5.() 6.() 7.() 8.()

DEVAMSIZ ÖĞRENCİ VE AİLESİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

Anne ve baba ile ilgili bilgiler:

Anne: 1-Sağ() 2-Ölü()

Baba: 1-Sağ() 2-Ölü()

1-Öz() 2-Üvey()

1-Öz() 2-Üvey()

Anne ve baba birlikte mi?: 1-Birlikte yaşıyorlar() 2-Ayrı yaşıyorlar()

Anne ve baba boşanmış mı?: 1-Evliler() 2-Boşanmışlar()

Ailede çok eşlilik var mı?: 1-Var() 2-Yok()

Evde Türkçenin dışında konuşulan başka bir dil var mı?

1-Kürtçe() 2-Arapça() 3-Zazaca() 4-Çerkezce() 5-Başka(Yazınız):.....

Kaç kardeşler(Rakamla yazınız) 1-Kız:..... 2-Erkek:..... Kaç kişi birlikte oturuyor(Toplam sayı):.....

(Devamsız öğrencinin kendisinden başlayarak ailede yaşayan tüm bireyleri aşağıya yazınız.)

Yakınlık Derecesi	Cinsiyeti	Doğum yeri	Yaşı	Eğitimi	Mesleği
-------------------	-----------	------------	------	---------	---------

1-Öğrencinin kendisi

2-Annesi

3-Babası

4-

5-

6-

7-

8-

9-

10-

11-

12-

13-

14-

15-

16-

17-

18-

19-

20-

Yakın akraba(Dayı,amca,hala,teyze vb.)çocuklarından lise veya daha üst okulları okumuş olan var mı?

1-Yok() 2-Var() Varsa hangi okulu bitirmiş yazınız:.....

Yakın akraba çocuklarından okulunu bırakmış olan birisi var mı?

1-Yok() 2-Var() Varsa hangi okulu bırakmış yazınız:.....

Çevredeki komşu çocuklarından okul yaşında olup ta okumayan veya okulunu bırakmış olan çocuklar var mı?

1-Bir çocuk() 2-Birkaç çocuk() 3-Oldukça fazla çocuk() 4-Çevrede okulunu bırakan çocuk yok()

Kaç yıldır Adana'da oturuyorlar?: 1-Beş yıldan az() 2-Beş-on yıldır() 3-Onbir-onbeş yıldır() 4-Onbeş yıldan fazla() 5-Adana'nın yerlileri()

Ailenin geliri geçinmeye yetiyor mu?: 1-Yeter artar() 2-Ancak yeter() 3-Yetmez() 4-Başkalarından yardım alıyoruz()

Genel olarak ailenin bütün varlık ve gelirleri dikkate alınırsa oturdukları mahallede diğer komşulara göre durumlarını nasıl görüyorlar?:

1-Diğerlerinden çok daha iyi bir konumda() 3-Diğerleri ile aynı konumda() 5-En alt bir konumda()

2-Ortalamanın üstünde bir konumda() 4-Ortalamanın altında bir konumda()

Ek 3: Devam

Aileye giren aylık paranın ne kadar olduğunu yazınız:.....

Çocuğun okulu terketmesinde esas etkili olan kim ya da kimler?:

1-Çocuğun kendisi() 2-Annesi() 3-Babası() 4-Başkaları() Başkaları var ise kimler:.....

Çocuğun okula yeniden devam etme konusunda isteği nasıl?:

1-Çok istekli() 2-İstekli() 3-İsteksiz() 4-Kararsız() 5-İstekli fakat şartların elvermediğini söylüyor()

6-Ailesinin elinde olduğunu söylüyor() 7-Okula gitmekten nefret ediyor() 8-Zamanın geçtiğini söylüyor()

Aile çocuğunu devam ettirme konusunda istekli mi?:

1-Çok istekli() 2-İstekli() 3-İsteksiz() 4-Kararsız() 5-İstekli fakat şartların elvermediğini söylüyor()

6-Çocuğunun elinde olduğunu söylüyor() 7-Okul ve eğitimdten nefret ediyor() 8-Zamanın geçtiğini söylüyor()

Devamsız öğrenci okula devam sırasında herhangi bir şiddete maruz kalmış mı? 1-Evet() 2-Hayır()

Şiddete maruz kalmış ise şiddet türü nedir?(Birden fazla sık işaretlenebilir):1-Kötü söz() 2-Kulak çekme()

3-Tokat() 4-Tekme tokat dövme() 5-Sopa veya araç kullanarak dövme() 6-Başka(Yazınız):.....

Şiddet varsa kaç kez uygulanmış:1-Bir kez() 2-Birkaç kez() 3-Defalarca() 4-Okula devam ettiği müddetçe()

Şiddeti yapan kişi ya da kişiler kimler?:1-Okul idarecileri() 2-Devamsız öğrencinin kendi öğretmeni()

3-Okulun başka öğretmeni veya öğretmenleri() 4-Memur veya hizmetliler() 5-Sınıf arkadaşları() Başka:.....

Öğrencinin okula devamı sırasında okul-aile işbirliği var mıydı?(Ailenin düşüncesine göre):

1-Çok iyi bir işbirliği vardı() 2-Orta düzeyde bir işbirliği vardı() 3-Hiç yoktu()

Öğrenci okulda iken herhangi bir sosyal faaliyete katılmış mı? 1-Evet() 2-Hayır() Katıldığı faaliyet:.....

ÖĞRENCİNİN SÜREKLİ DEVAMSIZLIĞINA YOL AÇAN NEDENLERLE İLGİLİ BİLGİLER:

(Öğrencinin devamsızlığına yol açan hususlar hangileri ise o kadar (X) işareti koyunuz)

- 1-Yaşının büyük olması()
- 2-Bedenen büyük olması()
- 3-Öğrencinin kız olması()
- 4-Sınıf tekrarı yapmış olması() Kaç yıl sınıf tekrarından sonra devamsızlık yapmaya başlamış?Rakamla:.....
- 5-Derslerinde başarısız olması()
- 6-Ailenin okul giderlerini karşılayamaması()
- 7-Çocuğun bir işte çalıştırılması() Yaptığı işi yazınız:.....
- 8-Bedensel bir özürünün olması() Bedensel özürü var ise özürünü yazınız:.....
- 9-Hastalık nedeniyle() Hastalığını yazınız:.....
- 10-Çocuğun ruhsal bir rahatsızlığının olması(Gözle belirgin olarak görülen veya doktor tarafından teşhis edilmiş ise()
- 11-Okulun fiziki yönden yetersiz olması()
- 12-Okul öğretmenlerinin yetersiz olması(Bütün branşlarda öğretmenlerin olmaması)()
- 13-Okulda boş geçen derslerin olması()
- 14-Okul kurallarının çok katı ve sıkıcı olması()
- 15-Okulda başörtü yasağının olması()
- 16-Okulda öğrenciye yönelik bir şiddetin olması()
- 17-Öğrencinin okul personelinden korkması() Korkuyorsa kim veya kimlerden yazınız:.....
- 18-Öğretmeninin istediği ders araç ve gereçlerini alamaması()
- 19-Sınıf mevcudunun çok kalabalık olması()
- 20-Çocukların ailelerinin durumlarına göre öğretmenin tavır takınması ve ayırım yapması()
- 21-Ders çalışmayı sevmiyor olması()
- 22-Sınıf öğretmenin derslerde başarılı ve başarısız öğrenciler arasında ayırım yapması()
- 23-Ailenin 8 yıllık eğitime tepki duyuyor olması()
- 24-Ailenin bağlı olduğu tarikatın isteği üzerine devamsızlık yaptırılması()
- 25-Ailenin okur-yazar olmayı yeterli bulması()
- 26-Ailenin erkek çocuklarını okutmaya öncelik vermesi()
- 27-Sekiz yıllık eğitimle diplomanın geç sürede alınmaması()
- 28-Ailenin sürekli göç halinde olması() Göç nedenini yazınız:.....
- 29-Kızların okumasının dinsel açıdan yanlış olması()
- 30-Başka nedenler var ise yazınız:.....

ÇOCUĞUN TEKRAR OKULUNA DEVAM EDEBİLMESİNİN BİR YOLU VAR MI?(Aileye ve çocuğa sorularak yazılacak):.....

SÜREKLİ DEVAMSIZLIĞIN OKULLARDA YAPILMAMASI İÇİN AİLENİN VEYA ÇOCUĞUN

ÖNERİLERİ VAR MI?(Bu konudaki öneri veya isteklerini arka sayfaya yazınız):.....

Ek 4: Adana İli Merkez İlçelerindeki (Seyhan, Yüreğir) Öğrenci Devam-Devamsızlık Durumlarına İlişkin Tablolar.

SEYHAN İLÇESİ MERKEZ İLKÖĞRETİM OKULLARI DEVAM-DEVAMSIZLIK DURUMU:

1.Sınıflarda devam eden erkekler : 8325	2.Sınıflarda devam eden erkekler : 8062
1.Sınıflarda devam eden kızlar : 7317	2.Sınıflarda devam eden kızlar : 7031
1.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 550	2.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 467
1.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 441	2.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 511
3.Sınıflarda devam eden erkekler : 7463	4.Sınıflarda devam eden erkekler : 7246
3.Sınıflarda devam eden kızlar : 6786	4.Sınıflarda devam eden kızlar : 6227
3.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 536	4.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 559
3.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 665	4.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 782
5.Sınıflarda devam eden erkekler : 6979	6.Sınıflarda devam eden erkekler : 7555
5.Sınıflarda devam eden kızlar : 6297	6.Sınıflarda devam eden kızlar : 6000
5.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 479	6.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 729
5.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 823	6.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 618
7.Sınıflarda devam eden erkekler : 6939	8.Sınıflarda devam eden erkekler : 5281
7.Sınıflarda devam eden kızlar : 5583	8.Sınıflarda devam eden kızlar : 5036
7.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 312	8.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 60
7.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 185	8.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 55

SEYHAN İLÇESİ GENEL DURUM

Toplam devam eden erkekler : 57850	Toplam öğrenci sayısı : 116007
Toplam devam eden kızlar : 50385	Toplam devam eden öğrenci : 108235
Toplam sürekli devamsız erkekler : 3692	Toplam sürekli devamsız öğrenci : 7772
Toplam sürekli devamsız kızlar : 4080	

YÜREĞİR İLÇESİ MERKEZ İLKÖĞRETİM OKULLARI DEVAM-DEVAMSIZLIK DURUMU:

1.Sınıflarda devam eden erkekler : 4003	2.Sınıflarda devam eden erkekler : 3735
1.Sınıflarda devam eden kızlar : 3468	2.Sınıflarda devam eden kızlar : 3328
1.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 210	2.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 227
1.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 245	2.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 231
3.Sınıflarda devam eden erkekler : 3463	4.Sınıflarda devam eden erkekler : 3248
3.Sınıflarda devam eden kızlar : 3075	4.Sınıflarda devam eden kızlar : 2686
3.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 262	4.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 282
3.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 342	4.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 501
5.Sınıflarda devam eden erkekler : 3015	6.Sınıflarda devam eden erkekler : 3579
5.Sınıflarda devam eden kızlar : 2646	6.Sınıflarda devam eden kızlar : 2523
5.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 282	6.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 401
5.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 465	6.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 308
7.Sınıflarda devam eden erkekler : 2566	8.Sınıflarda devam eden erkekler : 1688
7.Sınıflarda devam eden kızlar : 1797	8.Sınıflarda devam eden kızlar : 1358
7.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 145	8.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 26
7.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 77	8.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 33

YÜREĞİR İLÇESİ GENEL DURUM

Toplam devam eden erkekler : 25297	Toplam öğrenci sayısı : 50215
Toplam devam eden kızlar : 20881	Toplam devam eden öğrenci : 46178
Toplam sürekli devamsız erkekler : 1835	Toplam sürekli devamsız öğrenci : 4037
Toplam sürekli devamsız kızlar : 2202	

Ek 4: Devam**ADANA İLİ MERKEZ İLKÖĞRETİM OKULLARI DEVAM-DEVAMSIZLIK GENEL DURUMU:**

1.Sınıflarda devam eden erkekler : 12328	2.Sınıflarda devam eden erkekler : 11797
1.Sınıflarda devam eden kızlar : 10785	2.Sınıflarda devam eden kızlar : 10359
1.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 760	2.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 694
1.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 686	2.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 742
3.Sınıflarda devam eden erkekler : 10926	4.Sınıflarda devam eden erkekler : 10494
3.Sınıflarda devam eden kızlar : 9861	4.Sınıflarda devam eden kızlar : 8913
3.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 798	4.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 841
3.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 1007	4.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 1283
5.Sınıflarda devam eden erkekler : 9994	6.Sınıflarda devam eden erkekler : 11134
5.Sınıflarda devam eden kızlar : 8943	6.Sınıflarda devam eden kızlar : 8523
5.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 761	6.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 1130
5.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 1288	6.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 926
7.Sınıflarda devam eden erkekler : 9505	8.Sınıflarda devam eden erkekler : 6969
7.Sınıflarda devam eden kızlar : 9380	8.Sınıflarda devam eden kızlar : 6394
7.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 457	8.Sınıflarda sürekli devamsız erkekler : 86
7.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 262	8.Sınıflarda sürekli devamsız kızlar : 88

ADANA İLİ GENEL DURUM

Toplam devam eden erkekler : 83147	Toplam öğrenci sayısı : 166222
Toplam devam eden kızlar : 71266	Toplam devam eden öğrenci : 154413
Toplam sürekli devamsız erkekler : 5527	Toplam sürekli devamsız öğrenci : 11809
Toplam sürekli devamsız kızlar : 6282	